

Datganiad Cyfrifon 2024/25

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

CYNNWYS

ADRODDIAD NARATIF	Tudalen
	5 - 15
DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R DATGANIAD CYFRIFON	
▪ Cyfrifoldebau'r Awdurdod	16
▪ Cyfrifoldebau'r Swyddog Adran 151	17
ADRODDIAD YR ARCHWILIWR	18 - 21
DATGANIAD CYFRIFON 2024/25:	
DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISI'AU CADW CYFRIFON	22 - 41
DATGANIADAU CRAIDD	
▪ Dadansoddiad o'r Gwariant a'r Cyllid	42 - 43
▪ Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	44
▪ Symudiadau yn Natganiad y Cronfeydd wrth Gefn	45 - 46
▪ Y Fantolen	47
▪ Datganiad ynglŷn â Llif Arian	48
NODIADAU I'R CYFRIFON:	
Nodyn 1	▪ Safonau Cyfrifo a Gyhoeddwyd ond Nad Ydynt Eto Wedi'u Mabwysiadu 49
Nodyn 2	▪ Barn Gritigol mewn Cymhwyso Polisi'au Cyfrifo 49 - 50
Nodyn 3	▪ Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif 51
Nodyn 4	▪ Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen 52
Nodyn 5	▪ Nodyn i'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido 53 - 54
Nodyn 6	▪ Gwariant ac Incwm wedi'i Ddadansoddi yn ôl Natur 55
Nodyn 7	▪ Gwariant Gweithredol Arall 55
Nodyn 8	▪ Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi 55
Nodyn 9	▪ Incwm Treth Lleol a Grantiau Amhenodol 55
Nodyn 10	▪ Addasiadau rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Ariannu Dan y Rheoliadau 56 - 59
Nodyn 11	▪ Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd 60 - 63
Nodyn 12	▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar 64 - 67
Nodyn 13	▪ Eiddio Buddsoddiad 68
Nodyn 14	▪ Offerynnau Ariannol 69 - 72
Nodyn 15	▪ Dyledwyr 72
Nodyn 16	▪ Arian parod a chyferwerth arian 72
Nodyn 17	▪ Credydwyr 73
Nodyn 18	▪ Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio 73 - 77
Nodyn 19	▪ Datganiad Llif Arian - Addasiadau i'r gweddill neu'r diffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol 78
Nodyn 20	▪ Datganiad Llif Arian - Addasiadau ar gyfer eitemau sydd wedi eu cynnwys yn y swm net (arian dros ben) neu'r diffyg ar ddarparu gwasanaethau sy'n buddsoddi ac yn ariannu gweithgareddau 79
Nodyn 21	▪ Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Buddsoddi 79
Nodyn 22	▪ Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Ariannu 79 - 80
Nodyn 23	▪ Gwasanaethau Asiantaeth 80
Nodyn 24	▪ Cyllideb Gyfun 80 - 81

		Tudalen
Nodyn 25	▪ Lwfansau Aelodau	81
Nodyn 26	▪ Tâl Swyddogion	81 - 82
Nodyn 27	▪ Costau Archwilio Allanol	83
Nodyn 28	▪ Incwm Grantiau	83 - 84
Nodyn 29	▪ Partion Cysylltiedig	85 - 86
Nodyn 30	▪ Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf	87
Nodyn 31	▪ Prydlesau	88 - 93
Nodyn 32	▪ Mentrau Cyllid Preifat a Chytundebau Tebyg	93 - 94
Nodyn 33	▪ Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt fel Cynlluniau Diffiniedig	94 - 95
Nodyn 34	▪ Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig	95 - 101
Nodyn 35	▪ Dyledion Digwyddiadol	101
Nodyn 36	▪ Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd	101 - 102
Nodyn 37	▪ Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol	102 - 105
Nodyn 38	▪ Cronfeydd Ymddiriedolaeth	106
Nodyn 39	▪ Treth y Cyngor	107
Nodyn 40	▪ Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)	108
Nodyn 41	▪ Addasiadau Cyfrnod Blaenorol	108
GEIRFA		109 - 117
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL (ATODIAD)		1 - 30

1. ADRODDIAD NARATIF

1.1 Cyflwyniad

Mae Datganiad Cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn nodi sefyllfa ariannol y Cyngor ar gyfer y flwyddyn. Mae'r Adroddiad Naratif yn darparu cyd-destun ychwanegol i'r wybodaeth ariannol yn y cyfrifon, gan gynnig trosolwg o'r materion ariannol a chyfrifeg sylweddol a allai gael effaith ar y Cyngor yn ystod y flwyddyn. Paratowyd y cyfrifon yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig, yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio perthnasol (Cymru) 2018.

Ffeithiau Allweddol am Gonwy

Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yw'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am lywodraethu Bwrdeistref Sirol Conwy, ardal o harddwch a hanes cyfoethog yng ngogledd Cymru.

Sefydlwyd y Cyngor ym 1996, ac mae'n goruchwyllo rhanbarth sydd â chyfuniad diddorol o arfordiroedd hardd a mynyddoedd godidog.

Mae oddeutu 114,290 o bobl mewn 1,126 o gilomedrau sgwâr (435 milltir sgwâr) yn y sir, sy'n golygu bod y boblogaeth ar wasgar ar draws y sir.

Mae'r dirwedd yn amrywiol iawn, ac yn cynnwys Afon Conwy, sy'n llifo drwy ganol y rhanbarth, a chyfran sylweddol o Barc Cenedlaethol Eryri, sy'n adnabyddus am ei fynyddoedd geirwon, dyffrynnoedd coediog a harddwch pur.

Y pwynt uchaf yn y sir yw Carnedd Llewelyn, sy'n 1,064 medr (3,491 troedfedd), sef y trydydd copa uchaf yng Nghymru.

Mae'r sir yn cynnwys cymysgedd o drefi arfordirol a mewndirol, a Bae Colwyn yw'r ardal drefol fwyaf. Mae Llandudno, tref arfordirol Fictoraidd, yn adnabyddus am ei phromenâd a'i phier, a thref furiog hanesyddol Conwy oedd y brif ganolfan weinyddol yn ystod 2024/25.

Mae Llanrwst, sydd wedi'i lleoli yng nghanol y sir, yn setliad allweddol arall. Mae Conwy'n gartref i nifer o dirnodau enwog, gan gynnwys Castell Conwy - Safle Treftadaeth Byd UNESCO a ddethlir am ei bensaernïaeth ganoloesol - Gerddi Bodnant, atyniad garddwriaethol sy'n enwog ar draws y byd, a Thramffordd y Gogarth, tramffordd gyhoeddus hanesyddol sy'n cael ei thynnu gan gebl, sy'n cynnig golygfeydd panoramig.

Mae traethau poblogaidd ar yr arfordir megis Bae Colwyn, Llandudno a Phenmaenmawr sy'n ddelfrydol ar gyfer cerdded, chwaraeon dŵr, a gweithgareddau teuluol.

Mae'r cyfuniad o harddwch naturiol, arwyddocâd hanesyddol a threftadaeth ddiwylliannol yn yr ardal yn ei gwneud yn rhan unigryw a bywiog o Gymru. Mae'r Gymraeg a'i diwylliant wedi'u sefydlu'n ddwfn mewn bywyd bob dydd, gyda chyfran sylweddol o'r

boblogaeth yn siarad Cymraeg a thraddodiadau lleol, gwyliau a chelfyddydau'n rhan allweddol o hunaniaeth cymunedau.

Strwythur gwleidyddol a rheoli

Ar 31 Mawrth 2025, roedd 55 o Gynghorwyr etholedig lleol yn cynrychioli 30 o wardiau. Mae'r cyfansoddiad gwleidyddol cyfredol fel a ganlyn:

- 19 Aelod Grŵp Annibynnol Cyntaf Conwy
- 10 Aelod Ceidwadwyr Cymreig
- 9 Aelod Llafur Cymru
- 9 Aelod Plaid Cymru a'r Blaid Werdd
- 4 Aelod Democratiaid Rhyddfrydol Cymru
- 2 Aelod Annibynnol Cynghreiriol
- 2 Aelod Annibynnol (Heb eu Halinio).

Yn ystod 2024/25, roedd clymblaid yn rheoli Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a oedd yn bartneriaeth rhwng Grŵp Annibynnol Cyntaf Conwy, Llafur Cymru a Phlaid Cymru a'r Blaid Werdd.

Mae gan y glymblaid hon fwyafrif gweithredol, sy'n eu galluogi i arwain penderfyniadau a chyfeiriad polisiau. Arweinir y glymblaid gan y Cynghorydd Charlie McCoubrey, sy'n gwasanaethu fel Arweinydd y Cyngor.

Mae'r Cyngor yn gweithredu dan ddull llywodraethu Arweinydd a Chabinet, mae'r Cyngor yn penderfynu ar fframwaith polisi a chyllideb y Cyngor yn ogystal â swyddogaethau cyfansoddiadol eraill. Mae'r Cabinet yn cynnwys deg aelod etholedig, sydd i gyd yn gyfrifol am faes busnes arbennig o fewn y Cyngor. Ar gyfer blwyddyn y Cyngor 2024/25, roedd cyfansoddiad y Cabinet fel a ganlyn:

- Arweinydd y Cyngor a'r Aelod Cabinet ar gyfer Cyllid Strategol
- Dirprwy Arweinydd y Cyngor a'r Aelod Cabinet Tai, Digartrefedd a Newid Gwasanaeth
- Aelod Cabinet Archwilio, Polisi a Pherfformiad
- Aelod Cabinet Diwylliant, Llywodraethu a TG
- Aelod Cabinet Addysg
- Aelod Cabinet Plant, Teuluoedd a Diogelu
- Aelod Cabinet Gwasanaethau Oedolion a Chymunedol Integredig
- Aelod Cabinet Isadeiledd, Cludiant a Chyfleusterau
- Aelod Cabinet y Gymdogaeth, yr Amgylchedd a Gwasanaethau Rheoleiddio
- Aelod Cabinet Economi Gynaliadwy

O dan y Cyngor a'r Cabinet, mae nifer o bwyllgorau sy'n cyflawni swyddogaethau craffu, goruchwyllo statudol a rheoleiddio amrywiol. Cefnogir y Cabinet a phob aelod etholedig gan Uwch Dîm Strategol y Cyngor, a arweinir gan y Prif Weithredwr.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael ar wefan y Cyngor drwy ddilyn y ddolen isod:

<https://www.conwy.gov.uk/cy/Council/Council.aspx>

Y Meysydd Gwasanaeth gyda chrynodeb o'u swyddogaethau a'u cyllideb refeniw net yw:

1.2 Perfformiad Ariannol ar gyfer y Flwyddyn

Cyllideb Refeniw Cronfa'r Cyngor ar gyfer 2024/25

Cymeradwywyd cyllideb refeniw 2024/25 gan y Cyngor ym mis Chwefror 2024, gyda chyllideb refeniw net o £294.772 miliwn wedi'i ariannu gan £203.236 miliwn o Gyllid Allanol Cyfun Llywodraeth Cymru (gan gynnwys Cyfraddau Annomestig wedi'u hailddosbarthu), £91.129 miliwn drwy Dreth y Cyngor a £0.407 o'r balansau cyffredinol er mwyn ariannu elfennau untro dau achos busnes refeniw.

Yn dilyn cyhoeddi'r setliad terfynol o gymorth grant gan Lywodraeth Cymru, pennwyd cyllideb gytbwys. Cafwyd cynnydd o 2.26% yn y cyllid, y cynnydd isaf yng Nghymru ac yn is na'r cynnydd cyfartalog o 3.3% ar draws bob Awdurdod Lleol. Mewn termau ariannol, mae 2.26% yn gyfystyr â £4.928 miliwn.

Nid oedd y setliad uwch yn ddigon i gwrdd â'r diffyg adnoddau o £23.648 miliwn yr oedd y Cyngor yn ei wynebu o ganlyniad i gynnydd mewn cyflogau, chwyddiant a phwysau ar wasanaethau – materion nad oes gan y Cyngor unrhyw reolaeth drostynt, ac ar adeg pennu'r gyllideb nid oeddem ni'n gwybod beth fyddai canlyniad y trafodaethau cenedlaethol ar gyflogau.

Felly, er mwyn pennu cyllideb gytbwys o fewn yr adnoddau ariannol oedd ar gael, roedd yn rhaid i'r Cyngor wneud penderfyniadau anodd a heriol tu hwnt, gan gynnwys cynyddu Treth y Cyngor 9.67%, gan gynyddu taliadau band D o £152.84 i £1,733.37 a gostyngiadau cyllidebol pellach gwerth £12.012 miliwn.

Mae heriau ariannol, megis chwyddiant a chyfraddau llog uchel, prinder staff, problemau â'r gadwyn gyflenwi, a gofynion cynyddol yn sgil yr argyfwng costau byw ac effaith y pandemig, yn parhau i gael effaith ar amgylchedd gweithredu gwasanaethau. Mae hyn yn arwain at angen cynyddol am wasanaethau'r Cyngor megis Gofal Cymdeithasol a chefnogaeth ddigartrefedd, llai o alw am wasanaethau sy'n cynhyrchu incwm, costau ariannu a risg uwch o ran adfer dyledion, ac amgylchedd gweithredu costus.

Cafodd y gyllideb ar gyfer 2024/2025 ei monitro a'i rheoli yn ystod y flwyddyn drwy gyfrwng adroddiadau a chyflwyniadau rheolaidd a oedd yn tynnu sylw'r Aelodau at asesiad lefel uchel cyffredinol o'r sefyllfa ariannol a oedd yn datblygu. Cynyddodd y diffyg cyllidebol disgwyledig yn gynnar yn y flwyddyn yn sgil costau cynyddol a galw uwch am wasanaethau. Yn unol ag argymhelliad y Swyddog Adran 151, cyflwynodd y Cabinet fesurau rheoli gwariant ffurfiol i reoli'r sefyllfa ariannol, sydd, ynghyd â chyllid ychwanegol sylweddol yn ystod y flwyddyn, wedi helpu i ddarparu tanwariant diwedd blwyddyn o £0.752 miliwn.

Defnyddiwyd y tanwariant i ariannu'r £0.407 miliwn o'r balansau cyffredinol a nodwyd yn y gyllideb, sydd wedi arwain at alldro dros ben terfynol o £0.345 miliwn a oedd yn diogelu cronfa gyffredinol y Cyngor yn llawn.

Er gwaethaf y tanwariant, mae gwasanaethau wedi wynebu pwysau sylweddol sydd wedi arwain at or-gyllidebu o £8.4 miliwn. Y prif resymau dros y sefyllfa derfynol yw:

- Cyllid ychwanegol untro gan Lywodraeth Cymru i dalu am gyflogau a phwysau cyffredinol (4.3 miliwn)
- Arbedion ar gyllidebau ynni corfforaethol (£2.34 miliwn)
- Ail-ariannu Parc Adfer (£1.5 miliwn)
- Cyllid Ffyniant Rhannu Ychwanegol (£0.76 miliwn)

Mae sefyllfa refeniw terfynol y Cyngor fel a ganlyn:

Col 1	Col 2	Col 3	Col 4	Col 5
CRYNODEB	AMCANGYFRI F GWREIDDIOL	AMCANGYFRI F AILDDATGAN EDIG	SEFYLLFA DERFYNOL	AMRYWIAD (Col 4 - Col 3)
	2024/25 £'000	2024/25 £'000	2024/25 £'000	2024/25 £'000
Sylfaen Adnoddau (incwm)				
Grant Cynnal Refeniw	160,778	161,067	161,068	1
Ardrethi Annomestig wedi'u Hailddosbarthu	42,458	42,458	42,458	0
Grantiau Eraill heb eu Neilltuo	0	0	4,328	4,328
Treth y Cyngor	90,902	90,902	90,907	5
Colledion Llai ar yr hyn a Gesglir (Treth y Cyngor)	227	227	227	0
Cyfraniad o Gronfeydd	407	407	0	(407)
Cyfanswm	294,772	295,061	298,988	3,927
<u>Gwariant Net</u>				
Gwasanaethau Addysg	93,727	95,169	95,375	206
Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol	7,469	7,493	7,940	447
Gwasanaethau Cymdeithasol	90,085	91,840	98,170	6,330
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	18,469	20,499	22,226	1,727
Economi a Diwylliant	6,080	7,363	6,971	(392)
Gwasanaethau Tai Strategol	5,448	4,999	5,724	725
Gwasanaethau Rheoleiddio	3,736	4,032	4,000	(32)
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol, Refeniw a Budd-daliadau	3,428	3,729	3,434	(295)
Archwilio a Chaffael	656	806	730	(76)
Y Gyfraith a Llywodraethu	1,650	1,754	1,778	24
Technoleg Gwybodaeth	2,545	2,561	2,561	0
Gwasanaethau'r Prif Weithredwr	717	653	617	(36)
Pobl a Perfformiad	1,812	2,249	1,979	(270)
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor	12,888	12,888	12,809	(79)
Rheoli'r Trysorlys a Darpariaeth				
Isafswm Refeniw	16,771	16,440	16,169	(271)
Costau ac Incwm Corfforaethol	20,452	13,747	9,342	(4,405)
Ardollau	8,825	8,825	8,804	(21)
Is-gyfanswm Gwariant Net y Gwasanaethau	294,758	295,047	298,629	3,582
Cyfraniad i'r Balansau Cyffredinol	14	14	359	345
Is-gyfanswm Arall	14	14	359	345
Cyllideb Refeniw Net	294,772	295,061	298,988	3,927

Mae costau gwasanaethau yn y tabl uchod yn wahanol i golofn agoriadol y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid (tudalen 42) oherwydd rhai mân wahaniaethau cyflwyniadol rhwng y modd yr adroddir ar y gyllideb yn ystod y flwyddyn a sut yr adroddir ar y deilliant ar ôl cwblhau'r drefn o gau'r cyfrifon.

Cronfeydd/balansau wrth gefn cyffredinol a phenodol

Ceir crynodeb isod o falansau cyffredinol a meysydd gwasanaeth y Cyngor, ynghyd â chronfeydd wrth gefn corfforaethol. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn Nodyn 11.

Cronfeydd a Darpariaethau	31 Mawrth 2023 £'000	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000
Balansau Ysgolion	10,294	7,061	4,381
Cronfeydd Gwasanaeth	8,119	5,963	4,542
Cronfeydd Corfforaethol	8,476	10,927	12,098
Cronfeydd Yswiriant	2,235	2,646	3,047
Cronfeydd Grantiau a Glustnodwyd	2,382	3,211	2,759
Cronfeydd Cyfalaf	7,006	10,792	14,311
Balansau Cyffredinol	4,168	2,772	7,010
Cyfanswm	42,680	43,372	48,148

Mae Mantolen yr Awdurdod yn cynnwys symudiadau o ran cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Yn ystod 2024/25, sefydlwyd a chynyddwyd rhai cronfeydd wrth gefn, cafodd rhai eu trosglwyddo i'r Ganolfan gorfforaethol, a defnyddiwyd rhai ohonynt. Mae cronfeydd refeniw wrth gefn yn deillio o ddigwyddiadau sydd wedi caniatáu i arian gael ei roi i'r naill ochr am amrywiol resymau e.e. arbedion ychwanegol, neu amgylchiadau sy'n achosi i wariant gael ei atal neu ei ohirio. Mae'r symudiad yn y cronfeydd wrth gefn yn ystod 2024/25 yn adlewyrchu Penderfyniadau'r Cyngor, cofnodion cyfrifo darbodus, risgiau, datblygiadau gwasanaethau, arian a neilltuwyd ar gyfer ymrwymadau, ac adnoddau i gynorthwyo gwasanaethau i gyflawni arbedion effeithlonrwydd yn y dyfodol.

Mae balans cyffredinol Cronfa'r Cyngor yn fesur o'r gronfa wrth gefn gydag arian heb ei neilltuo sy'n cael ei ddefnyddio gan y Cyngor i gwrdd â gofynion llif arian a phan fo digwyddiadau annisgwyl yn codi. Balans Cronfa gyffredinol y Cyngor ar ddechrau'r flwyddyn oedd £2.772 miliwn, ond mae camau wedi'u cymryd i gryfhau gwytnwch ariannol y Cyngor yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys ail-ganolbwyntio cronfeydd wrth gefn diangen a glustnodwyd ac mae trosglwyddo £2.362 miliwn o arbedion cyllid cyfalaf untro wedi cynyddu'r balans ar ddiwedd y flwyddyn i £7.01 miliwn. Er bod hyn yn gadarnhaol, mae lefel cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy'r Cyngor sydd ar gael i gefnogi gwytnwch ariannol yn parhau i fod yn isel o'i gymharu â gweddill Cymru, ac mae hyn yn parhau i gael ei adolygu'n barhaus.

Mae cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy eraill wedi eu nodi yn Nodyn 11 y cyfrifon.

Gwariant Cyfalaf

Yn ogystal â gwario arian i ddarparu gwasanaethau o ddydd i ddydd, mae'r Cyngor hefyd yn gwario arian ar ddarparu cyfleusterau newydd neu wedi'u hadnewyddu megis ysgolion, seilwaith arfordirol a phriffyrdd. Cyfanswm y gwariant cyfalaf yn 2024/25 oedd £40.152m.

Mae'r canlynol yn grynodeb o'r meysydd gwasanaeth a welodd fuddsoddiad cyfalaf yn 2024/25 a sut y cafodd ei ariannu. Y gyllideb gyfalaf oedd £38.969 miliwn, felly yr oedd gorwariant o £1.183 miliwn.

Gwariant Cyfalaf	2024/25 Gwirioneddol £'000
Gwariant Cyfalaf yn ol Gwasanaeth:	
Addysg	6,338
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	17,996
Economi a Diwylliant	8,278
Gwasanaethau Cymdeithasol	4,322
Gwasanaethau Hamdden	789
Technoleg Gwybodaeth	616
Ystadau a Gwasanaethau Tai	1,628
Gwasanaethau Rheoleiddio	122
Y Prif Weithredwr a Gwasanaethau Corfforaethol	22
Gwasanaethau Ariannol	41
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	40,152

Ariannu Cyfalaf	2024/25 Gwirioneddol £'000
Drwy:	
Benthyca a Chymorth	11,856
Benthyca Darbodus	1,007
Derbyniadau Cyfalaf	300
Grantiau Cyfalaf	26,528
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	461
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	40,152

Ar gyfer gwariant cyfalaf a ariennir drwy fenthyca â chymorth, ariennir y costau drwy Grant Cynnal Refeniw, ac ar gyfer Benthyca Darbodus ariennir y costau gan y Gwasanaethau.

Dyma rai o'r prosiectau mawr a gynhaliwyd yn ystod 2024/25:

- Gwelliannau yn y Ddarpariaeth Gofal Plant Cyfrwng Cymraeg ac Fel Arall
- Gwelliannau i Leoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol
- Casgliadau Ailgylchu a Gwastraff
- Buddsoddi yn Isadeiledd Canolfannau Hamdden ac Ailwampio Trac Eirias
- Buddsoddi mewn Datblygu Tai
- Gwelliannau Mewnol ac Allanol yn Venue Cymru
- Gwella a Chynyddu Darpariaeth Llety i Blant
- Gosod Polion Golau Stryd Newydd
- Gwelliannau i Feysydd Chwarae a Chyfarpar Chwarae
- Gwaith Atgyweirio Brys i Lyfrgell Bae Colwyn
- Gella Promenâd a Llochesi Promenâd Llandudno
- Buddsoddi mewn Isadeiledd Addysg
- Gosod Arwyneb Newydd a Gwella Rhwydwaith Ffyrdd y Sir
- Llwybrau Diogel yn y Gymuned a Rheoli Rhwydweithiau Traffig

- Lleoedd Lleol ar gyfer Cyllid Cyfalaf Natur a Chyllid Gwella Mynediad
- Cynnal a Chadw a Chryfhau Pontydd
- Darparu Addasiadau i Dai Sector Preifat
- Canolfan Asesu Plant Bwthyn y Ddôl a Darpariaeth Lleoliadau
- Prosiectau Adeiladu Amddiffynfeydd Arfordirol
- Prosiectau Ffyrdd y Gronfa Ffyniant Bro
- Prosiectau'r Gronfa Teithio Llesol
- Darparu Lleoliadau a Chyfarpar wedi'u hariannu gan y Gronfa Tai â Gofal

Dyled y Cyngor sy'n weddill ar 31 Mawrth 2025 oedd £237.132m.

Roedd y Terfynau ar gyfer Gweithgarwch Benthycu yn 2024/25, a osodwyd yn unol â'r Fframwaith Darbodus ar gyfer Buddsoddiad Cyfalaf Awdurdod Lleol a gyflwynwyd drwy Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 (y Cod Darbodus) fel a ganlyn:

	£m
Terfyn Awdurdodedig ar gyfer dyled allanol:	
Benthycu	291.19
Dyledion Hirdymor eraill	56.67
	347.86
Terfyn Gweithredol ar gyfer dyled allanol:	
Benthycu	281.19
Dyledion Hirdymor Eraill	56.67
	337.86

Mae'r Cyngor yn parhau i weithredu o fewn ei gyfyngiadau fel y nodwyd yn unol â Deddf Llywodraeth Leol 2003 a Chod Darbodus y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth, a cheir rhagor o wybodaeth ar drefniadau benthycu yn nodyn 14 o'r cyfrifon.

Ailbrisio Asedau Anghyfredol

Mae gan y Cyngor bolisi ar gyfer ailbrisio pob ased Tir ac Adeiladau bob pum mlynedd, ac roedd 2024/25 yn flwyddyn lawn o ailbrisio. Defnyddir rhaglen fynegai yn seiliedig ar fesurau BICS bob blwyddyn rhwng blynyddoedd ailbrisio asedau llawn er mwyn sicrhau fod gwerthoedd cario asedau'n cael eu datgan yn briodol yn y cyfrifon.

Yn ogystal â'r rhaglen ailbrisio asedau hon, cynhelir adolygiad blynyddol o'n hasedau ar gyfer unrhyw newidiadau sylweddol o ran eu defnydd. Asesir y portffolio Buddsoddi Eiddo bob blwyddyn gan adran Ystadau'r Awdurdod i sicrhau fod y gwerth yn cael ei adlewyrchu'n gywir yn y cyfrifon.

Yn ystod y flwyddyn, cynyddodd gwerth ein hasedau Eiddo, Peiriannau ac Offer wedi cynyddu o £587.3 miliwn i £685.1 miliwn. Mae'r cynnydd yn deillio o gydnabod y gwariant asedau yn ystod y flwyddyn o £31.7 miliwn, y rhaglen ailbrisio'n cynyddu eu gwerth o £84.3 miliwn; wedi'i wrthbwyso gan ddibrisiant o £26.3 miliwn, cydnabod asedau Hawl Defnyddio o £15.6m, ac ail-gategoreiddio asedau o -£7.5 miliwn.

Casglu Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol

Cyfradd casglu Treth y Cyngor 2024/25 oedd 96.7% yn ystod y flwyddyn, sef y 4edd gyfradd uchaf yng Nghymru (97.1% yn 2023/24). Ein cyfradd casglu Ardrethi Annomestig yn ystod y flwyddyn oedd 98.4% yn 2024/25 sef y 3ydd cyfradd uchaf (98.9% yn 2023/24).

Dyledion Pensiwn

Mae'r Cyfrifon a gyflwynwyd yn cydymffurfio â gofynion y safon uchod gan eu bod yn adlewyrchu cost darpariaeth pensiwn i weithwyr yn y flwyddyn bresennol yn y cyfrifon refeniw, fel y cynghorwyd gan actwari'r Cyngor. Mae'r Datganiadau hefyd yn cynnwys, o

fewn y Fantolen, asesiad yr actwari o gyfran yr Awdurdod o ddyled y Gronfa Bensiwn ar 31 Mawrth 2025, a'r gronfa wrth gefn sydd ei hangen i dalu am y ddyled honno.

Y rhwymedigaeth Cronfa Bensiwn a ddatgelir ar y Fantolen o £9.492m yw cyfanswm y gwarged/diffyg amcanol sy'n bodoli dros gyfnod oes y gronfa. Bydd y gwarged/diffyg hwn yn newid o flwyddyn i flwyddyn yn dibynnu ar berfformiad buddsoddiadau a'r rhagdybiaethau actiwaraid a wneir o ran pensiynwyr presennol, pensiynwyr gohiriedig a gweithwyr presennol.

Mae'r gronfa yn destun prisiad bob tair blynedd sy'n asesu cyflwr y gronfa bensiwn ac yn gwneud argymhellion i'r cyrff amrywiol o ran y gyfradd briodol ar gyfer cyfraniadau cyflogwr sydd angen eu cyflwyno er mwyn adfer y gronfa i sefyllfa gytbwys dros gyfnod. Dyddiad y prisiad actiwaraid diweddaraf oedd 31 Mawrth 2022 a bennodd cyfraddau cyfraniadau cyflogwyr tan 31 Mawrth 2026.

1.3 Rhagolygon Ariannol

Cyllideb Refeniw 2025/26

Cylch cyllideb 2024/25 oedd yr ail flwyddyn yn olynol i'r Cyngor orfod mynd i'r afael â diffyg adnoddau o dros £21.7 miliwn. Er bod y Cyngor wedi ymdrin â heriau ariannol yn gyson yn y gorffennol mewn cylch cynllunio blynyddol, roedd graddau'r pwysau ar gyfer 2024/25 yn eithriadol o heriol, yn arbennig yn dilyn cylch cyllideb anodd arall yn 2023/24 gyda galw, costau a chymhlethdod nifer o wasanaethau statudol yn parhau i fod yn uwch na'r cyllid sydd ar gael.

O ystyried natur a graddau'r her gyllidebol a ragwelir ar gyfer 2025/26, mae Grŵp Cyllideb Strategol a arweinir gan swyddogion (gyda chefnogaeth y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth) wedi bod ar waith ers mis Mai 2024 ac ystyriodd Gweithgorau Cyllideb a gaiff eu harwain gan Aelodau gynigion arbedion yn ystod yr hydref 2024. Rhoddodd y rhain gyfle i Aelodau gael gwell dealltwriaeth o'r opsiynau a'r cynigion cyn eu hystyried yn ffurfiol mewn Pwyllgor. Yn yr un modd â 2024/25, cwblhawyd ymarfer ymgynghori ar y gyllideb â'r cyhoedd i geisio barn trigolion a derbyniwyd adborth gwerthfawr i helpu i lywio trafodaethau cyllidebol terfynol a siapia'r gyllideb derfynol a gymeradwywyd gan y Cyngor.

Er mwyn ariannu pwysau anochel yn ddigonol, roedd gofyn eto i'r Cyngor wneud penderfyniadau anodd i gydbwyso lefel y ddarpariaeth gwasanaeth, ffioedd, cronfeydd wrth gefn a lefelau Treth y Cyngor. Fel rhan o'r broses, cymeradwyodd y Cyngor gynnydd Treth y Cyngor blynyddol o 8.95%, gan gynyddu'r ffi band B blynyddol o £143.35 i £1,888.51 (gan eithrio ffioedd yr Heddlu a Chynghorau Cymuned).

Datblygwyd rhaglen gyfalaf y Cyngor er mwyn cefnogi gwariant hanfodol ar ddisodli hen fflyd, cynlluniau datgarboneiddio a phrosiectau isadeiledd a ariennir yn bennaf gan grantiau, gan gofio am yr angen i reoli costau ariannu. Mae gan y Cyngor hanes blaenorol da o sicrhau cyllid grant cyfalaf allanol a bydd hyn yn parhau drwy gydol 2025/26 i gefnogi adfywiad pellach o fewn teithio llesol, adfywio canol trefi a gwelliannau ehangach i isadeiledd.

Yn y Tymor Canolig

Mae'r rhagolygon ariannol tymor canolig yn parhau i fod yn heriol iawn, gyda'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig cyfredol yn dangos bwlch cyllido o £40 miliwn ar draws 2026/27 a 2027/28, cyn unrhyw addasiadau o ran setliadau ariannol Llywodraeth Cymru neu gynnydd mewn Treth y Cyngor a ffioedd. Mae cynnydd parhaus yn y galw am wasanaethau cefnogol, ynghyd â rhagor o gymhlethdod mewn meysydd fel gwasanaethau plant, Gofal Cymdeithasol i Oedolion, Digartrefedd ac anghenion dysgu ychwanegol Plant.

Yn ogystal â hyn, mae'r ansefydlogrwydd yn yr amgylchedd economaidd ehangach mewn perthynas â chwyddiant, cyfraddau llog a'r farchnad lafur yn parhau i roi pwysau ar gyllidebau yn y tymor canolig.

Ychydig iawn o arian wrth gefn sydd gan y Cyngor, ac felly bydd yr angen i wneud penderfyniadau anodd yn parhau mewn cylchoedd cyllido yn y dyfodol er mwyn cydbwysu anghenion y ddarpariaeth gwasanaeth a dyheadau Cynllun Corfforaethol y Cyngor.

Ategir at y strategaeth ariannol tymor canolig a hirdymor gan ymrwymiad i ddoethineb ariannol, buddsoddiad strategol a thwf cynaliadwy.

Er gwaethaf yr heriau economaidd, mae'r Cyngor yn ymrwmo i fabwysiadu strategaeth ragweithiol i sicrhau fod gwasanaethau hanfodol yn parhau i gael eu darparu gan hyrwyddo cymuned wydn a ffyniannus.

1.4. Datganiadau Cyfrifon

Sail Paratoi a Chyflwyno

Mae'r Cyngor yn cynhyrchu ei Ddatganiad Cyfrifon i egluro sefyllfa ariannol y Cyngor, er mwyn darparu sicrwydd bod arian y cyhoedd wedi'i gynllunio'n briodol, a bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn ddiogel. Mae'n rhaid i'r Datganiad Cyfrifon roi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth, ac incwm a gwariant y Cyngor yn ystod y flwyddyn ariannol. Wrth baratoi'r cyfrifon hyn, dylid ystyried perthnasedd y wybodaeth.

Mae lefel perthnasedd y Cyngor yn oddeutu £5 miliwn ac nid yw unrhyw nodiadau ynglŷn â'r cyfrifon sy'n is na'r gwerth hwn, nad ydynt yn ofynnol yn statudol ac nad yw'r Cyngor yn credu eu bod yn cefnogi dealltwriaeth, wedi'u cynnwys. Bydd gwasanaethau'r Cyngor yn parhau i gael eu hariannu'n bennaf drwy'r llywodraeth ganolog; felly, paratwir y cyfrifon ar sail 'busnes gweithredol'.

Mae cyfrifon blwyddyn yr Awdurdod yn cynnwys:

Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost gyfrifeg yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifeg a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifeg. Mae'r sefyllfa trethiant wedi'i dangos yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r datganiad yn dangos bod £7.709 miliwn o arian dros ben yn y flwyddyn.

Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn yr Awdurdod, wedi'u dadansoddi yn 'gronfeydd y gellir eu defnyddio' (h.y. y rhai sy'n cael eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r arian dros ben (neu'r diffyg) ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, ac mae'r manylion wedi'u dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n berthnasol i Falans Cronfa'r Cyngor (y swm cyffredinol o arian at raid heb ei ddyrannu) ar gyfer sefydlu Treth y Cyngor. Mae'r Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i / (o) gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn dangos Balans Cronfa statudol y Cyngor cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd gan y Cyngor.

Mantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r dyledion sy'n cael eu cydnabod gan yr Awdurdod. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai dyledion) yn cael eu cydweddu â'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Awdurdod yn eu dal. Adroddir ynglŷn â chronfeydd wrth gefn mewn dau gategori.

- Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o gronfeydd wrth gefn ac ar unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn na ellir ei defnyddio ond i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled).
- Mae'r ail gategori o gronfeydd wrth gefn yn rhai na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn), ble y deuai symiau ar gael i ddarparu gwasanaeth dim ond os gwerthir yr asedau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a gaiff eu dangos yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido o dan reoliadau' yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newid mewn arian parod a chywerthoedd arian parod yr Awdurdod yn ystod y cyfnod rhoi gwybod.

Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chywerthoedd arian parod, drwy ddsbarthu llifoedd arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu.

Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu'n ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu drwy drethiant ac incwm grant, neu gan bobl sy'n derbyn gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod.

Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lifoedd arian parod wedi'u gwneud ar gyfer adnoddau sydd wedi'u bwriadu i gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaeth yr Awdurdod yn y dyfodol.

Dadansoddiad Gwariant a Chyllido

Mae hwn yn ddadansoddiad i ddangos y gwariant net sy'n daladwy i'w drethu ac yn ei gysoni i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido'n dangos sut y defnyddir ac y cyllidir y gwariant ar gyfer y flwyddyn ariannol (grantiau llywodraeth, Cyngor Treth ac Ardrethi Busnes) gan awdurdodau lleol, o'i gymharu â'r adnoddau hynny a dreuliwyd neu a enillwyd gan awdurdodau lleol, yn unol â'r arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol.

Nodiadau ynglŷn â'r Cyfrifon

Cefnogir y datganiadau ariannol craidd a amlinellir uchod gan nodiadau i helpu'r darlennydd i ddehongli sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2025.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU **Y DATGANIAD CYFRIFON**

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

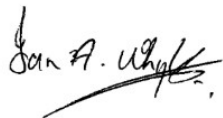
Y mae'n ofynnol bod y Cyngor yn:

- Trefnu bod ei faterion ariannol yn cael eu gweinyddu'n gywir, a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, y swyddog hwnnw yw'r Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid ac Adnoddau a **Swyddog Adran 151**.
- Rheoli ei fusnes mewn modd sy'n sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon. Mae'r Cyngor yn dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn i'r Pwyllgor Archwilio.

TYSTYSGRIF YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2025.

LLOFNOD:

Ian Whyte – Aelod Lleyg
Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

DYDDIEDIG: 8 Rhagfyr 2025

CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ADRAN 151

Fel y Prif Swyddog Cyllid, mae'r Swyddog Adran 151 yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol ag arferion priodol sydd, yn ôl gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain ("Y Cod 2024/25"), yn gorfod cyflwyno barn gywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu, ac o incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon hwn, mae'r Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Adnoddau a Swyddog Adran 151 wedi:

- dewis polisïau addas ar gyfer cadw cyfrifon ac wedi'u defnyddio mewn modd cyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhai rhesymol a gofalus;
- cydymffurfio â'r Cod;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir sydd yn gyfoes;
- cymryd camau rhesymol i rwystro a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

TYSTYSGRIF SWYDDOG ADRAN 151

Tystiaf fod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi barn cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2025, a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

LLOFNODWYD:

A Hughes
Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid ac Adnoddau
Swyddog Adran 151

DYDDIEDIG: 8 Rhagfyr 2025

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Cyngor Bwrdeistref Sirol

Conwy

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025 dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn cynnwys y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid, y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llifoedd Arian Parod, a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y polisïau cyfrifyddu perthnasedd arwyddocaol. Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd yn y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan y Côt Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2025.

Yn fy marn i, ym mhob ffordd berthnasol, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2025 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwnnw; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd yn y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2025.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (Y DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio datganiadau ariannol a rheoleidd-dra cyrff y sector cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Caiff fy nghyfrifoldebau dan y safonau hynny eu disgrifio ymhellach yn yr adran o'm hadroddiad sy'n nodi cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol.

Mae fy staff a minnau'n annibynol o Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod defnyddio'r sail gyfrifyddu busnes gweithredol i baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i gyflawni, nid wyf wedi adnabod unrhyw ansicrwydd perthnasol mewn perthynas â digwyddiadau neu amodau a all, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i barhau i fabwysiadu'r sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Caiff fy nghyfrifoldebau i a chyfrifoldebau'r swyddog cyllid cyfrifol mewn perthynas â busnes gweithredol eu disgrifio yn yr adrannau perthnasol o'r adroddiad hwn.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad i fel archwilydd ar y rhain. Y Swyddog Cyllid Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall a, heblaw i'r graddau a nodir yn benodol fel arall yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar yr wybodaeth arall honno.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn berthnasol anghyson â'r datganiadau ariannol neu wybodaeth a gafwyd wrth gyflawni'r archwiliad, neu'n ymddangos fel arall fel pe bai wedi cael ei chamddatgan yn berthnasol. Os wyf yn canfod anghysonderau perthnasol o'r fath neu wybodaeth berthnasol o'r fath sy'n ymddangos fel pe bai wedi cael ei chamddatgan, mae'n ofynnol i mi benderfynu a yw hyn yn achosi camddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i wneud, os wyf yn

dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi'i chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol i mi nodi'r ffaith honno.

Nid oes unrhyw beth gennyf i'w nodi yn hyn o beth.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2025;
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r canllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth am [enw'r corff llywodraeth leol a'r grŵp] a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nid wyf wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol, neu ni chafwyd ffurflenni sy'n ddigonol ar gyfer fy archwiliad o ganghennau nad ymwelodd fy nhîm â hwy; neu
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu.

Cyfrifoldebau'r swyddog cyllid cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel a esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon, y swyddog cyllid cyfrifol sy'n gyfrifol am:

- baratoi'r datganiad cyfrifon sy'n rhoi darlun gwir a theg ac sy'n cydymffurfio ag arferion priodol;
- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- pa bynnag reolaethau mewrol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog cyllid cyfrifol i allu paratoi datganiadau cyfrifon heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall;
- asesu gallu Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni bai bod y swyddog cyllid cyfrifol yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhai heb unrhyw gamddatganiad perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU wastad yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid yn rhesymol ddisgwyl iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn. Mae afreolaidd-dra, gan gynnwys twyll, yn golygu achosion o ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau. Rwy'n dylunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a nodir uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn perthynas ag afreolaidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennaeth ategol mewn perthynas â pholisïau a gweithdrefnau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy sy'n ymwneud ag:

- adnabod, gwerthuso a chydymffurfio â deddfau a rheoliadau a pha un a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio;
- canfod ac ymateb i'r risgiau o dwyll a pha un a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig; a hefyd
- y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau.
- ystyried fel tîm archwilio sut a ble allai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyll. Fel rhan o'r drafodaeth hon, canfûm botensial am dwyll o ganlyniad i wrthwneud rheolaethau gan reolwyr a cofnodi dyddlyfrau anarferol;
- cael dealltwriaeth am y fframwaith awdurdod sydd gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn gweithredu oddi mewn iddynt, gan ganolbwyntio ar y deddfau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy; a
- chael dealltwriaeth am berthnasoddedd partïon cysylltiedig.

Yn ychwanegol at yr uchod, roedd fy ngweithdrefnau i ymateb i risgiau a ganfuwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol a phrofi yn erbyn dogfennaeth ategol i asesu cydymffurfiaeth â deddfau a rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac ymgynghorwyr cyfreithiol ynghylch ymglyfreithiad a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrthwneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion dyddlyfr ac addasiadau eraill; asesu a yw'r dyfarniadau a wnaed wrth lunio amcangyfrifon cyfrifyddu'n rhoi arwydd o wyrddedd bosibl; a gwerthuso'r rhesymeg fusnes dros unrhyw drafodion arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i gwrs arferol busnes.

Fe wnes i hefyd gyfleu deddfau a rheoliadau dynodedig perthnasol a risgiau posibl o dwyll i holl aelodau'r tîm archwilio ac aros yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Effeithir ar y graddau y mae fy ngweithdrefnau'n gallu canfod afreolaidd-dra, gan gynnwys twyll, gan yr anhawster cynhenid o ran canfod afreolaidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, a natur, amseriad a hyd a lled y gweithdrefnau archwilio a gyflawnwyd.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Cyfrifoldebau eraill yr archwilydd

Rwy'n cyfathrebu gyda'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch, ymhlith materion eraill, cwmpas ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio arwyddocaol, gan gynnwys unrhyw ddiffygion arwyddocaol mewn rheolaeth fewnol yr wyf yn eu hadnabod yn ystod fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Yr wyf yn tystio fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
9 Rhagfyr 2025

1 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd, CF10 4BZ

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

DATGANIAD CYFRIFON 2023/24

DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISIAU CYFRIFO

1. EGWYDDORION CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 a'i sefyllfa diwedd blwyddyn o 31 Mawrth 2025. Mae gofyn i'r Awdurdod baratoi Datganiad Cyfrifon Blyneddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygiad) 2018, y mae'r Rheoliadau hynny'n gofyn iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifo priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024/25 (y Cod) yn bennaf, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Y confensiwn cyfrifo pennaf a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yw cost hanesyddol, wedi ei diwygio trwy ailbricio rhai categorïau penodol o asedau nad ydynt yn gyfredol, ac offerynnau cyllidol. Mae'r Datganiad Cyfrifon wedi cael ei baratoi ar sail 'busnes gweithredol'.

2. CRYNHOI INCWM A GWARIANT

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn pryd y digwyddodd, nid yn unig pryd y gwneir neu pryd y derbynnir taliadau arian parod. Yn arbennig:-

- Caiff refeniw o gontractau gyda rheini sy'n derbyn gwasanaeth, boed am wasanaethau neu ddarparu nwyddau, ei gydnabod pan neu wrth i'r nwyddau neu wasanaethau gael eu trosglwyddo i'r rheini sy'n derbyn gwasanaeth yn unol â rhwymedigaethau perfformiad yn y contract.
- Mae cyflenwadau'n cael eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwlch rhwng dyddiad derbyn cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cludo fel rhestrau eiddo ar y Fantolen.
- Mae treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fo'r gwasanaethau'n cael eu derbyn yn hytrach na phan fo taliadau'n cael eu gwneud.
- Mae'r llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sy'n cael ei dalu ar fenthyciadau'n cael ei gyfrifo fel incwm a gwariant yn seiliedig ar gyfradd y llog mewn grym i'r offeryn cyllidol perthnasol yn hytrach nag fel llif arian parod sy'n cael ei bennu neu ei sefydlu dan y contract.
- Pan fo incwm a gwariant wedi'i gydnabod ond dim arian parod wedi'i dalu na'i dderbyn, mae dyled neu gredyd i'r swm perthnasol yn cael ei gofnodi ar y Fantolen. Pan fo dyledion heb eu setlo mae balans y ddyled yn cael ei nodi a chodir ar refeniw am yr incwm na chaiff, o bosib, ei gasglu.

- O bryd i'w gilydd, pan fo taliadau yn destun anghydfod a/neu phan nad yw'r symiau dan sylw yn hysbys, caiff y taliad ei wneud yn y cyfrifon yn y flwyddyn y caiff yr anghydfod ei setlo ac nid o reidrwydd y flwyddyn sy'n berthnasol i'r taliad.
- Hefyd, o bryd i'w gilydd, caiff anfoneb ei thrin ar sail arian parod yn y cyfrifon i sicrhau bod y nifer cywir o daliadau yn ymddangos yn y cyfrifon mewn blwyddyn ariannol.
- Mae de minimis o £1,000 ar gael ar gyfer trafodion refeniw a £5,000 ar gyfer trafodion cyfalaf.

3. **ARIAN PAROD A CHYFWERTH ARIAN**

Mae arian parod yn golygu arian mewn llaw ac adneuon gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae cywerthydd arian yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu mewn tri mis neu lai o ddyddiad eu caffael ac y gellir eu trosglwyddo'n rhwydd i symiau gwybyddus o arian heb risg sylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir arian parod a chyfwerth arian yn net o orddrafftiau banc sy'n daladwy ar ofyniad ac sy'n ffurfio rhan integrol o reolaeth arian yr Awdurdod.

4. **EITEMAU MATEROL**

Pan fo eitemau incwm a gwariant yn faterol, datgelir eu natur a'u maint ar wahân, un ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y Nodiadau i'r Cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i bwrpas deall perfformiad ariannol yr Awdurdod.

5. **ADDASIADAU CYN CYFNOD, NEWIDIADAU MEWN POLISIÂU CYFRIFO AC AMCANGYFRIFON A CHAMGYMERIADAU**

Gall addasiadau cyn cyfnod ddeillio o newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro camgymeriad perthnasol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo yn rhagolygol, hy eleni ac ym mlynnyddoedd y dyfodol y ceir effaith arnynt gan y newid ac nid ydynt yn achosi addasiad cyfnod blaenorol.

Dim ond pan fo'n ofynnol gan arferion cyfrifo cywir y gwneir newidiadau mewn polisiâu cyfrifo neu pan fo'r newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effeithiau trafodion, digwyddiadau eraill a'r amodau ar sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan wneir newid, caiff ei ddefnyddio'n ôl-weithredol (oni bai y nodir fel arall) trwy addasu'r balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei ddefnyddio erioed.

Mae camgymeriadau a ganfyddir mewn ffigyrau cyn cyfnod yn cael eu cywiro'n ôl weithredol trwy addasu'r balansau agor a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

6. TALIADAU I REFENIW AM ASED AU NAD YDYNT YN GYFREDOL

Rhoddir debyd yn erbyn gwasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu yn ôl y symiau a ganlyn i bwrpas cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:-

- Dibrisiant a briodolir i'r asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol.
- Colledion ailbrizio ac amhariad ar asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronrus yn y Cyfrif Ailbrizio Wrth Gefn y mae modd dileu'r colledion yn ei erbyn.
- Amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol a briodolir i'r gwasanaeth.

Nid oes raid i'r Awdurdod godi'r dreth gyngor i bwrpas cyllido colledion dibrisiant, ailbrizio neu amhariad na rhai amorteiddio. Fodd bynnag rhaid iddo wneud cyfraniad blynyddol o refeniw tuag at y gostyngiad yn ei anghenion benthyca cyffredinol – cyfraniad sy'n cyfateb i swm a gyfrifir ar sail ddarbodus ac a bennir gan yr awdurdod yn unol â chyfarwyddiadau statudol. Felly yn lle colledion dibrisiant, ailbrizio ac amhariad ac yn lle amorteiddiadau ceir cyfraniad i Falans Cronfa'r Cyngor – Isafswm Darpariaeth Refeniw (IDR) - trwy drafodyn diwygio i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ac yn cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng y ddau.

7. BUDDIANNAU'R GWEITHWYR

Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Y buddiannau tymor byr i'r gweithwyr yw'r rheiny sy'n cael eu talu cyn pen 12 mis i ddiwedd y flwyddyn - buddiannau megis cyflogau wythnosol a misol, gwyliau blynyddol gyda thâl, absenoldeb gwaeledd gyda thâl, taliadau bonws a buddiannau heblaw arian i'r gweithwyr presennol a'r rheiny'n cael eu cydnabod fel treuliau i'r gwasanaethau yn ystod y flwyddyn pryd y rhydd y gweithwyr wasanaeth i'r Awdurdod. Darperir ffigwr cronrus ar gyfer costau hawliadau gwyliau (neu unrhyw fath o absenoldeb, e.e. amser hyblyg) a enillwyd gan weithwyr a'r rheiny heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn a hawl ganddynt i'w trosglwyddo i'r flwyddyn ariannol ddilynol. Mae'r ffigwr gronrus yn seiliedig ar y cyfraddau perthnasol i gyflogau wythnosol a misol yn y flwyddyn gyfrifo ddilynol, sef pryd y bydd y cyflogai yn cymryd y budd. Codir y ffigwr gronrus yn erbyn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond wedyn caiff ei wyrdroi trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn fel bod buddiannau gwyliau yn cael eu codi yn erbyn refeniw yn ystod y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd ynddi.

Buddiannau Terfynu

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail groniadau pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

Pan fo buddiannau terfynu'n golygu ategu pensiynau mae darpariaethau statudol yn mynnu ar godi o falans Cronfa'r Cyngor y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifwyd yn ôl y

safonau cyfrifeg perthnasol. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen clustnodiadau i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn i gael gwared â'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau terfynu wrth ategu pensiynau ac yn eu lle ddarparu debydau am yr arian parod a dalwyd i'r gronfa pensiwn ac i'r pensiynwyr a'r cyfryw symiau'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn sydd ar wahân i'w gilydd:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran yr Adran Addysg (DfE)
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Gwynedd.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Mae'r cynlluniau'n darparu buddiannau diffiniedig i aelodau (lwmp swm ymddeol a pensiwn), a enillwyd tra oedd gweithwyr yn gweithio i'r Awdurdod.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau i gynllun yr athrawon yn golygu na all yr rhwymedigaethau i'r buddiannau hyn gael eu dynodi fel arfer yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifir am y cynllun fel petai'n gynllun cyfraniad diffiniedig ac ni chydabyddir unrhyw rwymedigaeth ar gyfer talu buddiannau i'r dyfodol yn y Fantolen. Codir am gyfraniadau y cyflogwr i Bensiynau Athrawon yn y flwyddyn i'r llinell Addysg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Cedwir cyfrifon i'r Cynllun Llywodraeth Leol fel cynllun buddiannau diffiniedig:

- Mae'r rhwymedigaethau i Gynlluniau Pensiwn Gwynedd a Sir y Fflint a briodolir i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl dull actiwariol gan ddefnyddio'r dull uned ragamcanedig - h.y. asesiad o'r taliadau a wneir yn y dyfodol yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y gweithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau yng nghyswllt cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant y gweithwyr ayyb. a hefyd ar ragamcanion yng nghyswllt enillion y gweithwyr presennol.
- Rhoddir disgownt yn erbyn y rhwymedigaethau i lawr i'w gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 5.80% (4.85% 2023/24) (yn seiliedig ar raddfa dychweliad awgrymiadol ar fondiau corfforaethol o safon uchel (iBoxx)).
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd a briodolir i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:-
 - Stociau a ddyfynnir - pris bid presennol
 - Stociau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - Stociau uned - cyfartaledd cyfraddau'r bidiau a'r cynigion
 - Eiddo - gwerth ar y farchnad
- Mae'r newid yn y rhwymedigaethau pensiwn net yn cael ei ddadansoddi fesul saith rhan:-

- Costau gwasanaeth cyfredol - cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi ei glustnodi i Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau y mae'r gweithwyr yn gweithio iddynt.
- Costau gwasanaeth y gorffennol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd penderfyniadau a wnaed eleni ac effaith y rheiny yn ymwneud â nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd blaenorol - debyd i Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau ac Incwm Corfforaethol.
- Costau llog - y cynnydd disgwylidig yng ngwerth presennol y rhwymedigaethau yn ystod y flwyddyn wrth i'r rheiny symud blwyddyn yn nes i gael eu talu - debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddi a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Llog ar asedau Pensiwn – dyma'r llog ar asedau sy'n cael eu dal ar ddechrau'r flwyddyn a'r llif arian sy'n digwydd yn ystod y flwyddyn, a gyfrifir gan ddefnyddio'r gyfradd ostyngol ar ddechrau'r flwyddyn.
- Enillion neu golledion ar setliadau a chwtogiadau - o ganlyniad i gamau a gymerir i ryddhau'r Awdurdod o rwymedigaethau neu ddigwyddiadau sy'n gostwng gwasanaeth disgwylidig y dyfodol neu'r buddiannau cronrus i weithwyr – debyd neu gredyd i'r Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau ac Incwm Corfforaethol.
- Ail-fesuriadau (asedau) – dyma'r adenillion ar asedau cynlluniau net o dreuliau gweinyddol ac incwm llog. Mae'n disodli elw a cholled actiwaraid ar asedau. Hefyd yn gynyddedig, mae costau o ganlyniad i adolygu clustnodi asedau ar brisiad i bob aelod staff.
- Ail-fesuriadau (rhwymedigaethau) – mae hyn yn gyfuniad o newidiadau mewn demograffig a thybiaethau ariannol a phrofi elw a cholled ar rhwymedigaethau.
- Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd a Sir y Fflint - arian parod a dalwyd i mewn fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa bensiwn fel setliad o rhwymedigaethau; heb ei gyfrif fel traul.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn ar falans Cronfa'r Cyngor, ac nid y swm a gyfrifwyd yn unol â'r safonau cyfrifeg cysylltiedig. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, golyga hyn fod cyllid yn mynd i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn ac o'r Gronfa, er mwyn dileu'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a chael yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn neu bensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath a oedd yn daladwy ond na thalwyd cyn diwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn felly'n mesur yr effaith fuddiol i Gronfa'r Cyngor o'r angen i roi cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillwyd gan weithwyr.

Buddiannau Dewisol

Yn ogystal mae gan yr Awdurdod rai pwerau i dalu buddiannau ymddeoliad dewisol pan fo gweithwyr yn ymddeol yn gynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau y tybir eu bod am godi yn sgil rhoi dyfarniad i unrhyw aelod o'r staff (gan gynnwys athrawon) yn cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad a gwneir cyfrif amdanynt gan ddefnyddio'r un polisiau â'r rheiny a ddefnyddir yng nghyswllt Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

8. DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau.
- Y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond pan fo categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig.

Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi (8 Rhagfyr 2025 ar gyfer 2024/25) i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

9. OFFERYNNAU ARIANNOL

Rhwymedigaethau Ariannol

Mae rhwymedigaethau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen pan mae'r Cyngor yn dod yn barti i'r darpariaethau offeryn ariannol dan gcontract, ac maent yn cael eu mesur i gychwyn ar werth teg ac yn cael eu cario ar eu cost amorteiddio. Mae ffioedd blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES ar gyfer llog taladwy sy'n seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd llog gwirioneddol ar gyfer yr offeryn. Y cyfradd llog gwirioneddol yw'r gyfradd sy'n rhoi gostyngiad union i daliadau arian parod yn y dyfodol dros oes yr offeryn, i'r swm y cafodd ei nodi'n wreiddiol.

Ar gyfer y rhan fwyaf o fenthyciadau sydd gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a roddir yn y Fantolen yw'r prifswm ad-daladwy sydd heb ei gasglu (a'r llog a gasglwyd); a llog a godir ar y CI&ES yw'r swm sy'n daladwy ar gyfer y flwyddyn honno, fel y pennir gan y cytundeb benthyciad.

Pan godir premiymau neu ostyngiadau ar y CI&ES mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Gronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan y Cyngor bolisi o ledaenu'r enillion neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yn erbyn y premiwm a oedd yn daladwy neu'r disgownt yn dderbyniadwy pan gafodd ei ad-dalu. Mae cysoni'r symiau a godwyd ar y CI&ES i'r ffi net sydd ei angen yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan

drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Mae asedau ariannol yn cael eu dosbarthu ar sail dosbarthiad a dull o fesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer cynnal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae tri prif ddosbarthiad o asedau ariannol, sy'n cael eu mesur ar:

- gostau amorteiddio
- gwerth teg drwy enillion neu golled (FVPL), neu
- gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall (FOVCI)

Mae model busnes y Cyngor yn dal buddsoddiadau i gasglu llif arian dan gcontract. Mae asedau ariannol felly'n cael eu dosbarthu fel costau amorteiddio, ac eithrio ar gyfer y sawl nid yw eu taliadau dan gcontract yn daliad o brifswm a llog (h.y. pan nad yw llif arian yn offeryn dyled sylfaenol).

Asedau Ariannol sy'n cael eu Mesur ar Gost Amorteiddio

Mae rhwymedigaethau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen pan mae'r Cyngor yn dod yn barti i'r darpariaethau offeryn ariannol dan gcontract, ac maent yn cael eu mesur i gychwyn ar werth teg. Wedi hynny, maent yn cael eu mesur ar eu cost amorteiddio. Mae ffioedd blyneddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES ar gyfer llog taladwy sy'n seiliedig ar swm cario'r ased, wedi'i luosi gan y gyfradd llog gwirioneddol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o asedau ariannol sydd gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a roddir yn y Fantolen yw'r prif swm derbyniadwy sy'n weddill (a'r llog a gasglwyd); a llog a roddir i'r CI&ES yw'r swm derbyniadwy ar gyfer y flwyddyn honno yn y cytundeb benthyciad.

Fodd bynnag, mae'r Cyngor wedi gwneud benthyciadau i gyrff a mudiadau gwirfoddol ar gyfraddau llai na'r farchnad (benthyciadau meddal). Pan gwneir benthyciadau meddal, mae colled yn cael ei gofnodi yn y CI&ES (nodi dyled i'r gwasanaeth perthnasol) ar gyfer gwerth presennol y llog a fydd yn rhagweladwy dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddio is na'r prifswm heb ei gasglu. Mae llog yn cael ei roi ar linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES a gyfradd llog gwirioneddol ychydig yn uwch na'r gyfradd derbyniadwy o'r cyrff a mudiadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn gwasanaethau cynnydd i gost amorteiddio'r benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn gofyn mai effaith benthyciadau meddal ar Falans Cronfa'r Cyngor yw'r llog a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn ariannol – mae cysoni'r symiau a dynnwyd o, a roddwyd i'r CI&ES i'r enillion net sy'n ofynnol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan drosglwyddiad o'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Bydd unrhyw enillion a cholled sy'n codi o ased yn colli cydnabyddiaeth yn cael ei roi neu ei dynnu o'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES.

Model Colled Credyd Disgwyliedig

Mae'r Cyngor yn cydnabod colledion credyd disgwyliedig ar ei asedau ariannol sy'n cael eu dal ar gost amorteiddio, bob deuddeg mis neu ar sail gydol oes. Mae'r model colled credyd disgwyliedig hefyd yn gymwys i dderbynion prydles ac asedau dan gcontract. Colledion gydol oes yn unig sy'n cael eu cydnabod am dderbyniadwyon masnachu (dyledwyr) gan y Cyngor. Mae colledion amhariad yn

cael eu cyfrifo i adlewyrchu ar y disgwyliad efallai na fydd llif arian y dyfodol yn digwydd oherwydd gall y benthyciwr diffygdlu ar ei rwymedigaethau. Mae risg credyd yn chwarae rôl hanfodol wrth asesu colledion. Pan mae risg wedi cynyddu'n sylweddol ers cydnabod offeryn yn wreiddiol, mae colledion yn cael eu hasesu ar sail oes gyfan. Pan nad yw risg wedi cynyddu'n sylweddol neu mae'n parhau i fod yn isel, mae colledion yn cael eu hasesu ar sail disgwyliad o golledion deuddeg mis.

Asedau Ariannol ar Werth Teg drwy Enillion a Cholledion (FVPL)

Mae asedau ariannol sy'n cael eu mesur ar FVPL yn cael eu cydnabod ar y Fantolen pan mae'r Cyngor yn dod yn barti i'r darpariaethau offeryn ariannol dan gontract, ac maent yn cael eu mesur i gychwyn ar werth teg. Mae enillion a cholledion gwerth teg yn cael eu cydnabod wrth iddynt gyrraedd yn yr Arian Dros Ben neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau.

Mae'r gwerth teg mesuriadau asedau ariannol yn seiliedig ar y technegau canlynol:

- offerynnau gyda dyfynbris o brisiau'r farchnad - pris y farchnad
- offerynnau eraill gyda thaliadau penodol a therfynadwy - dadansoddiad o ostyngiad i lif arian

Mae mewnbynnau'r technegau mesur yn cael eu categorio yn unol â'r tair lefel ganlynol:

- Mewnbynnau Lefel 1 – dyfynbrisiau (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath y gall y Cyngor gael mynediad atynt ar y dyddiad mesur.
- Mewnbynnau Lefel 2 – mewnbynnau heblaw am y dyfynbrisiau a gynhwysir yn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
- Mewnbynnau Lefel 3 – mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased.

Bydd unrhyw enillion a cholled sy'n codi o ased yn colli cydnabyddiaeth yn cael ei roi neu ei dynnu o'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y CI&ES.

10. TROSI ARIAN TRAMOR

Pan fo'r Awdurdod wedi gwneud trafodion mewn arian tramor, mae'r trafodyn yn cael ei drosi i sterling ar y raddfa gyfnewid sy'n berthnasol ar i ddiwrnod y gwnaethpwyd y trafodyn. Pan fo symiau mewn arian tramor dros ben ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, maent yn cael eu trosi i sterling.

11. GRANTIAU LLYWODRAETH A CHYFRANIADAU ERAILL

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- Y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- Y derbynnir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Cyngor yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes bydd yr amodau

sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddyd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwyd. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau refeniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu hamgáu a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn. Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.

12. **ASEDAU ANNIRIAETHOL**

Mae gwariannau ar asedau nad ydynt yn rhai ariannol ac sydd heb ffurf ffisegol ond sy'n cael eu rheoli gan yr Awdurdod oherwydd digwyddiadau yn y gorffennol (e.e. trwyddedau meddalwedd) yn cael eu cyfalafu pan dybir y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posib yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Awdurdod.

Mae asedau a gynhyrchir yn fewnol yn cael eu cyfalafu pan fo modd dangos bod y prosiect yn dechnegol-ymarferol ac y bwriedir ei gwblhau (gydag adnoddau digonol ar gael) ac y bydd yr Awdurdod yn medru cynhyrchu buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'n medru darparu gwasanaeth posib trwy werthu'r ased nei ei ddefnyddio. Mae gwariant yn cael ei gyfalafu pan fo modd ei fesur gyda sicrwydd fel un a briodolir i'r ased a phan fo'n cael ei gyfyngu i'r gwariant hwnnw a ddigwyddo yn ystod y cyfnod datblygu (nid oes modd cyfalafu gwariant ymchwil).

Nid yw gwariant ar ddatblygu gwefannau'n cael ei gyfalafu pan fo'r wefan yn cael ei defnyddio'n llwyr neu'n bennaf i hyrwyddo neu i hysbysebu nwyddau'r Awdurdod neu ei wasanaethau.

Ar y cychwyn cyntaf mesurir asedau anniriaethol yn ôl y gost. Nid yw'r symiau'n cael eu hailbrisio hyd oni fydd modd pennu gwerth yr asedion y mae'r Awdurdod yn eu dal trwy droi at y farchnad weithredol. Yn ymarferol, nid oes yr un o'r asedau anniriaethol y mae'r Awdurdod yn eu dal yn bodloni'r maen prawf hwn ac felly cânt eu cludo yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae swm dibrisiannol ased anniriaethol yn cael ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol i linell(-au) y gwasanaeth perthnasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Rhoddir prawf amhariad ar ased pryd bynnag y ceir arwydd bod amhariad ar yr ased – mae unrhyw golledion a ganfyddir yn cael eu nodi yn erbyn y llinell(-au) i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Bydd unrhyw enillion neu golledion wrth gael gwared ag ased anniriaethol neu wrth roi'r gorau iddo yn cael ei drosglwyddo i'r Llinell Gwariant Gweithredol arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo gwariant ar asedau anniriaethol yn gymwys i'w ystyried fel gwariant cyfalaf i ddibenion statudol, amorteiddio, colledion amhariad neu wrth gael gwared â'r asedion ni chaniateir i enillion a cholledion gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor.

Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £12,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf.

13. **RHESTRAU STOC A CHONTRACTAU TYMOR HIR**

Rhestrau eiddo yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar y gost isaf a'r gwerth net gwiredadwy yn seiliedig ar sail cost gyfartalog wedi'i bwysoli. Rhoddir cyfrif am gontractau tymor hir trwy godi ar yr Arian dros Ben neu ar y Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn seiliedig ar werth y gwaith neu'r gwasanaeth a dderbynnir dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol.

14. **EIDDO BUDDSODDIAD**

Eiddo buddsoddiad yw eiddo a ddefnyddir yn unswydd i ennill rhent a/neu ar gyfer cynnydd cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os yw'r eiddo'n cael ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso darparu gwasanaethau neu i gynhyrchu nwyddau neu pan fo'n cael ei ddal i'w werthu.

Mae eiddo buddsoddiad yn cael ei fesur yn ôl cost yn y lle cyntaf ac wedyn yn ôl gwerth teg, gan ddibynnu am faint y gellid cyfnewid yr ased rhwng partïon gwybodus hyd braich. Nid yw eiddo'n cael ei ddibrisio, yn hytrach caiff ei ailbrisio'n flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddyddiad y Fantolen (diwedd y flwyddyn). Mae enillion a cholledion adeg ailbrisio'n cael eu symud i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yr un driniaeth yn union a roddir i enillion a cholledion wrth gael gwared ohonynt.

Mae rhent a dderbynnir am eiddo buddsoddiad yn cael ei roi mewn credyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad ac yn peri cynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, ni chaniateir i enillion a cholledion ailbrisio a gwerthu, dan drefniadau statudol, gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £12,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf.

15. **GWEITHREDIADAU A REOLIR AR Y CYD AC ASEDAU A REOLIR AR Y CYD**

Y gweithrediadau a reolir ar y cyd yw'r gwaith hwnnw a wna'r Awdurdod ynghyd â mentrau eraill pan fo defnydd yn cael ei wneud o asedion ac o adnoddau'r mentwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau a wyneba ac mae'n rhoi fel credyd neu ddebyd, yn ei Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y gwariant hwnnw'r â iddo a'r gyfran o incwm a enilla yn sgil y gwaith.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau eiddo, offer a chyfarpar sydd yn cael eu cydreoli gan yr Awdurdod a mentwyr eraill a phan fo'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddiannau i'r mentwyr. Nid yw'r gydfenter yn galw am sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cadw cyfrif am ei gyfran ei hun yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, am y rhwymedigaethau a'r treuliau'r â iddynt ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill yng nghyswllt ei fuddiannau yn y gydfenter a'r incwm a ddaw iddo o'r fenter.

16. PRYDLESAU

Yr Awdurdod fel Prydlesai

Mae'r Cyngor yn ystyried contractau fel prydlesi yn seiliedig ar eu sylwedd. Caiff contractau a rhannau o gcontractau eu dadansoddi i benderfynu p'un a ydynt yn cyfleu'r hawl i reoli'r defnydd o ased a nodwyd, drwy hawliau i elwa'n llawn ar yr holl fuddion economaidd neu'r potensial gwasanaeth o'r ased hwnnw ac i gyfeirio ei ddefnydd. Mae'r Cod yn ymestyn cwmpas y Prydlesau 16 SAARh i gynnwys trefniadau heb ddim ystyriaeth, taliadau rhad neu enwebol.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu SAARh 16 a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2024. Mae mabwysiadu'r safon newydd hon wedi arwain at gydnabod asedau hawl i ddefnyddio ac atebolrwydd prydlesu cysylltiedig mewn perthynas â chyn brydlesi gweithredu ar y fantolen. Mae'r Cyngor wedi dewis cymhwysu eithriadau cydnabod i asedau gwerth isel (o dan £10,000 pan yn newydd) ac i brydlesi tymor byr (prydlesi presennol sy'n dod i ben ar neu cyn 31 Mawrth 2025, a phrydlesi newydd gyda hyd o lai na 12 mis).

Dulliau Mesur Cychwynnol

Cydnabyddir prydlesi fel asedau hawl i ddefnyddio gydag atebolrwydd cyfatebol o'r dyddiad y daw'r ased prydlesu ar gael i'w ddefnyddio (neu'r dyddiad trosglwyddo SAARh 16, os yn hwyrach). Mae'r prydlesi fel arfer am gyfnodau penodol o dros flwyddyn, ond mae'n bosibl y bydd dewis i'w hymestyn.

Mae'r Awdurdod yn cydnabod yr atebolrwydd prydlesu ar y dechrau ac yn mesur hyn yn ôl gwerth presennol y taliadau prydlesu, a'i ostwng gan ddefnyddio cyfradd fenthycia gynyddrannol yr Awdurdod lle bynnag nad oes modd pennu cyfradd llog ymhlyg yn y brydles. Mae taliadau'r brydles sydd wedi'u cynnwys o ran mesur atebolrwydd prydles yn cynnwys:

- taliadau sefydlog, gan gynnwys taliadau sylwedd sefydlog
- taliadau prydles amrywiol sy'n ddibynnol ar fynegai neu gyfradd, sy'n cael ei fesur i ddechrau yn defnyddio'r mynegai cyfredol neu'r gyfradd ar y dyddiad mabwysiadu
- y swm a ddisgwylir i fod yn daladwy dan warant gwerth gweddilliol
- y pris ymarfer o dan y cynnig prynu os yw'r Awdurdod yn rhesymol sicr o ymarfer
- taliadau prydlesu mewn cyfnod adnewyddu dewisol os yw'r Awdurdod yn rhesymol sicr o ymarfer dewis estyniad
- cosbau am derfynu'r brydles yn gynnar, oni bai bod yr Awdurdod yn rhesymol sicr na fydd yn terfynu'n gynnar

Mae'r ased hawl i ddefnyddio yn cael ei fesur wedyn ar atebolrwydd prydles, gydag addasiad ar gyfer unrhyw daliadau a wnaed ymlaen llaw, yn ogystal ag unrhyw gostau uniongyrchol a ysgwyddir i chwalu a gwaredu'r ased gwaelodol neu adennill yr ased gwaelodol ar y safle lle mae wedi'i leoli, namyn unrhyw gymhellion prydlesu a dderbyniwyd. Fodd bynnag, ar gyfer prydlesi rhad, taliadau enwebol neu brydlesi heb ddim ystyriaeth, mesurir yn ased ar werth teg.

Dulliau Mesur Dilynol

Mesurir yr ased hawl i ddefnyddio gan ddefnyddio'r dull gwerth teg. Mae'r Awdurdod yn ystyried bod y dull costau'n ddirprwy rhesymol gan eithrio:

- asedau a gedwir dan brydlesi anfasnachol
- prydlesi lle nad yw'r adolygiadau rhent yn adlewyrchu amodau'r farchnad
- prydlesi gyda chyfnod o dros bum mlynedd nad oes ganddynt unrhyw ddarpariaeth ar gyfer adolygiadau rhent
- prydlesi lle cynhelir adolygiadau rhent mewn cyfnodau o ddim mwy na phum mlynedd

Ar gyfer y prydlesi hyn, defnyddir swm wedi'i ailbrisio ar gyfer yr ased. Yn y datganiadau ariannol, mae asedau hawl i ddefnyddio a gedwir dan brydlesi sy'n gysylltiedig â mynegai wedi'u haddasu i gyd-fynd â newidiadau yn y mynegai perthnasol, ac mae asedau a gedwir dan brydlesi rhad neu ddim ystyriaeth wedi'u priso gan ddefnyddio prisiau neu rent y farchnad ar gyfer eiddo a thir cyfatebol.

Caiff yr ased hawl i ddefnyddio ei ddibrisio gan ddefnyddio'r dull llinell syth dros gyfnod byrrach y cyfnod prydlesu sy'n weddill ac oes ddefnyddiol yr ased gwaelodol ar y dyddiad mabwysiadu.

Mae'r atebolrwydd prydles yn cael ei fesur wedyn ar gost amorteiddio yn defnyddio'r dull llog effeithiol. Caiff yr atebolrwydd ei ail-fesur pan:

- fydd newid mewn taliadau prydlesu yn y dyfodol o ganlyniad i newid yn y mynegai neu'r gyfradd
- fydd newid yn amcangyfrif y grŵp o'r swm a ddisgwylir i fod yn daladwy dan warant gwerth gweddilliol
- fydd yr Awdurdod yn newid ei asesiad o b'un a fydd yn dewis prynu, ymestyn neu derfynu, neu
- fydd taliad sylwedd sefydlog diwygiedig yn berthnasol ar gyfer prydles

Pan fydd achos o ail-fesur yn digwydd, gwneir addasiadau i swm cario'r ased hawl i ddefnyddio, gydag unrhyw addasiad pellach sy'n ofynnol yn sgil yr ail-fesur yn cael ei gofnodi yn y datganiad incwm.

Eithriad Gwerth Isel a Phrydles Fyr

Fel y caniateir gan y Cod, mae'r Awdurdod yn eithrio prydlesi:

- ar gyfer eitemau gwerth isel sy'n llai na £10,000 pan yn newydd, neu
- gyda thymor byrrach na 12 mis, neu
- sy'n dod i ben ar neu cyn 31 Mawrth 2025

Gwariant Prydles

Mae gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cynnwys llog, dibrisiad llinell syth, unrhyw amhariad ased a newidiadau mewn taliadau prydles amrywiol nad ydynt wedi'u cynnwys wrth fesur atebolrwydd yn ystod cyfnod y digwyddiad sbardun. Caiff taliadau prydles eu debydu yn erbyn yr atebolrwydd. Mae rhent ar gyfer eitemau gwerth isel a phrydlesi tymor byr wedi'u hariannu.

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu eitem o offer neu gyfarpar, dilëir yr ased perthnasol o'r Fantolen fel gwarediad. Ar gychwyn y brydles, mae swm cludadwy'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Ased sy'n Cael ei Dal i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad. Mae enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net yr Awdurdod yn y brydles, yn cael ei gredydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad (h.y. ei ddebydu yn erbyn gwerth cludadwy'r ased adeg ei waredu), yn cydweddu gydag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen.

Dyrennir prydlesau rhent rhwng:

- Taliad am gaffael y budd yn yr eiddo – defnyddir i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw bremiwm a dderbyniwyd), ac
- Incwm ariannol (credydir i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir yn ôl statud i'r enilliad a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar warediad gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae'n ofynnol iddo gael ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi ei dderbyn, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan fo'r swm sy'n ddyledus yng nghyswllt yr ased prydles i'w setlo trwy dalu rhenti ym mlyneddau ariannol y dyfodol, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn Gohiriedig yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan dderbynnir rhenti yn y dyfodol, defnyddir yr elfen derbyniad cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadwyon cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi ar y dreth gyngor, gan y darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Felly mae'r symiau hyn yn cael eu priodoli i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles weithredol dros eiddo neu eitem o eiddo neu gyfarpar, cedwir yr ased yn y Fantolen. Mae Incwm Rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. telir premiwm ar gychwyn y brydles). Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr eir iddynt wrth negodi a threfnu prydles yn cael eu hychwanegu at swm cludadwy'r ased perthnasol a'u codi fel traul dros oes y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

17. EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar. Nid oes de minimis ar wariant cyfalaf.

Cydnabyddiaeth

Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail gronnus, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd y dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd

Mesur

Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:-

- Y pris prynu
- Unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol i bwrpas ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr
- Amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae'r eitem arno.

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthyca a geir tra bo asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant yn gost gwerth teg, ac eithrio pan nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Yna caiff asedau eu cario yn y fantolen gan ddefnyddio'r sail mesuriadau canlynol:

- Isadeiledd ac asedau cymunedol – cost dibrisiant hanesyddol
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol
- Pob ased gweithredol arall - gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol - EUV).
- Eiddo buddsoddiad – gwerth y farchnad a heb ei ddibrisio.
- Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu – gwerth isaf cyn cael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w gwerthu a gwerth y farchnad, a heb eu dibrisio.
- Asedau Treftadaeth – gwerth y farchnad a heb eu dibrisio.

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (DRC) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbrisio yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ond o leiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbrisio'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrddroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdano fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad eu gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu hymgorffori yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Amhariad

Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus).
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad a rhai Asedau Cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol o gyfnod oes defnyddiol sy'n weddill:-

- Anheddau ac adeiladau eraill – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr: rhwng 1-100 mlynedd
- Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar: dros oes ddefnyddiol rhwng 1 i 21 mlynedd
- Asedau Cymunedol: 1-22 blwyddyn
- Isadeiledd: dyraniad llinell syth rhwng 1-57 mlynedd.

Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, ac mae ei oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yn sylweddol wahanol i oes ddefnyddiol y brif ased, dibrisir y cydrannau ar wahân.

Mae lefel perthnasedd dibrisio o £2.5 miliwn o werth yr ased wedi cael ei nodi, ac ni fydd eitemau eiddo, offer na chyfarpar yn cael eu hystyried ar gyfer cydrannu; bydd cydrannau sylweddol yn cael eu hystyried fel rhai y mae eu gwerth presennol yn 20% neu fwy o gyfanswm gwerth presennol yr ased, a'i gategoreiddio yn seiliedig ar arwyddocâd, oes defnyddiol a dull dibrisio.

Mae tir yn cael ei nodi fel cydran ar wahân yn ei rhinwedd ei hun.

Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau nad ydynt yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan ddaw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael eu Dal i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei hailbrisio yn union cyn ei hailddosbarthu ac yna ei chario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn gyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w gwerthu (addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n Cael eu Dal i'w Werthu) a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu.

Pan ceir gwared ag ased neu pan gaiff ei datgomisiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w

Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu. Mae symiau a dderbynnir o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu (h.y. wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased adeg cael gwared arno). Mae unrhyw enillion ailbrisiant a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £12,000 a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel Derbyniadwyon Cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadwyon cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthycu (y gofyniad cyllido cyfalaf). Mae derbyniadwyon yn cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer asedau sefydlog dan drefniadau gwahanol ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Caiff asedau cyfarpar sydd wedi dibrisio'n llawn eu dileu dwy flynedd yn ddiweddarach.

18. MENTRAU CYLLID PREIFAT (PFI) A CHONTRACTAU TEBYG

Cytundeb yw contract PFI i dderbyn gwasanaeth, lle mae'r cyfrifoldeb dros sicrhau bod yr Eiddo, Offer a Chyfarpar ar gael sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaeth yn trosglwyddo i'r contractwr PFI. Gan mai'r dybiaeth yw bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu dan ei gynllun PFI ac y bydd perchenogaeth yr Eiddo, Offer a Chyfarpar yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contract, heb ddim cost ychwanegol, mae'r Cyngor yn dal yr asedau sefydlog a ddefnyddiwyd dan y contract ar y Fantolen.

Yn cydbwyso cydnabyddiaeth wreiddiol yr Eiddo, Offer a Chyfarpar hyn, mae cydnabyddiaeth ynghylch rhwymedigaeth am symiau dyledus i weithredwr y cynllun i dalu am yr asedau. I'r Cynllun PFI Tair Ysgol, ysgrifennwyd yr rhwymedigaeth i lawr gan daliad cychwynnol ymlaen llaw o dal unedol o £9m.

Caiff Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu cydnabod ar y Fantolen eu hadbrisio a'u dibrisio yn yr un modd ag Eiddo, Offer a Chyfarpar ym meddiant y Cyngor.

Caiff y symiau taladwy i'r gweithredwr PFI bob blwyddyn eu dadansoddi i bum elfen:-

- Gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i debydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Costau cyllid - codi llog ar y rhwymedigaeth Mantolen sydd dros ben, wedi ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Rhent dibynnol – cynnydd yn y swm i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

- Taliad tuag at y rhwymedigaeth – wedi'i gymhwyso i ddibrisio dyled y Fantolen tuag i'r gweithredwr PFI.
- Costau adnewyddu cylchred oes – yn cael eu cydnabod fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen.

19. **DARPARIAETHAU, RHWYMEDIGAETHAU DIBYNNOL AC ASEDAU DIBYNNOL**

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod, sydd mae'n debyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan fo modd darparu amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fo taliadau'n cael eu cyflwyno yn y diwedd, rhoddir nhw yn erbyn y ddarpariaeth a gludir yn y Fantolen. Mae setliadau amcangyfrifedig yn cael eu hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol – pryd y bydd hi'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu wneud setliad llai na'r disgwyl), gwyrdroir y ddarpariaeth a'i rhoddi mewn credyd yn ôl yn y gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl hawlio cyfran neu'r cyfan o'r taliad i setlo'r ddarpariaeth oddi ar barti arall (ee oddi ar hawliad yswiriant), caiff ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol os oes sicrwydd go bendant yn unig y bydd ad-daliad ar gael os yw'r awdurdod yn setlo'r rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Dibynnol

Mae rhwymedigaeth dibynnol yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth bosib i'r Awdurdod, ond ni cheir cadarnhad iddi hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau dibynnol hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nid yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau dibynnol yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau Dibynnol

Mae ased dibynnol yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r Awdurdod, ond ni fydd modd cael cadarnhad iddo hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau dibynnol yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnlif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

20. CRONFEYDD WRTH GEFN

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi i'r dyfodol neu i ymdrin â risgiau a materion wrth gefn. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy dynnu symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno yn erbyn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna trosglwyddir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn fel nad oes effaith arian parod net ar gyllido'r gyllideb refeniw.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeoliad a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio i'r Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y nodiadau perthnasol.

21. GWARIANT REFENIW A GYLLIDIR GYDA CHYFALAF DAN STATUD

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond yn wariant nad yw'n creu ased anghyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrddio'r symiau a godwyd fel nad oes effaith ar lefel y Dreth Gyngor. Ymysg enghreifftiau o wariant REFCUS mae grantiau Cyfleusterau i Bobl Anabl, grantiau i fusnesau a chynlluniau gwella eiddo preifat.

22. TAW

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul ond i'r graddau nad oes modd ei hawlio oddi ar Gyllid a Thollau EM yn unig. Mae'r TAW derbyniadwy yn cael ei eithrio o incwm.

23. FFIGYRAU CYMHAROL

Ble bo'n briodol, dangosir y ffigyrau cymharol mewn datganiadau ariannol, yn unol â'r Cod.

24. DATGANIAD LLIF ARIAN

Mae'r Datganiad Llif Arian a nodiadau ategol wedi'u paratoi gan ddefnyddio'r dull anuniongyrchol.

25. **ASEDAU TREFTADAETH**

Mae ased treftadaeth ddiriaethol yn ased diriaethol sydd â nodweddion hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol, sy'n cael ei dal a'i chynnal yn bennaf er mwyn ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant.

Mae ased treftadaeth anniriaethol yn ased anniriaethol sydd ag arwyddocâd diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Mae enghreifftiau o asedau treftadaeth anniriaethol yn cynnwys recordiad o ddigwyddiadau hanesyddol o bwys.

Fel arfer bydd asedau treftadaeth (heblaw am asedau treftadaeth gweithredol) yn cael eu mesur adeg eu prisiad. Gellir prisio yn ôl unrhyw ddull sy'n briodol a pherthnasol. Nid oes gofynion i brisio gael ei gynnal na'i wirio gan briswyr allanol, na chwaith isafswm cyfnod rhwng prisiadau. Fodd bynnag, pan fo asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar eu prisiad, bydd y swm sy'n cario'n cael ei adolygu yn ddigon aml i sicrhau fod y prisiad yn parhau'n gyfredol.

Ble nad yw'n ymarferol cael prisiad ar gost sy'n gymesur â'r buddiannau i ddefnyddwyr datganiadau ariannol, bydd yr asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar gost hanesyddol (llai unrhyw golledion dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad cronus).

26. **ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (IDR)**

Mae'r polisi Isafswm Darpariaeth Refeniw ar gyfer 2024/25 fel a ganlyn:

Asedau Hawl i Ddefnyddio – mae'r taliad am IDR yr un fath â'r elfen o'r taliad rhent sy'n mynd i nodi'r atebolrwydd ar y Fantolen, ac eithrio ar gyfer asedau hawl i ddefnyddio hir oes.

Defnyddir Dull Oes Asedau fel sail i gyfrifo IDR ar gyfer pob ased arall (yn cynnwys Asedau Cynllun Ariannu Preifat ac Asedau Hawl i Ddefnyddio Hir Oes).

Dadansoddiad o'r Gwariant a'r Cyllid

Nod y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yw dangos i dalwyr treth y Cyngor sut y defnyddiwyd y cyllid a oedd ar gael i'r Cyngor (h.y. grantiau llywodraeth a threth y Cyngor) eleni i ddarparu gwasanaethau o gymharu â'r adnoddau a ddefnyddiwyd neu a enillwyd yn unol ag arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol. Mae'r Dadansoddiad Cyllid a Gwariant hefyd yn dangos sut y dyrennir y gwariant at ddibenion gwneud penderfyniadau rhwng gwasanaethau'r Cyngor. Mae incwm a gwariant a gyfrifir o dan arferion cyfrifo cyffredinol yn cael eu cyflwyno'n llawn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2024/25	Fel yr adroddwyd ar gyfer rheoli adnoddau £'000	Addasiadau i'w gwneud ar gyfer symudiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn £'000	Gwariant net sy'n daladwy i falans Cronfa'r Cyngor £'000	Addasiadau rhwng y sail chyfrifeg a'r sail ariannu (Gweler Nodyn 5) £'000	Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £'000
Addysg	103,314	2,350	105,664	12,993	118,657
Gwasanaethau Cymdeithasol	98,170	(175)	97,995	1,728	99,723
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	22,531	312	22,843	8,436	31,279
Economi a Diwylliant	6,972	(481)	6,491	5,937	12,428
Gwasanaethau Tai Strategol	5,724	87	5,811	3,622	9,433
Gwasanaethau Rheoleiddio	4,000	(39)	3,961	24	3,985
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol, Refeniw a Budd-daliadau	3,434	0	3,434	25	3,459
Archwilio a Chaffael	730	(20)	710	(7)	703
Y Gyfraith a Llywodraethu	1,778	3	1,781	5	1,786
Technoleg Gwybodaeth	2,561	63	2,624	719	3,343
Adran y Prif Weithredwr	617	0	617	5	622
Pobl a Pherfformiad	1,979	(102)	1,877	25	1,902
Costau ac Incwm Corfforaethol	16,075	(1,121)	14,954	(8,627)	6,327
Cost Net Gwasanaeth	267,885	877	268,762	24,885	293,647
Incwm a Gwariant Arall	(272,123)	(1,878)	(274,001)	(27,355)	(301,356)
(Arian dros Ben) neu Ddiffyg	(4,238)	(1,001)	(5,239)	(2,470)	(7,709)

Balans agoriadol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2024	(51,124)
Llai (Arian dros Ben)/Diffyg ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn	(5,239)
Llai o Symudiadau Eraill, heb eu cynnwys uchod, yn ymwneud â Chronfeydd Cyfalaf wrth Gefn, Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf wrth Gefn a Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio (gweler Nodyn 7 am ddadansoddiad).	(7,945)
Balans terfynol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2025	(64,308)

Ailddatgan 2023/24	Fel yr adroddwyd ar gyfer rheoli adnoddau	Addasiadau i'w gwneud ar gyfer symudiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn	Gwariant net sy'n daladwy i falans Cronfa'r Cyngor	Addasiadau rhwng y sail chyfrifeg a'r sail ariannu (Gweler Nodyn 5)	Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg	98,922	3,068	101,990	12,160	114,150
Gwasanaethau Cymdeithasol	87,342	(107)	87,235	520	87,755
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	22,863	(386)	22,477	10,888	33,365
Economi a Diwylliant *	8,328	(343)	7,985	2,558	10,543
Gwasanaethau Tai Strategol *	5,705	(432)	5,273	3,863	9,136
Gwasanaethau Rheoleiddio *	3,709	(11)	3,698	124	3,822
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol, Refeniw a Budd-daliadau *	3,321	159	3,480	226	3,706
Archwilio a Chaffael	538	(12)	526	7	533
Y Gyfraith a Llywodraethu	1,783	92	1,875	55	1,930
Technoleg Gwybodaeth	2,542	(119)	2,423	440	2,863
Adran y Prif Weithredwr	635	(20)	615	(10)	605
Pobl a Pherfformiad	1,562	(21)	1,541	43	1,584
Costau ac Incwm Corfforaethol	22,094	(943)	21,151	(11,911)	9,240
Cost Net Gwasanaeth	259,344	925	260,269	18,963	279,232
Incwm a Gwariant Arall	(257,949)	(3,053)	(261,002)	(15,136)	(276,138)
(Arian dros Ben) neu Ddiffyg	1,395	(2,128)	(733)	3,827	3,094

Balans agoriadol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2023	(49,278)
Llai (Arian dros Ben)/Diffyg ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn	(732)
Llai o Symudiadau Eraill, heb eu cynnwys uchod, yn ymwneud â Chronfeydd Cyfalaf wrth Gefn, Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf wrth Gefn a Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio (gweler Nodyn 7 am ddadansoddiad).	(1,114)
Balans terfynol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2024	(51,124)

*Mae ffigurau 2023/24 uchod wedi'u diwygio i adlewyrchu newidiadau i strwythurau gwasanaeth yn 2024/25. Mae Tai Strategol yn wasanaeth newydd a grëwyd yn 2024 sy'n cynnwys Tai (wedi'i gynnwys yn flaenorol â Gwasanaethau Rheoleiddio) a Rheoli Ystadau ac Asedau (wedi'i gynnwys yn flaenorol ag Economi a Diwylliant). Mae Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol a Refeniw a Budd-daliadau wedi'u cyfuno ar un llinell. Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2023/24			2024/25				
Gwariant Gros	Incwm	Gwariant Net		Nodyn	Gwariant Gros	Incwm	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000			£'000	£'000	£'000
150,546	(36,396)	114,150	Addysg		151,109	(35,513)	115,596
123,486	(35,731)	87,755	Gwasanaethau Cymdeithasol		142,669	(42,480)	100,189
50,920	(17,555)	33,365	Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau		55,057	(18,291)	36,766
26,398	(15,855)	10,543	Economi a Diwylliant *		35,316	(25,785)	9,531
19,300	(10,164)	9,136	Gwasanaethau Tai Strategol *		18,726	(9,288)	9,438
5,664	(1,842)	3,822	Gwasanaethau Rheoleiddio *		5,742	(1,757)	3,985
30,951	(27,245)	3,706	Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol, Refeniw a Budd-daliadau *		29,689	(26,230)	3,459
539	(6)	533	Archwilio a Chaffael		749	(46)	703
3,090	(1,160)	1,930	Y Gyfraith a Llywodraethu		3,076	(1,290)	1,786
2,962	(99)	2,863	Technoleg Gwybodaeth		3,375	(32)	3,343
643	(38)	605	Adran y Prif Weithredwr		650	(28)	622
1,615	(31)	1,584	Pobl a Pherfformiad		2,113	(211)	1,902
11,959	(2,719)	9,240	Costau ac Incwm Corfforaethol		9,720	(3,393)	6,327
428,073	(148,841)	279,232	Cost Gwasanaethau		457,991	(164,344)	293,647
27,801		27,801	Gwariant Gweithredol Arall	7	29,143		29,143
39,506	(35,602)	3,904	Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu	8	41,187	(33,906)	7,281
	(307,843)	(307,843)	Trethiant Lleol ac Incwm Grant Amhenodol	9		(337,780)	(337,780)
		3,094	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau				(7,709)
		(8,152)	(Arian dros ben) neu ddiffyg ar ailbrisio eiddo, peiriannau ac offer	18			(92,602)
		(26)	(Arian dros ben) neu ddiffyg ar ailbrisio asedau ariannol ar gael i'w gwerthu				(50)
		(8,178)					(92,652)
		70,306	Ail-fesur rhwymedigaeth budd-dal net a ddiffiniwyd	18			10,174
		62,128	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				(82,478)
		65,222	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				(90,187)

*Mae ffigurau 2023/24 uchod wedi'u diwygio i adlewyrchu newidiadau i strwythurau gwasanaeth yn 2024/25. Mae Tai Strategol yn wasanaeth newydd a grëwyd yn 2024 sy'n cynnwys Tai (wedi'i gynnwys yn flaenorol â Gwasanaethau Rheoleiddio) a Rheoli Ystadau ac Asedau (wedi'i gynnwys yn flaenorol ag Economi a Diwylliant). Mae Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol a Refeniw a Budd-daliadau wedi'u cyfuno ar un llinell. Mae'r ffigurau wedi'u diwygio £2.497m i adlewyrchu'r addasiad a wnaed mewn perthynas â gwerthoedd asedau agoriadol yr Actwari. Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

Datganiad Symudiadau Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025

	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa wrth Gefn wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Cronfa Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2024	11,18	2,771	29,808	10,793	4,584	3,169	51,125	330,285	381,410
Symudiad yn y datganiad y Cronfeydd wrth gefn yn ystod 2024/25									
(Arian dros ben) neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		7,709					7,709		7,709
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall								90,626	90,626
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		7,709	-	-	-	-	7,709	90,626	98,335
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	10	(2,470)	-	(461)	852	7,554	5,475	(5,475)	-
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r/o'r Cronfa wrth Gefn Penodol		5,239	-	(461)	852	7,554	13,184	85,151	98,335
Trosglwyddo i'r/o'r cronfa wrth gefn penodol	11	(1,001)	(2,979)	3,980					
Cynydd/Gostyngiad yn 2024/25	11	4,238	(2,979)	3,519	852	7,554	13,184	85,151	98,335
Balans ar 31 Mawrth 2025	11,18	7,009	26,829	14,312	5,436	10,723	64,309	415,436	479,745

Datganiad Symudiadau Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024

	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa wrth Gefn wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Cronfa Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2023	11,18	4,168	31,507	7,007	4,495	2,102	49,279	394,856	444,135
Addasiad								2,497	2,497
Balans agoriadol ar 1 Ebrill		4,168	31,507	7,007	4,495	2,102	49,279	397,353	446,632
Symudiad yn y datganiad y Cronfeydd wrth gefn yn ystod 2023/24									
(Arian dros ben) neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		(3,094)	-	-	-	-	(3,094)	-	(3,094)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		-	-	-	-	-	-	(62,128)	(62,128)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(3,094)	-	-	-	-	(3,094)	(62,128)	(65,222)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	10	3,825	-	(41)	89	1,067	4,940	(4,940)	-
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r/o'r Cronfa wrth Gefn Penodol		731	-	(41)	89	1,067	1,846	(67,068)	(65,222)
Trosglwyddo i'r/o'r cronfa wrth gefn penodol	11	(2,128)	(1,699)	3,827	-	-	-	-	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2023/24	11	(1,397)	(1,699)	3,786	89	1,067	1,846	(67,068)	(65,222)
Balans ar 31 Mawrth 2024	11,18	2,771	29,808	10,793	4,584	3,169	51,125	330,285	381,410

Mae'r ffigurau ar gyfer 2023/24 wedi'u diwygio £2.497m i adlewyrchu'r addasiad a wnaed mewn perthynas â gwerthoedd asedau agoriadol yr Actwari. Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

Y Fantolen

	Nodiadau	31 Mawrth 2025 £'000	Ailddatganwyd 31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2024 Gwreiddiol £'000
Eiddo, Offer a Chyfarpar	12	685,142	587,301	587,301
Asedau Treftadaeth		194	194	194
Eiddo Buddsoddiad	13	25,210	18,168	18,168
Asedau anniriaethol		371	162	162
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	14	2,242	2,192	2,192
Ased Pensiwn	34	-	-	-
Dyledwyr Tymor Hir	14	7,855	5,865	5,865
Asedau Tymor Hir		721,014	613,882	613,882
Buddsoddiadau Tymor Byr	14	276	248	248
Rhestrau Stoc		1,108	1,066	1,066
Dyledwyr Tymor Byr	15	69,652	57,264	57,264
Arian a chyfwerth arian	16	31,256	21,791	21,791
Asedau a ddelir i'w gwerthu		2,438	1,049	1,049
Asedau Cyfredol		104,730	81,418	81,418
Benthycia Tymor Byr	14	78,555	79,823	79,823
Credydwyr Tymor Byr	17	40,329	47,157	40,542
Darpariaethau		1,520	1,950	1,950
Rhwymedigaethau Cyfredol		120,404	128,930	122,315
Rhwymedigaethau Pensiwn	34	9,492	9,186	9,186
Benthycia Tymor Hir	14	158,577	130,684	130,684
Benthycia Tymor Hir Eraill	14	54,271	42,136	42,136
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw		3,256	2,955	2,955
Rhwymedigaethau Tymor Hir		225,596	184,961	184,961
Asedau Net		479,744	381,409	388,024
Cronfeydd wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio		64,308	51,124	57,739
Cronfeydd Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	18	415,436	330,285	330,285
Cyfanswm y Cronfeydd wrth Gefn		479,744	381,409	388,024

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

Datganiad ynglŷn â Llif arian

2023/24 £'000		Nodiadau	2024/25 £'000
3,094	(Arian dros ben)/diffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		(7,709)
(43,533)	Addasiadau i (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer Symudiadau di-ariannol	19	(5,346)
22,816	Addasiadau ar gyfer eitemau sy'n cael eu cynnwys yn yr (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu	20	27,140
(17,623)	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredol		14,085
27,110	Gweithgareddau Buddsoddi	21	1,674
5,569	Gweithgareddau Ariannu	22	(25,222)
15,056	(Cynnydd) neu Ostyngiad mewn Arian a chyfwerth arian		(9,463)
36,848	Arian a chyfwerth arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	16	21,792
21,792	Arian a chyfwerth arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	16	31,255

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion. Hefyd, mae'r dyledwr NNDR wedi'i symud o weithgareddau ariannu yn 2023/24.

Nodiadau i'r Cyfrifon

1. Safonau Cyfrifo a Gyhoeddwyd ond Nad Ydynt Eto Wedi'u Mabwysiadu

Mae Cod Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu effaith ddisgwyliedig unrhyw safonau cyfrifo sydd wedi'u cyflwyno ond heb eu mabwysiadu eto. Mae hyn yn berthnasol i'r safonau newydd neu ddiwygiedig canlynol yng Nghod 2025/26:

- Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 21 Effeithiau Newidiadau i Gyfraddau Cyfnewid Tramor (Diffyg Cyfnewidiadwyedd) a gyhoeddwyd ym mis Awst 2023. Mae'r diwygiadau i Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 21 yn egluro sut y dylai endid asesu p'un a yw arian cyfredol yn gyfnewidiadwy a sut y dylai bennu ar gyfradd gyfnewid pan fo cyfnewidiadwyedd yn brin, yn ogystal â gofyn i ddatgelu gwybodaeth sy'n galluogi i ddefnyddwyr datganiadau ariannol ddeall effaith methu â chyfnewid arian cyfredol.
- SAARh 17 Contractau Yswiriant a gyhoeddwyd ym mis Mai 2017. Mae SAARh 17 yn disodli SAARh 4 ac yn amlinellu'r egwyddorion ar gyfer cydnabod, mesur, cyflwyno a datgelu contractau yswiriant.
- Mae'r newidiadau i fesur asedau nad ydynt yn ymwneud â buddsoddi o fewn Cod 2025/26 yn cynnwys addasiadau a dehongliadau o Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 16 Eiddo, Peiriannau ac Offer a Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 38 (Asedau Anniriaethol. Roedd y rhain yn cynnwys gosod tair proses ailbrisio ar gyfer eiddo, peiriannau ac offer gweithredol, sy'n gofyn am fynegio ar gyfer asedau diriaethol nad ydynt yn ymwneud â buddsoddi a gofyniad i brisio asedau anniriaethol gan ddefnyddio'r dull cost hanesyddol. Mae gan y rhain yr un effaith â gofyn am newid mewn polisi cyfrifeg oherwydd diwygiad i'r safonau, a fyddai fel arfer yn cael ei ddatgelu o dan Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 8. Fodd bynnag, mae'r addasiadau hefyd yn cynnwys rhyddhad o ofynion Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 8 yn dilyn newid yn y polisi cyfrifeg.

Mae angen gweithredu'r cod o 1 Ebrill 2025, felly nid oes unrhyw effaith ar Ddatganiad Cyfrifon 2024/25. Ni ragwelir y bydd yr eitemau eraill uchod yn cael effaith sylweddol ar y wybodaeth a ddarperir yn natganiadau ariannol 2025/26.

2. Barn Gritigol mewn Cymhwyso Polisiâu Cyfrifo

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifo, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau ynglŷn â thrafodaethau cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau'r dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad Cyfrifon yw:

(i) Cyllid Llywodraeth Leol

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi arwydd y gallai asedau'r Awdurdod gael ei amharu yn sgil yr angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau o ddarpariaeth gwasanaeth.

(ii) Cynllun Ariannu Preifat

Un Cynllun Ariannu Preifat sydd gan y Cyngor ar gyfer darpariaeth 3 ysgol. Mae wedi penderfynu y bydd gyda rheolaeth sylweddol o'r ddau wasanaeth a ddarperir o werth gweddilliol yr asedau y defnyddir i gyflawni'r contractau hynny. Felly, mae'r asedau sy'n berthnasol i'r contractau hynny (£90.1m) wedi cael eu cydnabod ar y Fantolen fel eiddo, cyfarpar ac offer, yn unol â Phwyllgor Dehongli Adroddiad Ariannol Rhyngwladol 12. Mae manylion o werth yr asedau hyn wedi eu datgan yn Nodiadau 12 (EOC) a 32 (PFI).

3. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2025 ble bo risg sylweddol o addasiad perthnasol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:-

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Gwahaniaethu oddi wrth y Rhagdybiaethau
EIDDO, OFFER A CHYFARPAR	Mae asedau'n cael eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol yn ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch lefel trwsio a chynnal i'r dyfodol a geir yng nghyswllt asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd bresennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd y Cyngor yn medru cynnal ei wariant cyfredol ar drwsio a chynnal, gan fwrw amheuaeth ar yr oes ddefnyddiol a ddynodir i'r asedau.	Os yw oes ddefnyddiol ased yn cael ei lleihau, yna mae dibrisio'n cynyddu ac mae swm cario'r ased yn gostwng. Amcangyfrifir y byddai'r tâl dibrisio blyneddol ar gyfer eiddo, offer a chyfarpar cynyddu gan £2.66m am bob blwyddyn y byddai rhaid gostwng yr oes ddefnyddiol.
DARPARIAETHAU	Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ond lle mae amseriad neu swm y trosglwyddo yn ansicr.	Os gwelir bod y ddarpariaeth yn annigonol bydd angen i'r swm ychwanegol gael ei ddarparu o refeniw'r Awdurdod.
RHWYMEDIGAETHAU PENSIYNAU	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o farnau cymhleth ynghylch y raddfa ddisgownt a ddefnyddir, y raddfa y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oed ymddeol, graddfeydd marwoldeb, a dychweliadau disgwylledig ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariaid ymgynghorol wedi eu penodi i roi cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r rhagdybiaethau i'w defnyddio.	Mae'r adenillion ar Asedau'r Gronfa Bensiynau'n parhau i amrywio sy'n effeithio ar y rhwymedigaethau. Gweler Nodyn 34 am fanylion.
ÔL DDYLEDION	Ym Mawrth 2025, roedd gan y Cyngor falans dyledwyr amrywiol o £16.5m. Mae lwfans amhariad ar gyfer dyledion y mae amheuaeth amdanynt o £0.266m yn ei dal sydd wedi ei chynnwys yn y lwfans amhariad ar gyfer dyledion y mae amheuaeth amdanynt o £4.380m yn Nodyn 15. Fodd bynnag, yn yr hinsawdd economaidd bresennol nid yw'n sicr y byddai'r fath lwfans yn ddigonol.	Pe bai cyfraddau casglu yn gwaethygu, byddai dyblu swm yr amhariad o ran dyledion y mae amheuaeth amdanynt yn golygu fod angen neilltuo £0.266m yn ychwanegol fel lwfans.

Nid yw'r rhestr hon yn cynnwys asedau a rhwymedigaethau sy'n cael eu cario ar werth teg wedi ei seilio ar bris arsylledig diweddar y farchnad.

4. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Awdurdodwyd y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan y Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid ac Adnoddau ar 8 Rhagfyr 2025. Nid yw digwyddiadau a gymerodd le ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol neu nodiadau. Pan fo digwyddiadau a gymerodd le cyn y dyddiad hwn wedi darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2025, mae'r ffigyrau yn y datganiadau ariannol wedi eu haddasu ym mhob ffordd berthnasol i adlewyrchu effaith y wybodaeth hon.

5. Nodyn i'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido

Mae'r nodyn hwn yn darparu cysoniad o'r prif addasiadau i'r Gwariant Net sy'n Daladwy i'r Gronfa Gyffredinol a'r Balansau HRA i gyrraedd y symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (DlaGC). Eglurir y trosglwyddiadau perthnasol rhwng cronfeydd wrth gefn yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r ffigyrau isod ar gyfer 2023/24 wedi eu addasu er mwyn adlewyrchu newidiadau mewn strwythurau gwasanaethau yn 2024/25.

Addasiadau o Gronfa'r Cyngor i gyrraedd y symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2024/25				2023/24			
	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf £'000	Taliad Net am yr Addasiadau i Bensiynau £'000	Addasiadau Eraill £'000	Cyfanswm yr addasiadau £'000	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf £'000	Taliad Net am yr Addasiadau i Bensiynau £'000	Addasiadau Eraill £'000	Cyfanswm yr addasiadau £'000
Addysg	10,048	- 246	130	9,932	12,844	272 -	956	12,160
Gwasanaethau Cymdeithasol	2,609	- 308	107	2,194	316	237 -	33	520
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	14,465	- 157	385	13,923	10,806	126 -	44	10,888
Economi a Diwylliant	3,469	- 96	333	3,040	2,548	79 -	69	2,558
Gwasanaeth Tai Strategol	2,673	- 22	976	3,627	3,110	17	736	3,863
Gwasanaeth Rheoleiddio	110	- 44	42	24	57	34	33	124
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol	224	- 39	160	25	40	33	153	226
Archwilio a Chaffael	-	- 6	1	(7)	-	4	3	7
Y Gyfraith a Llywodraethu	3	- 24	26	5	7	19	29	55
Technoleg Gwybodaeth	728	- 28	19	719	542	24 -	126	440
Adran y Prif Weithredwr	-	- 6	11	5	-	4 -	14	(10)
Pobl a Pherfformiad	16	(18)	27	25	16	13	14	43
Costau ac Incwm Corfforaethol	(154)	(991)	(7,482)	(8,627)	532	(908)	(11,535)	(11,911)
Cost Net y Gwasanaeth	34,191	(1,985)	(7,321)	24,885	30,818	(46)	(11,809)	18,963
Incwm a Gwariant Arall	(34,983)	263	7,365	(27,355)	(23,382)	(2,870)	11,116	(15,136)
(Arian Dros Ben) neu Ddiffyg	(792)	(1,722)	44	(2,470)	7,436	(2,916)	(693)	3,827

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

a) Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

- (i) Llinell Gwasanaethau – mae'r golofn hon yn ychwanegu enillion a cholledion ailbrisio, dibrisio, amorteiddiad ac amhariad.
- (ii) Gwariant Gweithredu Arall - yn addasu ar gyfer gwarediadau cyfalaf gyda throsglwyddiad incwm ar waredu asedau a'r symiau a ddiddymwyd ar gyfer yr asedau hynny.
- (iii) Llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi a Gwasanaethau penodol – y taliadau statudol am gyllido cyfalaf h.y. caiff darpariaeth isafswm referniw a chyfraniadau referniw eraill eu tynnu gan nad yw'r rhain yn daladwy dan arferion cyfrifo cyffredinol a dderbynnir.
- (iv) Trethiant ac Incwm a Gwariant Grant Amhenodol – caiff grantiau cyfalaf eu haddasu ar gyfer incwm nad yw'n daladwy gan arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol. Caiff grantiau referniw eu haddasu o'r rhai a dderbynnir yn ystod y flwyddyn i'r rhai a dderbynnir heb amodau neu y cafodd amodau eu bodloni ar eu cyfer drwy gydol y flwyddyn. Mae'r llinell Trethiant ac Incwm a Gwariant Amhenodol wedi ei chredydu gyda grantiau cyfalaf a dderbynnir yn y flwyddyn heb amodau neu y cafodd amodau eu bodloni ar eu cyfer yn ystod y flwyddyn.

b) Taliad net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu incwm a gwariant yn ymwneud â phensiwn (IAS 19)

Taliad net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu incwm a gwariant yn ymwneud â phensiwn Buddion Gweithwyr IAS 19:

- (i) Ar gyfer gwasanaethau mae hyn yn golygu dileu cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a wnaed gan yr awdurdod fel y caniateir drwy statud a'u disodli gyda chostau gwasanaeth presennol a chostau gwasanaeth yn y gorffennol / cwtogiad.
- (ii) Ar gyfer y Gwariant Gweithredu – mae'r addasiad hwn ar gyfer costau gweinyddu pensiwn
- (iii) Ar gyfer Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi – codir y llog net ar y rhwymedigaeth budd-dal i'r CI&ES.

c) Addasiadau Eraill

Gwahaniaethau eraill rhwng y symiau a ddebydwyd/credydwyd i'r CI&ES a'r symiau sy'n daladwy/ a dderbynnir i'w cydnabod dan statud.

- (i) Ar gyfer y llinell Gwasanaethau – mae hyn yn cynnwys addasiad ar gyfer absenoldebau a gronnwyd a sicrhawyd ond na chawsant eu cymryd yn y flwyddyn honno.
- (ii) Ar gyfer Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi mae'r golofn gwahaniaethau yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwahaniaethau amseru ar gyfer premiymau a gostyngiadau a llog allanol Cynllun Ariannu Preifat.
- (iii) Ar gyfer Trethiant Lleol a grantiau Amhenodol, mae addasiadau incwm yn ymwneud â chynllun gostyngiadau Treth Cyngor a grantiau heb eu neilltuo.

6. Gwariant ac Incwm wedi'i Ddadansoddi yn ôl Natur

	2024/25 £'000	2023/24 £'000
Gwariant		
Costau Buddiannau Gweithwyr	168,882	160,557
Costau Buddiannau Gweithwyr o Ysgolion a Gynorthwyr yn Wirfoddol a Sefydledig	23,560	22,429
Costau gwasanaethau eraill	257,962	243,039
Dibrisiad, amorteiddiad ac amhariad	36,103	31,149
Taliadau Llog	12,671	10,405
Praeseptau ac ardollau	29,653	27,654
Enillion/Colledion ar werthu asedau	(510)	147
Cyfanswm Gwariant	528,321	495,380
Incwm		
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth arall	(99,549)	(98,512)
Incwm llog a buddsoddiadau	(1,534)	(1,511)
Incwm o Dreth Cyngor a Threthi Annomestig	(142,289)	(128,962)
Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth	(292,658)	(263,301)
Cyfanswm Incwm	(536,030)	(492,286)
(Arian Dros Ben) neu Ddiffyg	(7,709)	3,094

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

7. Gwariant Gweithredol Arall

2023/24 £000		2024/25 £000
17,114	Praesept Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Cymru	18,337
2,579	Praeseptau Cyngorau Cymuned	2,579
7,478	Ardoll Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru	8,063
483	Ardollau Eraill	674
147	(Enillion)/ colledion ar warediad asedau nad ydynt yn gyfredol	(510)
27,801	Cyfanswm	29,143

8. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi

2023/24 £000		2024/25 £000
10,405	Llog Taladwy a thaliadau tebyg	12,672
28,792	Cost llog pensiynau	29,732
(31,665)	Dychweliad disgwylledig ar asedau pensiwn	(29,466)
(1,511)	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(1,534)
(1,971)	Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddiad a newidiadau yn eu gwerth teg	(3,988)
(146)	Gweithrediadau Masnachu	(135)
3,904	Cyfanswm	7,281

9. Incwm Treth a Grantiau Amhenodol

2023/24 £000		2024/25 £000
(90,435)	Incwm y Dreth Gyngor	(99,832)
(38,527)	Trethi annomestig	(42,457)
(161,082)	Grantiau'r llywodraeth heb eu clustnodi	(169,037)
(17,799)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	(26,454)
(307,843)	Cyfanswm	(337,780)

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

10. Addasiadau rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Ariannu Dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifo cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw i'r dyfodol.

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
2024/25	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	Symudiadau mewn Cronfeydd
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf						
Gwrthdroi eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Gynhwysfawr						
Costau dibrisio ac amhariad ar asedau anghyfredol	26,249	-	-	-	26,249	(26,249)
Colledion amhariad ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	9,363	-	-	-	9,363	(9,363)
Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	429	-	-	-	429	(429)
Symudiad yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi	(2,899)	-	-	-	(2,899)	2,899
Amortiddiad o Asedau Anniriaethol	62	-	-	-	62	(62)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(18,901)	-	-	-	(18,901)	18,901
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	423	-	-	-	423	(423)
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ôl cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	599	-	-	-	599	(599)
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyniad	53	-	-	-	53	(53)
	-	-	-	-	-	-
Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(7,456)	-	-	-	(7,456)	7,456
	-	-	-	-	-	-
Addasiadau yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau nas defnyddiwyd						
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	(7,554)	-	-	7,554	-	-

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
2024/25	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	Symudiadau mewn Cronfeydd
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,109)	-	1,109	-	-	-
Egwyddor Rhent Prydles Ariannol	-	-	56	-	56	(56)
Defnyddio Cronfa wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	-	(300)	-	(300)	300
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfredol	13	-	(13)	-	-	-
Gwella Rhent Prydles Ariannol	64	-	-	-	64	(64)
Ased Prydles Ariannol Atodol	-	-	-	-	-	-
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn:						
Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	(461)	-	-	(461)	461
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol						
Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	20	-	-	-	20	(20)
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys y Gronfa Wrth Gefn Pensiynau						
Gwyrddroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymddeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 39)	17,394	-	-	-	17,394	(17,394)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(19,114)	-	-	-	(19,114)	19,114
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau						
Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(106)	-	-	-	(106)	106
Cyfanswm Addasiadau	(2,470)	(461)	852	7,554	5,475	(5,475)

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
2023/24 Ffigyrau i'w Cymharu	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	Symudiadau mewn Cronfeydd
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf						
Gwrthdroi eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Gynhwysfawr						
Costau dibrisio ac amhariad ar asedau anghyfredol	23,678	-	-	-	23,678	(23,678)
Colledion amhariad ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	7,322	-	-	-	7,322	(7,322)
Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	87	-	-	-	87	(87)
Symudiad yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi	(1,169)	-	-	-	(1,169)	1,169
Amorteiddiad o Asedau Anniriaethol	62	-	-	-	62	(62)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(16,732)	-	-	-	(16,732)	16,732
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	1,642	-	-	-	1,642	(1,642)
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ôl cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	191	-	-	-	191	(191)
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyniad	10	-	-	-	10	(10)
Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac rhwymedigaeth prydles	-	-	-	-	-	-
Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(6,535)	-	-	-	(6,535)	6,535
Addasiadau yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau nas defnyddiwyd						
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	(1,067)	-	-	1,067	-	-

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
2023/24 Ffigyrau i'w Cymharu	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	Symudiadau mewn Cronfeydd
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(44)	-	44	-	-	-
Egwyddor Rhent Prydles Ariannol	-	-	56	-	56	(56)
Defnyddio Cronfa wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	-	(1)	-	(1)	1
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfredol	10	-	(10)	-	-	-
Gwella Rhent Prydles Ariannol	62	-	-	-	62	(62)
Ased Prydles Ariannol Atodol	-	-	-	-	-	-
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn:						
Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	(41)	-	-	(41)	41
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol						
Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(112)	-	-	-	(112)	112
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys y Gronfa Wrth Gefn Pensiynau						
Gwyrddroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymddeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 39)	15,241	-	-	-	15,241	(15,241)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(18,157)	-	-	-	(18,157)	18,157
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau						
Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(664)	-	-	-	(664)	664
Cyfanswm Addasiadau	3,825	(41)	89	1,067	4,940	(4,940)

11. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a roddwyd o'r neilltu o falans Cronfa'r Cyngor mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu ariannu ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a bostiwyd yn ôl o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i gwrdd â gwariant Cronfa'r Cyngor.

	Balans ar 31 Mawrth 2023	Trosglwyddiadau rhwyng Cronfeydd wrth Gefn	Trosglwyddo Allan 2023/24	Trosglwyddo Mewn 2023/24	Balans ar 31 Mawrth 2024	Trosglwyddiadau rhwyng Cronfeydd wrth Gefn	Trosglwyddo Allan 2024/25	Trosglwyddo Mewn 2024/25	Balans ar 31 Mawrth 2025
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfa'r Cyngor:									
Balansau a gedwir gan ysgolion o dan gynllun dirprwyo	10,294	-	(3,382)	149	7,061	-	(4,132)	1,452	4,381
Arian Wrth Gefn Gwasanaethau:									
Economi a Diwylliant	2,212	(760)	-	63	1,515	(419)	(276)	116	936
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	239	-	(53)	-	186	(45)	-	47	188
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	450	-	-	-	450	(99)	-	-	351
Rhaglen Cynnal a Chadw Tramffyrdd	353	-	-	-	353	(85)	-	-	268
TG	1,295	-	-	119	1,414	(116)	(63)	-	1,235
Pobl a Pherfformiad	254	120	-	21	395	(264)	(27)	127	231
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol, Refeniw a Budd-daliadau	388	(90)	(20)	70	348	(73)	-	-	275
Archwilio Mewnol	69	(50)	-	12	31	(15)	-	20	36
Y Gyfraith a Llywodraethu	485	(30)	(73)	-	382	(158)	-	-	224
Gwasanaethau Eraill	288	(237)	-	20	71	(40)	-	-	31
Gwasanaethau Cymdeithasol	1,706	(988)	(19)	-	699	(136)	(49)	128	642
Gwasanaethau Addysg	380	-	(281)	20	119	(4)	(11)	21	125

	Balans ar 31 Mawrth 2023	Trosglwyddiadau rhwng Cronfeydd wrth Gefn	Trosglwyddo Allan 2023/24	Trosglwyddo Mewn 2023/24	Balans ar 31 Mawrth 2024	Trosglwyddiadau rhwng Cronfeydd wrth Gefn	Trosglwyddo Allan 2024/25	Trosglwyddo Mewn 2024/25	Balans ar 31 Mawrth 2025
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Cronfa Wrth Gefn Corfforaethol:</i>									
Cronfa Prentisiaethau	102	-	-	-	102	-			102
Cronfa wrth gefn Adfer y Gyllideb	2,462	3,526	(173)	-	5,815	(547)			5,268
Cronfa wrth gefn Dyfarniad Cyflog	441	1,062	-	121	1,624	547	(74)	88	2,185
Cronfa wrth gefn Trawsnewid Digidol	723	-	-	-	723	412			1,135
Cronfa wrth gefn y Rhaglen Adnewyddu	412	-	-	-	412	(412)			-
Cronfa wrth gefn Grantiau Busnes	400	-	-	-	400	(400)			-
Cronfa wrth gefn Lleihau Carbon	170	-	-	-	170	(170)			-
Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol	237	-	-	-	237	(237)			-
Gwaith Cynnal a Chadw yn ystod y Gaeaf	333	-	-	-	333	-			333
Arian Wrth Gefn Yswiriant	2,235	-	(178)	589	2,646	-	(422)	823	3,047
Tâl Unedol PFI	648	-	(32)	31	647	-		32	679
Gwasanaeth Rheoli Argraffu	56	-	-	-	56	(56)			-
Cronfa Caledi	2,553	(2,553)	-	-	-	-			-
Cost Adbrynu Swyddfeydd Stryd Mostyn	(653)	-	-	75	(578)	-		75	(503)
Cronfa IFRS16	-	-	-	-	-	-		532	532
Cronfa Adeiladau Corfforaethol	-	-	-	-	-	-		1,000	1,000
Arall	592	-	(8)	402	986	-	(1)	382	1,367
		-			-				
Cronfa Grantiau wrth gefn a'i glustnodwyd	2,382	-	(347)	1,176	3,211	(1)	(925)	474	2,759
Cyfanswm y Gronfa wrth Gefn a'i glustnodwyd	31,506	-	(4,566)	2,868	29,808	(2,318)	(5,980)	5,317	26,827
Cyfanswm y Gronfa Cyfalaf Wrth Gefn	7,006	-	(656)	4,442	10,792	-	(631)	4,150	14,311

Mae'r tabl canlynol yn rhoi disgrifiad cryno o bwrpas y cronfeydd wrth gefn:

Y Gronfa wrth Gefn	Disgrifiad
<i>Cronfeydd wrth Gefn Gwasanaethau:</i>	
Economi a Diwylliant	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer prosiectau neu risgiau wedi'u clustnodi, e.e. <u>cefnogi busnes, gwaith adfer llochesi bws, incwm rhent masnachol, a risgiau ac ymrwymadau eraill</u>
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer prosiectau neu risgiau wedi'u clustnodi, e.e. <u>rheoli datblygu, adolygu'r CDLI, system TG newydd, a chefnogaeth statudol iechyd y cyhoedd.</u>
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer prosiectau neu risgiau wedi'u clustnodi, e.e. <u>cynllunio rheoli asedau, cronfa wrth gefn yr Harbwr, a risgiau ac ymrwymadau eraill allweddol i</u>
Y Dramffordd – Rhaglen Cynnal a Chadw	Cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi i gefnogi'r rhaglen cynnal a chadw gyfredol ar gyfer Tramffordd Fictoraidd y Gogarth.
TG	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer prosiectau neu risgiau i'r awdurdod cyfan, e.e. <u>prynu trwyddedau meddalwedd, storio ar gyfer dyfeisiau personol a rennir, mudo ac uwchraddiadau</u>
Pobl a Pherfformiad	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer prosiectau neu risgiau wedi'u clustnodi, e.e. <u>cefnogaeth i reoli absenoldeb salwch, a phwysau capasiti ychwanegol o ran Adnoddau Dynol.</u>
Refeniw a Budd-daliadau	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer prosiectau neu risgiau wedi'u clustnodi, e.e. <u>cefnogaeth at golli cymhorthdal Budd-dal Tai, caledwedd a meddalwedd system asesu ariannol.</u>
Archwilio Mewnol	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer risgiau gwasanaeth e.e. <u>costau ailstrwythuro a</u>
Y Gyfraith a Llywodraethu	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer risgiau ac ymrwymadau gwasanaeth, e.e.
Gwasanaethau Eraill	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer risgiau gwasanaeth eraill, a risgiau allweddol i
Gwasanaethau Cymdeithasol	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer risgiau ac ymrwymadau gwasanaeth, e.e. <u>balans masnachu Galw Gofal, cronfa wrth gefn ar gyfer gwersi gyrru gweithwyr gofal, addasu a</u>
Gwasanaethau Addysg	Yn cynrychioli gwahanol symiau a neilltuwyd ar gyfer prosiectau neu risgiau wedi'u clustnodi, e.e. <u>cymorth addysgol arbenigol, cynllun salwch ysgolion, a risgiau eraill a chefnogaeth allweddol i</u>

Cronfeydd wrth Gefn Corfforaethol:	
Cronfa wrth Gefn Prentisiaethau	Cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi i gefnogi cyflogi Prentisiaid Modern.
Cronfa wrth Gefn Adfer y Gyllideb	Wedi'i chreu i gynorthwyo â phwysau cyllidebol yn gysylltiedig â chyllid ar gyfer 2022/23, 2023/24 a 2024/25 wedi'i gario ymlaen o gynllun adfer y gyllideb ar gyfer 2021/2022.
Cronfa wrth Gefn Pwysau Cyflogau	Cynorthwyo â phwysau cyflogau oherwydd y posibilrwydd i'r dyfarniad cyflog fod yn uwch na'r lefel
Cronfeydd wrth Gefn Trawsnewid Digidol	Swm wedi'i gario ymlaen o grant LIC a gafwyd yn 2020/21 i gefnogi buddsoddiad TG a digidol.
Cronfa wrth Gefn y Rhaglen Adnewyddu	Swm wedi'i gario ymlaen o incwm ymgynghoriaeth / gweinyddu a gafwyd gan LIC yn 2020/2021 i reoli grantiau busnes. Mae'r gronfa wedi'i sefydlu i ariannu mentrau adennill y Rhaglen Adnewyddu.
Cronfa wrth Gefn Grantiau Busnes	I ddiogelu'r Awdurdod pe bai LIC yn hawlio grant yn ôl mewn perthynas â grantiau busnes a dalwyd
Cronfa wrth Gefn Lleihau Carbon	I gefnogi amcan allweddol y Cyngor o leihau carbon, yn cynnwys pwyntiau gwefru trydanol ar gyfer
Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol	I gefnogi'r risg o gostau ychwanegol ar gyfer y gwasanaeth drwy fwy o dendrau, gofynion o ran llwybrau peryglus, darpariaeth ychwanegol ar gyfer cleientiaid diamddiffyn, a gofynion ynghlwm â'r
Cynnal a Chadw'r Gaeaf	Cefnogi gwariant posib' o ran graeanu a thywydd garw.
Cronfa wrth Gefn Yswiriant	Ariannu unrhyw ddyledion yswiriant yn y dyfodol a hawliadau hysbys sy'n fwy na'r ddarpariaeth
Tâl PFI Unedol	Wedi'i neilltuo i ariannu taliadau PFI unedol yn y dyfodol dan y model codi tâl y cytunwyd arno.
Gwasanaeth Rheoli Argraffu	Cronfa wrth gefn i'r uned argraffu dalu unrhyw wariant ychwanegol ar gyfer y contract Ricoh neu
Cronfa Galedi	Cynorthwyo â phwysau cyllidebol yn deillio o ganlyniad i golli cyllid y grant caledi.
Cost Adbryniad Swyddfeydd Mostyn Street	Cronfa wrth gefn negyddol i ariannu cost adbrynu prydles swyddfeydd Mostyn Street, i gael ei hail-lenwi gyda'r arbedion sy'n cael eu gwneud dros y blynyddoedd nesaf.
Cronfa IFRS16	Balansau sy'n deillio o'r newid i IFRS16
Cronfa Adeiladau Corfforaethol	I liniaru risgiau penodol sy'n ymwneud ag adfeiliadau.
Arall	Ar gyfer amrywiaeth o ymrwymadau a risgiau eraill, a chronfeydd wrth gefn gwasanaethau a
Cronfa wrth Gefn Grantiau a Glustnodwyd	Yn cynrychioli incwm o grantiau'r Llywodraeth a neilltuwyd i'w ddefnyddio i ddarparu gwasanaethau penodol yn unol ag amodau grantiau.

12. Eiddo, Offer a Chyfarpar

	Tiroedd ac Adeiladau	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar
Symudiadau yn 2024/25:	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad							
Ar 1 Ebrill 2024	439,082	42,984	8,319	3,794	7,689	501,868	81,528
Ychwanegiadau Asedau ROU - IFRS 16	15,581					15,581	3,661
Ailddatganwyd ar 1 Ebrill 2024	454,663	42,984	8,319	3,794	7,689	517,449	85,189
Ychwanegiadau	8,724	3,620	13		13,048	25,405	1,494
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	65,498			(60)		65,438	14,291
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(20,303)			(40)		(20,343)	(472)
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu		(3,088)				(3,088)	
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	3,930				(4,899)	(969)	
Dibrisiant Cronedig ac amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad						-	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio i/(o) Tiroedd ac Adeiladau				215		215	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o Asedau Dros Ben	(2,916)			(570)		(3,486)	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu	(215)					(215)	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o Eiddo Buddsoddiad	(4,041)					(4,041)	
Ar 31 Mawrth 2025	505,340	43,516	8,332	3,339	15,838	576,365	100,502
Dibrisiad ac Amhariad a Gronnwyd							
Ar 1 Ebrill 2024	(33,034)	(26,552)	(5,977)	-	-	(65,563)	(13,720)
Addasiad							
Ffi Dibrisiad	(11,463)	(4,921)	(269)			(16,653)	(1,899)
Colledion Amhariad/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	31,981					31,981	
Colledion Amhariad a gydnabuwyd yn y Gronfa Adbrisiad Wrth Gefn	7,252					7,252	
Dibrisiant Cronedig ac Amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad						-	
Dadgydnabod - gwaredu		3,068				3,068	-
Ar 31 Mawrth 2025	32,672	(1,853)	(269)	-	-	25,648	(1,899)
Gwerth Llyfr Net							
ar 31 Mawrth 2025	500,076	15,111	2,086	3,339	15,838	536,450	84,883
ar 31 Mawrth 2024	406,048	16,432	2,342	3,794	7,689	436,305	67,808

Symudiadau yn 2023/24:	Tiroedd ac Adeiladau	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad							
Ar 1 Ebrill 2023	424,226	43,573	8,319	1,030	35,285	512,433	79,687
Addasiad		(739)				(739)	
Ychwanegiadau	9,864	3,981			4,570	18,415	1,129
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	7,111			1,041		8,152	623
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(7,314)			(8)		(7,322)	
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu	(187)	(4,540)				(4,727)	
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	6,488	709			(32,166)	(24,969)	89
Dibrisiant Cronedig ac amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad						-	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio i/(o) Tiroedd ac Adeiladau				1,106		1,106	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu				625		625	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o Asedau Dros Ben	(1,106)					(1,106)	
Ar 31 Mawrth 2024	439,082	42,984	8,319	3,794	7,689	501,868	81,528
Dibrisiad ac Amhariad a Gronnwyd							
Ar 1 Ebrill 2023	(22,595)	(26,598)	(5,708)	-	-	(54,901)	(11,875)
Addasiad		739				739	
Ffi Dibrisiad	(10,439)	(5,229)	(269)			(15,937)	(1,845)
Colledion Amhariad/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau						-	
Colledion Amhariad a gydnabuwyd yn y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn						-	
Dadgydnabod - gwaredu		4,536				4,536	-
Ar 31 Mawrth 2024	(33,034)	(26,552)	(5,977)	-	-	(65,563)	(13,720)
Gwerth Llyfr Net							
ar 31 Mawrth 2024	406,048	16,432	2,342	3,794	7,689	436,305	67,808
ar 31 Mawrth 2023	401,631	16,975	2,611	1,030	35,285	457,532	67,812

Mae cyfanswm 2023/24 wedi'i ddiwygio i gywiro gwallau castio.

Mae manylion symudiadau'r asedau Hawl i Ddefnyddio wedi cael eu cynnwys yn Nodyn 31. Hefyd, darperir manylion ychwanegol yr asedau Cynllun Ariannu Preifat yn Nodyn 32.

Mae'r ffigwr ar gyfer Asedau sy'n cael eu Hadeiladu hyd at 31 Mawrth 2025 yn cynnwys £9.685 miliwn o asedau isadeiledd yn ymwneud â CRMP a phrosiectau Ffyniant Bro a bydd yn cael ei drosglwyddo i isadeiledd ar ôl cwblhau'r prosiect.

Yn unol â'r Rhyddhad Dros Dro a gynigir gan y Diweddariad i'r Cod ar asedau isadeiledd, nid yw'r nodyn hwn yn cynnwys datgelu cost gros a dibrisiad cronedig ar gyfer asedau isadeiledd oherwydd bod arferion adrodd hanesyddol a diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu na fyddai hyn yn cynrychioli'r sefyllfa asedau yn gywir i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol.

Mae'r awdurdod wedi dewis peidio â datgelu'r wybodaeth hon gan fod yr arferion yr adroddwyd amdanynt yn flaenorol a'r diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu nad yw cost gros a dibrisiad cronedig yn cael eu mesur yn gywir, ac ni fyddent yn darparu sail ar gyfer defnyddwyr y datganiadau ariannol i wneud penderfyniadau economaidd neu benderfyniadau eraill yn ymwneud ag asedau isadeiledd.

Mae'r awdurdod wedi penderfynu yn unol â Rheoliad 24L Cymru Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003 (fel y'i diwygiwyd) fod y symiau cario i'w dadgydnabod, ar gyfer asedau seilwaith pan fo yna wariant yn ei le, yn ddim.

	2023/24 £000	2024/25 £000
Gwerth Llyfr Net ar 1 Ebrill	111,315	150,997
Ychwanegiadau	47,423	7,293
Dadgydnabod	0	0
Dibrisiad	(7,741)	(9,598)
Amhariad	0	0
Symudiadau eraill	0	0
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth	150,997	148,692

	2023/24 £000	2024/25 £000
Asedau isadeiledd	150,997	148,692
Asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar	436,305	536,450
Cyfanswm asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar	587,302	685,142

Ymrwymiadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2025, mae'r Awdurdod wedi sefydlu cytundebau ar gyfer adeiladu neu wneud gwelliannau i Eiddo, Cyfarpar ac Offer yn 2025/26 a blynyddoedd sydd i ddod ac wedi cyllidebu y bydd yn costio £12.257m. Roedd ymrwymiadau tebyg ar 31 Mawrth 2024 yn £3.114m. Y prif ymrwymiadau yw:

Cynllun Rhaglen Gyfalaf Cronfa'r Cyngor	Cost wedi'i Contractio i'r Dyfodol £'000
Coed Pella - Ymgynghoriaeth Ail-fodelu a Cham 2	498
W-CON-2001 Uned Drochi Uwchradd	533
Cae 3G y Creuddyn	1,339
Cam Adeiladu CRMP - Llanddulas a Bae Cinmel	8,244
Cam Adeiladu CRMP - Llandudno	853
Cyfanswm	11,467

Ailbrisiadau

Mae'r Awdurdod yn cynnal ymarferiad ailbrisio bob 5 mlynedd o'r holl Eiddo, Offer a Chyfarpar sydd angen ei fesur yn ôl gwerth teg. Cafodd prisio tir ac adeiladau ei gynnal yn fewnol gan Prisiwr y Sir a Rheolwr Asedau, yn unol â methodolegau a seiliau amcangyfrif a amlinellir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol yr Arolygwyr Siartredig. Ail-brisiwyd yr asedau ar 31 Mawrth 2025. Caiff Asedau a Gedwir ar Werth, Eiddo Buddsoddi ac Asedau Dros Ben eu hailbrisio bob blwyddyn, caiff asedau eraill eu prisio ar eu cost hanesyddol. Mae prisiadau asedau'r Cyngor yn seiliedig ar ganllawiau gan RICS Red Book Global.

Nodyn Datgelu ynglŷn ag Ysgolion

Tydi'r Cyngor ddim yn cynnwys eiddo, cyfarpar ac offer ysgol yn ei Fantolen lle nad yw'n eiddo ar neu heb reolaeth sylweddol o fuddion economaidd yr asedau hynny. Mae hynny'n golygu bod eiddo, cyfarpar ac offer ysgolion a Reolir yn Wirfoddol ac a Gynorthwyir yn Wirfoddol ddim yn cael eu cydnabod ar Fantolen y Cyngor, lle mae eiddo, cyfarpar ac offer ysgolion cymunedol ac ysgolion sefydledig ar y llaw arall yn cael eu cydnabod ar y Fantolen. Mae'r incwm a'r gwariant ar gyfer yr holl ysgolion wedi'u cynnwys yn y Cl&ES ac mae unrhyw adnoddau heb eu gwario yn cael eu cadw gan yr ysgol ac yn cael eu cynnwys o fewn y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd ar Fantolen y Cyngor.

13. Eiddo Buddsoddiad

Cyfrifwyd am yr eitemau canlynol o incwm a thraul yn y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2024/25 £000	2023/24 £000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddiad	1,138	802
Gwariant ar Eiddo Buddsoddiad	(206)	(1)
Enilliad/(Colled) Net	932	801

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg eiddo buddsoddiad dros y flwyddyn:

Gwerth Teg o Eiddo Buddsoddi	2024/25 £'000	2023/24 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	18,169	17,000
Ychwanegiadau	102	-
Gwaredu	-	-
Enillion/(colledion) o addasiadau gwerth teg net	2,899	1,169
Trosglwyddiadau (o)/i Eiddo, Offer a Chyfarpar	4,040	-
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	25,210	18,169

14. Offerynnau Ariannol

Categoriâu Offerynnau ariannol

Mae'r categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn cael eu cario yn y Fantolen:

	Tymor Hir		Cyfredol	
	31 Mawrth 2025	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2025	31 Mawrth 2024
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy			276	248
Cyfatebion Arian - Buddsoddiadau			40,650	27,570
Cyfatebion Arian – buddsoddiadau ysgolion sefydledig			260	237
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	2,242	2,192		
Cyfanswm Buddsoddiadau	2,242	2,192	41,186	28,055
Dyledwyr				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	7,855	5,865		-
Asedau ariannol a gariwyd ar symiau'r contract			69,652	57,263
Cyfanswm Dyledwyr	7,855	5,865	69,652	57,263
Benthyciadau				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost a amortieiddiwyd	158,577	130,684	78,555	79,823
Cyfanswm Benthyciadau	158,577	130,684	78,555	79,823
Benthyca Eraill				
Rhwymedigaethau PFI a phrydlesi ariannol	51,690	39,521	2,330	2,520
Cyfanswm Benthyca Eraill	51,690	39,521	2,330	2,520
Credydwyr				
Rhwymedigaethau ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	2,581	2,615	29,422	44,637
Cyfanswm Credydwyr	2,581	2,615	29,422	44,637

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

Mae dyledwyr a chredydwyr tymor byr yn cael eu cario ar gost gan fod hyn yn amcan bras teg o'u gwerth.

Mae natur a maint y risgiau sy'n deillio o'r offerynnau ariannol wedi'u hamlygu yn Nodyn 37.

Dadansoddiad Buddsoddiadau tymor byr:

	31 Mawrth 2025	31 Mawrth 2024
	£'000	£'000
Asedau Ariannol - Buddsoddiadau	276	248
Cyfatebion Arian - Buddsoddiadau	40,650	27,570
Cyfatebion Arian – buddsoddiadau ysgolion sefydledig	260	237
Croniadau	(192)	(204)
Buddsoddiadau	40,994	27,851

Dadansoddiad dyled wirioneddol tymor byr a hir sydd dros ben:

	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Rhwymedigaethau Ariannol:Benthyciad Tymor Hir	158,577	130,684
Rhwymedigaethau Ariannol:Benthyciad Tymor Byr	78,555	79,823
	237,132	210,507
Tynnu'r Croniadau Llog PWLB	(1,325)	(2,330)
Croniadau Llog Benthyciadau'r Farchnad	(1,096)	(1,343)
Addasiad Cyfradd Llog effeithiol ar y Benthyciad Grisiog	-	-
Addasiad Premiwm i Fenthyciad a Newidiwyd	672	676
Addasu benthyciad IFRS9	144	144
Cofnod cyfrifeg benthyciad meddal	135	190
Dyled sy'n weddill	235,662	207,844

Incwm, Treuliau, Enillion a Cholledion

2024/25					2023/24				
	Rhwymedigaeth au Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu	Cyfanswm		Rhwymedigaeth au Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000	£'000
Costau llog	10,010			10,010		9,003	-	-	9,003
Colledion ar ddatgydnabod				-		-	-	-	-
Gostyngiadau mewn gwerth teg				-		-	-	-	-
Colledion amhariad				-		-	-	-	-
Costau ffioedd	58			58		37	-	-	37
Cyfanswm gwaraint mewn Arian dros Ben neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	10,068	-	-	10,068		9,040	-	-	9,040
Incwm Llog		(1,244)		(1,244)		-	(1,650)	-	(1,650)
Incwm Llog a gronwyd ar asedau ariannol a amhariad				-		-	-	-	-
Cynnydd/Gostyniad mewn gwerth teg		(50)	50	-		-	(61)	26	(35)
Enillion ar Ddadgydnabyddiaeth				-		-	-	-	-
Incwm Ffi				-		-	-	-	-
Cyfanswm incwm mewn arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	-	(1,294)	50	(1,244)		-	(1,711)	26	(1,685)
(Enillion) Colled Net am y flwyddyn	10,068	(1,294)	50	8,824		9,040	(1,711)	26	7,355

Gwerth Teg Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau ariannol, asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a derbyniadau a dyledwyr a chredydwyr tymor hir yn cael eu cario yn y Fantolen ar werth amorteiddiedig. Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian a fydd yn digwydd dros weddill tymor yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- amrediad amcangyfrifedig graddfeydd llog ar 31 Mawrth 2025 o 4.48% i 5.95% ar gyfer benthyciadau o'r PWLB a 4.48% i 5.71% am fenthyciadau eraill y gellir eu derbyn ac sy'n daladwy, wedi ei seilio ar y graddfeydd benthycia newydd ar gyfer benthyciadau cyfatebol ar y dyddiad hwnnw
- ni chydabyddir ad-daliad cynnar neu amhariad
- pan fo offeryn yn aeddfedu yn y 12 mis nesaf, tybir bod y swm a gludir yn cyfateb yn fras i werth teg
- cymerir bod gwerth teg masnach a derbyniadwyon eraill i fod y swm a anfonebwyd neu y cafwyd bil amdano.
- Yn 2024/25 defnyddiwyd y Gyfradd Trosglwyddo yn unol ag IFRS13.

Mae gwerth teg yr hierarchaeth wedi'i rannu'n dri lefel ar gyfer technegau mewnbynnu a phrisio er mwyn mesur gwerth teg:

Lefel 1 – gwerth teg o ddyfynbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath neu ddyledion, h.y. prisiau bond.

Lefel 2 – gwerth teg wedi'i gyfrifo o fewnbynnau heblaw am y dyfynbrisiau a gynhwysir sy'n weladwy ar gyfer yr ased neu'r ddyled, h.y. cyfraddau llog neu fuddsoddion am offer tebyg

Lefel 3 – gwerth teg yn cael ei benderfynu gan ddefnyddio mewnbynnau anweledig, h.y. data heb fod ar y farchnad fel rhagolygon llif arian neu amcangyfrif o deilyngdod credyd

Mae'r benthyciadau PWLB a'r LOBO a benthyciadau hir dymor eraill yn cael eu cyfrifo trwy ddefnyddio mewnbynnau Lefel 2.

Mae'r gwerth teg a gyfrifir fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2025		31 Mawrth 2024	
	Swm Cario Ymlaen £'000	Gwerth Teg £'000	Swm Cario Ymlaen £'000	Gwerth Teg £'000
Benthyciadau Tymor Byr	78,555	78,555	79,823	79,823
Benthyciadau Tymor Hir	158,577	149,748	130,684	134,895
Credydwyr Tymor Byr	31,752	31,752	47,157	47,157
Dyledion Hirdymor Eraill	2,581	2,341	42,136	35,644
Cyfanswm	271,465	262,396	299,800	297,519

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

* Nid oes angen cyfrifiad gwerth teg ar gyfer les daliadau cyllid ac asedau Hawl Defnyddio yn 2024/25. Mae'r ffigur ar gyfer rhwymedigaethau hirdymor eraill ar 31 Mawrth 2024 wedi'i ddiwygio gan fod y ffigur anghywir wedi'i gynnwys.

	31 Mawrth 2025		31 Mawrth 2024	
	Swm Cario Ymlaen £'000	Gwerth Teg £'000	Swm Cario Ymlaen £'000	Gwerth Teg £'000
Buddsoddiadau Tymor Byr	276	276	248	248
Dyledwyr Tymor Byr	69,652	69,652	57,264	57,264
Credydwyr Hirdymor	7,855	7,855	5,865	5,865
Cyfanswm	77,783	77,783	63,377	63,377

Mae gwerthoedd teg benthycia hirdymor a dyledion hirdymor wedi cael eu haddasu gan yr elfennau a gynhwysir yn y ffigyrau benthycia byrdymor a chredydwyr byrdymor.

15. Dyledwyr

	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Masnach	67,903	55,925
Eraill	4,446	3,113
Rhagdaliadau	1,683	1,656
Cyfanswm	74,032	60,694
Colled credyd disgwylledig	(4,380)	(3,431)
Dyledwyr Net	69,652	57,263

Gellir dadansoddi'r swm sydd heibio'r dyddiad dyledus ond nad yw wedi'i amharu ar gyfer Treth y Cyngor yn ôl oedran fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Llai na blwyddyn	3,360	2,613
Mwy na blwyddyn	5,970	5,282
Cyfanswm	9,330	7,895

16. Arian parod a chyfwerth arian

	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Arian a Ddelir gan yr Awdurdod	2,347	3,181
Cyfrifon Cyfredol Banc	(12,002)	(9,197)
Adneuon tymor byr	40,650	27,570
Adneuon tymor byr – Ysgoloion Sefydledig	260	237
Cyfanswm Arian Parod a Chyfwerth Arian	31,255	21,791

17. Credydwy'r

	31 Mawrth 2025	31 Mawrth 2024
	£'000	£'000
Masnach	37,481	44,031
Eraill	2,848	3,126
Credydwy'r Net	40,329	47,157

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

18. Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio

	31 Mawrth 2025	31 Mawrth 2024
	£'000	£'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbrisiant	240,545	152,510
Cronfa Wrth Gefn Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu	2,242	2,192
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	184,324	186,916
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	(271)	(253)
Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	(9,492)	(9,186)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	1,098	1,218
Cyfrif Absenoldebau Cronnus	(3,007)	(3,112)
Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio	415,439	330,285

Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- cael eu hailbrisio i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2023/24 £'000	Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	2024/25 £'000
149,467	Balans ar 1 Ebrill	152,510
9,058	Ailbrisiant i fyny asedau	100,973
(1,727)	Ailbrisiant i lawr o asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar yr Arian dros Ben/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(8,369)
7,331	Gweddill neu ddiffyg adbrisiad yr asedau anghyfredol heb eu postio i'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	92,604
(4,288)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol.	(4,485)
	Enillion cronnus ar asedau a werthwyd neu a gafodd eu sgrapio	(84)
(4,288)	Swm a ddilëwyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	(4,569)
152,510	Balans ar 31 Mawrth	240,545

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cysoniad o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail gost hanesyddol).

Credydur y Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad a chydabyddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiad cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i ddal y fath enillion.

Mae Nodyn 10 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn.

2023/24	Cyfrif Newid Cyfalaf	2024/25
£'000		£'000
190,321	Balans ar 1 Ebrill	186,916
	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â gwariant cyfalaf a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(23,678)	▪ Costau dibrisio ac amhariad ar asedau anghyfredol	(26,249)
(7,409)	▪ Enillion / (colledion) ailbrisio ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	(9,792)
(62)	▪ Amorteiddiad o asedau anghyfyddadwy	(62)
(1,642)	▪ Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(423)
(191)	▪ Symiau o asedau anghyfredol a gafodd eu dileu yn dilyn cael gwared neu werthu fel rhan o'r enillion/ colled ar gael gwared o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(599)
(10)	▪ Costau gweinyddol gwaredu asedau cyn eu gwerthu	(53)
821	▪ Cywiro Balansau RR Hanesyddol	-
(32,171)		(37,178)
4,288	▪ Addasu'r symiau a ysgrifennwyd allan o'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisio	4,569
(27,883)	▪ Swm net a ysgrifennwyd allan o'r gost o asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(32,609)
1	Ariannu cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:	
	▪ Y defnydd o'r Gronfa Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	300
16,732	▪ Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd gydag ariannu cyfalaf	18,901
6,535	▪ Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	7,456
41	▪ Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	461
(4,574)		(5,491)
1,169	Symudiadau yng ngwerth y farchnad mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2,899
186,916	Balans ar 31 Mawrth	184,324

Cronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol â darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel bo'r buddiannau'n cael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynnyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt.

Felly mae'r balans debyd ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2023/24 £'000	Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	2024/25 £'000
55,589	Balans wedi'i ddwyn ymlaen 31 Mawrth	(9,186)
2,497	Addasiad	
58,086	Balans ar 1 Ebrill	
64,517	Enillion neu (golledion) actiwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	102,498
(15,294)	Gwyrddroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeoliad wedi'u debydu neu gredydu i'r Arian dros Ben neu Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(17,394)
18,157	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn	19,114
0	Arall	268
(134,652)	Addasiad Nenfwd Asedau	(104,792)
(9,186)	Balans ar 31 Mawrth	(9,492)

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion cydnabyddedig sy'n deillio o werthu asedau anghyfredol, nad oes taliad ariannol wedi ei wneud amdanynt eto. Yn unol â threfniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn trin yr enillion hyn fel rhai y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf newydd hyd nes y derbynnir yr arian amdanynt. Unwaith mae'r setliad ariannol yn digwydd, mae'r symiau yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

2023/24 £'000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	2024/25 £'000
1,335	Balans ar 1 Ebrill	1,218
(61)	Trosglwyddo enillion gwerthiant gohiriedig a greddir fel rhan o'r enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(64)
(56)	Trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf ar dderbyn arian parod	(56)
1,218	Balans ar 31 Mawrth	1,098

19. Datganiad Llif Arian – Addasiadau i'r gweddill neu'r diffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol

Ailddatganwyd 2023/24 £'000		2024/25 £'000
(23,679)	Dibrisiad Asedau Anghyfredol	(26,249)
(62)	Amorteiddiad Asedau Sefydlog Anniriaethol	(62)
2,916	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	1,720
794	Cynnydd/ gostyngiad yn yr amhariad ar gyfer darpariaeth dyledion	(949)
(330)	Cyfraniadau tuag ar Ddarpariaethau	430
(191)	Swm cario Eiddo, Offer a Chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anghyffyrddadwy a werthwyd	(599)
(6,241)	Amhariad ac ailbrisiadau	(6,893)
(7,325)	Symudiad anariannol arall	428
93	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Rhestrau Eiddo	41
(10,630)	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Dyledwyr	18,203
1,122	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	8,584
(43,533)	Symudiadau anariannol net	(5,346)

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

Mae'r ffigurau Dyledwyr a Chredydwyr yn y tabl uchod wedi cael eu haddasu ym mlwyddyn ariannol 2023/24 i adlewyrchu'r newidiadau a wnaed.

Mae'r llif arian ar gyfer Gweithgareddau Gweithredol yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2023/24 £'000		2024/25 £'000
(1,511)	Llog a dderbyniwyd	(1,534)
10,706	Llog a dalwyd	13,918

20. Datganiad Llif Arian - Addasiadau ar gyfer eitemau sydd wedi eu cynnwys yn y swm net (arian dros ben) neu'r diffyg ar ddarparu gwasanaethau sy'n buddsoddi ac yn ariannu gweithgareddau

2023/24 £'000		2024/25 £'000
44	Elw o werthu asedau anghyfredol	1,109
24,414	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i incwm a gwariant	26,454
(1,642)	Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud	(423)
-	Rhwymedigaeth prydles ariannol	-
22,816	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	27,140

21. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

2023/24 £'000		2024/25 £'000
43,276	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	39,381
554,921	Pryniant buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	567,692
(44)	Derbyniadau o werthiant Eiddo, Offer a Chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	(1,109)
(554,895)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(567,665)
(16,148)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(36,626)
27,110	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	1,673

22. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

Ailddatganwyd 2023/24 £'000		2024/25 £'000
(80,435)	Derbyniadau arian o fenthycia tymor-byr a thymor-hir	(148,451)
-	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	-
2,504	Taliadau arian ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau dros ben sy'n ymwneud â phrydlesau cyllid a chontractau PFI ar y fantolen	2,949
83,500	Ad-dalu benthyciadau tymor-byr a thymor-hir	120,280
5,569	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	(25,222)

Mae'r rhes "Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau ariannu" yn Nodyn 32 uchod wedi cael ei dileu i adlewyrchu addasiad ym mlwyddyn ariannol 2023/24.

23. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae'r Cyngor wedi llunio cytundeb lle bydd yn cyflawni tasgau ar ran sefydliad arall ac yn adennill y costau'n llawn. Mae'r cytundeb yn ymwneud â Gwaith Cynnal a Gwella Cefnffyrdd ar ran Llywodraeth Cymru. Roedd y gwariant ar gyfer 2024/25 yn £5,867k (£6,065k yn 2023/24).

24. Cyllideb Gyfun

O dan reoliad 19(1) Rheoliadau Trefniadau Partneriaeth (Cymru) 2015, cytunwyd ar drefniant cyllideb gyfun rhwng awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr mewn perthynas â darparu llety cartrefi gofal i bobl hŷn ar gyfer 2024/25. Mae incwm a gwariant ar gyfer y trefniadau cyllideb gyfun hyn wedi'u cynnwys er gwybodaeth yn unig ac nid ydynt wedi'u cronni yng nghyfrifon pob partner.

Mae'r taliadau ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi eu cynnwys yn llinell Gwasanaethau Cymdeithasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	Ailddatganwyd 2023/24 £000	2024/25 £000
	Cartrefi Gofal ar gyfer Pobl Hŷn	Cartrefi Gofal ar gyfer Pobl Hŷn
Gwariant		
Costau Cartrefi Gofal	124,041	136,047
Cyfanswm Gwariant	124,041	136,047
Cyllid		
Cyngor Sir Ddinbych	(11,914)	(12,423)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy *	(15,301)	(18,090)
Cyngor Sir y Fflint	(13,578)	(14,980)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	(14,957)	(16,470)
Cyngor Gwynedd	(12,044)	(13,084)
Cyngor Sir Ynys Môn	(7,214)	(7,126)
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	(49,033)	(53,874)
Cyfanswm Cyllid	(124,041)	(136,047)
(Gwarged) / Diffyg wedi ei drosglwyddo i Gronfa wrth gefn	0	0

* Mae Cyllid Cartrefi Gofal 2023/24 Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi'i ail-ddatgan i adlewyrchu gostyngiad o £2.881 miliwn o -£18.182 miliwn i -£15.301 miliwn; mae costau Cartrefi Gofal hefyd wedi'u hail-ddatgan i adlewyrchu'r gostyngiad hwn o £126.922 miliwn i £124.041 miliwn.

25. Lwfansau aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2023/24 £000	2024/25 £000
Cyflog Sylfaenol	983	1,025
Cyflog Uwch	281	290
Treuliau	7	9
Cyfanswm	1,271	1,324

26. Tâl Swyddogion

Mae'r tâl a roddwyd i uwch weithwyr yr Awdurdod sydd â dylanwad ar redeg yr Awdurdod yn gyffredinol fel a ganlyn:

2023/24			Teitl y Swydd	Nodyn	2024/25		
Cyflog ac arall	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwr	Cyfanswm			Cyflog ac arall	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwr	Cyfanswm
136,638	26,781	163,419	Prif Weithredwr		142,815	27,991	170,806
110,860	21,728	132,588	Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg		113,632	22,272	135,904
110,182	21,595	131,777	Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Adnoddau)		113,632	22,272	135,904
68,737	13,473	82,210	Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu	1	82,590	16,187	98,777
93,286	18,284	111,570	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg		95,619	18,741	114,360
93,286	18,284	111,570	Pennaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau		95,619	18,741	114,360
81,432	15,961	97,393	Pennaeth Rheoleiddio		83,058	16,279	99,337
73,895	14,483	88,378	Pennaeth Pobl a Pherfformiad		79,619	15,605	95,224
7,684	1,506	9,190	Pennaeth Tai Strategol	2	83,058	16,279	99,337

Nid oedd gan y Cyngor unrhyw weithwyr a oedd â chyflog o fwy na £150,000.

Mae'r tâl yn cynnwys yr holl symiau a dalwyd neu a oedd yn dderbyniadwy gan weithiwr (yn cynnwys enillion cyffredin), lwfansau treuliau a gwerth ariannol buddiannau, ond mae'n eithrio taliadau sy'n gysylltiedig â Swyddi'r Swyddog Canlyniadau a'r Dirprwy Swyddog Canlyniadau mewn etholiadau. Mae cyfanswm y tâl yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, ond heb eu talu yn uniongyrchol i'r gweithiwr.

1 Cychwynnodd Pennaeth newydd y Gyfraith a Llywodraethu ar 08/05/23

2 Dechreuodd y Pennaeth Tai Strategol ar 26/02/24

Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill yr Awdurdod dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ag eithrio cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a chynlluniau aberthu cyflog, ond yn cynnwys buddiannau terfynu):-

Band	2024/25 Nifer yn		2023/24 Ailddatgan Nifer yn		2023/24 wedi'i ddatgan yn wreiddiol Nifer yn	
	Heblaw Ysgolion	Ysgolion	Heblaw Ysgolion	Ysgolion	Heblaw Ysgolion	Ysgolion
£60,000 - £64,999	10	33	12	31	11	32
£65,000 - £69,999	7	28	9	26	10	25
£70,000 - £74,999	7	21	8	14	7	13
£75,000 - £79,999	2	8	0	8	0	6
£80,000 - £84,999	2	4	4	4	3	4
£85,000 - £89,999	2	4	0	1	0	0
£90,000 - £94,999	0	0	0	0	0	0
£95,000 - £99,999	0	1	0	1	0	1
£100,000 - £104,999	0	0	0	2	0	1
£105,000 - £109,999	0	2	0	2	0	3
£110,000 - £114,999	0	0	0	1	0	1
£115,000 - £119,999	0	2	0	1	0	0
£120,000 - £124,999	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm	30	103	33	91	31	86

Mae gwybodaeth 2023/24 wedi'i hailddatgan er mwyn cynnwys buddiannau terfynu ac eithrio cynlluniau aberthu cyflog.

Mae athrawon mewn ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr y cael eu cynnwys yn y tabl uchod.

Mae'r tabl canlynol yn rhoi'r gymhareb rhwng pwynt graddfa'r Prif Weithredwr a phwynt graddfa canolrif staff y Cyngor:

	2024/25	2023/24
	Pwynt ar y Raddfa	Pwynt ar y Raddfa
Prif Weithredwr	£144,640	£138,384
Canolrif	£27,269	£25,979
Cymhareb	5.30	5.33

Buddiannau Terfynu

Nodwyd nifer y pecynnau ymadael a'r gost fesul band a chyfanswm y diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill yn y tabl isod:

Band Cost y Pecyn Ymadael (gan gynnwys Taliadau Arbennig)	Nifer y Diswyddiadau Gorfodol		Nifer yr Ymadawiadau eraill y Cytunwyd am ynt		Cyfanswm y Pecynnau Ymadael fesul Band Cost		Cyfanswm Cost y Pecynnau Ymadael ym mhob Band	
	2024/25	2023/24	2024/25	2023/24	2024/25	2023/24	2024/25	2023/24
							£	£
£0 - £19,999	9	9	28	28	49	37	260,454	263,643
£20,000 - £99,999	1	1	7	12	21	13	323,455	426,944
Total	10	10	35	40	70	50	583,909	690,587

Bandiau wedi'u huno er mwyn anhysbysrwydd.

27. Costau Archwilio Allanol

	2024/25	2023/24
	£'000	£'000
Ffioedd yn daladwy i Archwilio Cymru mewn perthynas ag archwilio datganiadau ariannol.	238	246
Ffioedd yn daladwy i Archwilio Cymru mewn perthynas â gwaith archwilio Perfformiad.	116	114
Ffioedd yn daladwy ar gyfer ardystio hawliadau a ffurflenni grant am y flwyddyn a gwaith archwilio ariannol arall.	43	35
Cyfanswm	397	395

28. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2024/25:

	2024/25	2023/24
	£'000	£'000
Credydwyd i Dreth ac Incwm Grant Amhenodol		
Grant Cefnogi Refeniw	161,068	160,071
Cyfraniadau'r llywodraeth tuag at bwysau	7,967	-
Is-Gyfanswm	169,035	160,071
Grantiau Cyfalaf:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol	3,385	3,128
Trawsnewid Trefi	638	223
Cronfa Tai â Gofal	3,534	1,898
Cronfa'r Pethau Pwysig	86	349
Datblygu Tai	725	554
Y Gronfa Ffyniant Gyffredin	1,125	564
Rhaglen Rheoli Risg Arfordirol / Amddiffynfeydd Arfordirol	247	758
Cronfa Ffyrdd Cydnerth	-	2,296
Cynllun Lleol ar gyfer Natur / Gwella Mynediad	515	480
Y Gronfa Ffyniant Bro	8,920	1,346
Ysgolion Bro / Cymunedau Dysgu Cynaliadwy	3,316	1,912
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	200	507
Cronfa Trawsnewid ULEV	287	-
Grantiau Cludiant / Rhwydwaith	925	2,550
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	300	1,005
Grantiau Amrywiol Eraill	1,832	229
Is-Gyfanswm	26,035	17,799
Cyfanswm	195,070	177,870

Credydwyd i Wasanaethau:		
Grantiau cyfalaf amrywiol wedi'u defnyddio (REFCUS)	7,628	1,935
Grantiau'r Adran Gwaith a Phensiynau Gweinyddu Budd-dal Tai	362	357
Grantiau'r Adran Gwaith a Phensiynau Lwfansau Rhent	22,811	23,659
Grantiau'r Adran Gwaith a Phensiynau Ad-daliadau Rhent	1,128	950
Grantiau Ardrethi Annomestig Cost Casglu	314	313
Grantiau'r Adran Gwaith a Phensiynau Taliadau Dewisol Tai	176	176
Grantiau Llywodraeth Cymru Neb Wedi'i Arael Allan, Cronfa Ddigartrefedd Ddewisol ac ati	1,448	1,392
Grantiau'r Gronfa Ffyniant Gyffredin	8,137	3,014
Grantiau Cyllid Rhaglen Rheoli Risg Arfordirol	-	1,011
Grantiau LIC Ôl-16	6,129	6,233
Grantiau LIC Gwella Addysg	-	3,448
Grant Addysg Awdurdodau Lleol LIC	16,246	10,511
Grantiau LIC Datblygiad Proffesiynol	-	455
Grant Refeniw Ieuenctid	410	402
Grant LIC	989	937
Grantiau LIC Partneriaeth Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol	361	326
Grantiau LIC Arloesi Digartrefedd Ieuenctid Plant sy'n Derbyn Gofal	254	254
Grantiau'r Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid	457	452
Grantiau LIC y Gronfa Gofal Integredig (RIF)	4,651	3,859
Grantiau LIC Dechrau'n Deg	3,382	2,968
Grantiau LIC Gweithgarwch Lles	138	133
Grantiau LIC Cefnogi Pobl Risg o Droseddu	281	278
Grantiau LIC Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol	1,683	1,734
Grantiau LIC Dileu Elw o Ofal	862	386
Grantiau LIC Diwygio Radical ar gyfer Gwasanaethau	-	219
Grantiau LIC Grant Cefnogi Gwasanaethau Bysiau	645	1,547
Grantiau LIC Tocynnau Teithio Rhatach	2,617	2,263
Grantiau LIC Rheoli Gwastraff yn Gynaliadwy	555	568
Grantiau Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru – Partner Natur Lleol	-	168
Grantiau LIC Cynllun Cymorth Ariannol Brys	113	679
Grants WG Bus Network Grant	904	-
Grantiau Llywodraeth Cymru, Grant Cymorth Tai	9,479	8,726
Grantiau Tasglu Digartrefedd CEM & Phrawf	253	-
Grantiau LIC Cartrefi i Ffoaduriaid o Wcráin	73	1,311
Grantiau Iechyd Cyhoeddus Cymru Cynllun Atgyfeirio Cleifion i Wneud Ymarfer Corff	165	160
Grantiau Chwaraeon Cymru	273	300
Grantiau LIC Teuluoedd yn Gyntaf	1,523	1,453
WLGA	425	-
Grantiau Eraill	2,297	2,855
Cyfanswm	97,169	85,432

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24 – gweler Nodyn 41 am fanylion.

29. Partïon Cysylltiedig

Yn unol ag IAS 24, mae gan y Cyngor ddyletswydd i ddatgelu unrhyw drafodion sylweddol gyda 'phartïon cysylltiedig'. Mae hyn er mwyn sicrhau fod datganiadau ariannol yn cynnwys y datgeliadau angenrheidiol sy'n tynnu sylw at y posibilrwydd y gallai'r sefyllfa a'r canlyniadau ariannol a adroddir fod yn cael eu heffeithio gan bresenoldeb partïon cysylltiedig â thrafodion sylweddol gyda hwy.

Llywodraeth Ganolog

Datgelir gwybodaeth fanwl ar Grantiau Refeniw, Grantiau Cyfalaf, Grantiau Cefnogi Refeniw a thrafodion Trethi Annomestig Cenedlaethol yn ystod y flwyddyn yn Nodiadau 28 a 40 yn y datganiad hwn.

Praeseptau ac Ardollau

Mae manylion o braeseptau a gasglwyd ar ran sefydliadau eraill yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau i gyrff penodol sy'n trethu cyllideb y Cyngor. Mae manylion o'r ardollau hyn yn Nodyn 7, ac yn y tabl canlynol:

	2024/25 £'000	2023/24 £'000
Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	8,063	7,478
Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	18,337	17,114
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri	314	314

Elusennau a Sefydliadau Gwirfoddol

Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau, Cyfarwyddwyr Strategol, Penaethiaid Gwasanaeth a Swyddogion eraill i gyrff elusennol a gwirfoddol penodol. Nid yw Swyddogion eraill yn cael eu cynnwys yn y datgeliad o drafodion gyda phartïon cysylltiedig, gan nad ystyrir bod y Swyddogion hyn mewn safle i roi yr un lefel o ddylanwad o fewn y Cyngor ag Aelodau, Cyfarwyddwyr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth.

Yn ystod 2024/25, talwyd cyfanswm o £1,256,901 (yn cynnwys credydwy'r diwedd blwyddyn o £25,854) (2023/24: £503,485) i'r gyrff hyn fel grantiau ac i brynu gwasanaethau. Yn 2024/25, cafodd y Cyngor incwm o £588,372 (yn cynnwys dyledwyr diwedd blwyddyn o £9,436) (£1,629,787 yn 2023/24 yn cynnwys dyledwyr diwedd blwyddyn o £67,008) gan y gyrff hyn.

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) a'r Gymdeithas Llywodraeth Leol (LGA)

Mae'r Cyngor yn aelod o CLILC a'r LGA, a thalwyd tanysgrifiadau o £143,133 (dim credydwy'r diwedd blwyddyn) iddynt yn 2024/25 (£105,847 yn 2023/24), a chafodd y Cyngor incwm o £976,460 ganddynt (yn cynnwys dyledwyr diwedd blwyddyn o £273,859) (£435,363 yn 2023/24, yn cynnwys dyledwyr diwedd blwyddyn o £66,895).

Y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartïon cysylltiedig at y Prif Weithredwr, Penaethiaid Gwasanaeth a Chyfarwyddwyr Strategol am y flwyddyn 2024/25.

Ni thalwyd dim dan drefniadau fel hyn (dim yn 2023/24), ac ni dderbyniwyd unrhyw incwm gan y Cyngor (dim yn 2023/24).

Aelodau

Fe anfonwyd datganiad o gysylltiad i Aelodau gyda ffurflen partïon cysylltiedig ar gyfer blwyddyn 2024/25 ac yn bennaf fe wnaethant ddatgan cysylltiad mewn cwmnïau neu fusnesau y gallai'r Cyngor fod yn delio â nhw.

Talwyd cyfanswm o £4,470,999 (yn cynnwys credydwyr diwedd blwyddyn o £164,975) gan y Cyngor yn 2024/25 fel rhan o fusnes o'r fath (2023/24: £1,895,810), a chafodd y Cyngor £1,249,187 (yn cynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £112,924) (£853,764 yn 2023/24 (yn cynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £11,201).

Mae'r cwmnïau'n cynnwys neuadd lle mae Aelod yn ymddiriedolwr ac yn gyfarwyddwr, canolfan gymunedol lle mae gwraig yr Aelod yn drysorydd anrhydeddus, cwmni cludiant lle mae gan Aelod berthnasau sy'n gysylltiedig â'i reoli, a chwmni symud sy'n eiddo i berthnasau Aelod.

Roedd un Aelod Conwy yn cynrychioli'r Cyngor ar Brosiect Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru ac un Aelod Conwy yn cynrychioli'r Cyngor ar Gydbwyllgor GwE. Oherwydd natur y partïon, mae'r trafodion yn digwydd yng nghwrs arferol gweithgarwch.

Arall

Ar wahân i drafodion arferol fel taliadau Treth y Cyngor, trethi annomestig a rhenti tai, nid oes unrhyw drafodion sylweddol eraill gyda charfannau perthynol.

30. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dengys y tabl isod gyfanswm gwariant cyfalaf am y flwyddyn (yn cynnwys gwerth yr asedau hynny gafaelwyd drwy brydlesi cyllidol a chytundebau PFI, ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Os yw'n fwriad ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol trwy godi tâl ar y refeniw fel y defnyddir asedau gan yr Awdurdod, yna byddai'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR), mesurydd gwariant cyfalaf hanesyddol yr Awdurdod sydd heb ei ariannu eto. Dadansoddir y symudiad yn y CFR yn yr ail ran o'r nodyn hwn.

	2024/25	2023/24
	£'000	£'000
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Dechreuol	267,450	248,203
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	31,728	41,869
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	102	
Asedau anniriaethol	271	-
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	8,051	2,610
Gwrthdroi amseriad cylch bywyd y Cynllun Ariannu Preifat		
Asedau RoU	15,581	
Ffynonellau Cyllid		
Derbyniadau Cyfalaf	(247)	10
Grantiau'r Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(26,528)	(18,666)
Symiau wedi'i neilltuo gan refeniw:		
Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol	(461)	(41)
Isafswm Darpariaeth Refeniw	(7,456)	(6,535)
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Terfynol	288,491	267,450
Eglurhad o symudiadau mewn blwyddyn		
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthycu	6,589	20,143
Prydlesau Cyllid (yn cynnwys Coed Pella a PFI)	(14)	(13)
Cytundebau PFI/Coed Pella	(1,168)	(893)
Costau gweithrediadau gwaredu yn CAA	53	10
Perchnogaeth ased ariannol ar brydles	15,581	-
Cynnydd / (Gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	21,041	19,247

31. Prydlesau

Yn 2024/25, defnyddiodd y Cyngor Brydlesi SAARh 16 fel sy'n ofynnol gan y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Prif effaith y gofynion newydd yw, ar gyfer trefniadau a gyfrifwyd amdanynt yn flaenorol fel prydlesi gweithredu (h.y. heb gydnabod yr eiddo ar brydles fel ased, a rhenti yn y dyfodol fel atebolrwydd), mae ased hawl i ddefnyddio ac atebolrwydd prydles bellach wedi'u cynnwys ar y fantolen ar 1 Ebrill 2024. Mae prydlesi ar gyfer eitemau â gwerth isel a phrydlesi sy'n dod i ben ar neu cyn 31 Mawrth 2025 wedi'u heithrio o'r trefniadau newydd.

Mae SAARh 16 wedi cael ei ddefnyddio'n ôl-weithredol, ond gyda'r effaith gronnus a gydnabuwyd ar 1 Ebrill 2024. Mae hyn yn golygu bod asedau hawl i ddefnyddio ac atebolrwydd prydlesi wedi cael eu cyfrifo fel bod SAARh 16 wedi bod yn berthnasol erioed ond wedi'i gydnabod yn 2024/25 ac nid drwy addasu ffigurau'r flwyddyn flaenorol. Fodd bynnag, mae rhai dulliau ymarferol wedi cael eu defnyddio fel sy'n ofynnol neu fel y caniateir gan y Cod:

- mae atebolrwydd prydlesi'n cael eu mesur ar werth presennol y taliadau prydles sy'n weddill ar 1 Ebrill 2024, gan dynnu cyfradd benthyca gynyddrannol yr awdurdod ar y dyddiad hwnnw
- mae cyfradd ostyngol unigol wedi cael ei defnyddio ar gyfer portffolios prydlesi â nodweddion gweddol debyg
- y cyfartaledd wedi'i bwysoli o'r gyfradd benthyca gynyddrannol a ddefnyddiwyd i ostwng atebolrwydd oedd 5.5%
- mae asedau hawl i ddefnyddio yn cael eu mesur ar faint yr atebolrwydd prydles, wedi'i addasu ar gyfer unrhyw daliadau prydles a dalwyd ymlaen llaw neu sydd wedi cronni oedd ar y fantolen ar 31 Mawrth 2024 - mae unrhyw gostau uniongyrchol cychwynnol wedi cael eu heithrio
- cafodd pob prydles eu hasesu ar 31 Mawrth 2024 i weld a oeddent yn feichus, felly nid yw'r asedau hawl i ddefnyddio wedi cael adolygiad amhariad - mae symiau cario wedi cael eu lleihau gan unrhyw ddarpariaeth ar gyfer contractau beichus oedd ym Mantolen 31 Mawrth 2024.

Mae hyn wedi arwain at ychwanegu'r canlynol at y Fantolen:

- £6.022 miliwn Eiddo, Peiriannau ac Offer - tir ac adeiladau (asedau hawl i ddefnyddio)
- £5.502 miliwn Credydwy'r anghyfredol (atebolrwydd prydles)
- £0.282 miliwn Credydwy'r cyfredol (atebolrwydd prydles)

Mae'r atebolrwydd prydles sydd wedi'i gydnabod o'r newydd o £6.022 miliwn yn cymharu â'r ymrwymadau prydles weithredu o £11.260 miliwn ar 31 Mawrth 2024 a ddatgelir yn y nodiadau yn natganiadau ariannol 2023/24. Pan mae'r rhain yn cael eu gostwng i'w gwerth presennol o £5.359 miliwn (gan ddefnyddio cyfradd benthyca gynyddrannol 1 Ebrill 2024), mae gwahaniaeth o £663,000 o'r atebolrwydd prydles

sydd newydd ei gydnabod. Y prif reswm am hyn yw cyflwyno'r asedau hawl i ddefnyddio newydd.

Roedd gan yr Awdurdod eisoes brydlesi PFI a Choed Pella a drawsnewidiwyd i IFRS16. Dangosir rhagor o fanylion ar wahân isod.

Yr Awdurdod fel Prydlesai

Yn flaenorol, cyfrifwyd am brydlesi gweithredu heb gydnabod yr eitem a brydleswyd fel ased a rhenti i'r dyfodol fel atebolrwydd. Mae effaith gofynion newydd SAARh 16 yn golygu bod ased hawl i ddefnyddio ac atebolrwydd prydles bellach wedi'u cynnwys ar y fantolen o 1 Ebrill 2024.

Mae'r Cyngor wedi penderfynu defnyddio eithriadau cydnabyddiaeth ac wedi dewis peidio â chynabod asedau hawl i ddefnyddio ac atebolrwydd prydles ar gyfer prydlesi tymor byr a phrydlesi asedau gwerth isel.

Asedau Hawl i Ddefnyddio	2024/25	
	Tir ac Adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Balans ar 1 Ebrill 2024	42,757	42,757
Addasiad i'r Balansau Agoriadol – Asedau IFRS16 Resolution	11,920	11,920
Ailddatganwyd ar 1 Ebrill 2024	54,677	54,677
Ychwanegiadau	28	28
Adbrisiadau	2,718	2,718
Dibrisiadau ac Amorteiddiadau	(1,271)	(1,271)
Gwarediadau	0	0
Balans ar 31 Mawrth 2025	56,152	56,152

Trafodion Dan Brydlesi	2024/25	
	Tir ac Adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Traul llog ar atebolrwydd prydles	1,393	1,393
Gwariant yn ymwneud â phrydlesi tymor byr	569	569
Gwariant yn ymwneud â phrydlesi eithriedig o eitemau gwerth isel	0	0
Taliadau'r brydles nad ydynt wedi'u cynnwys o ran mesur atebolrwydd prydles	0	0
Incwm drwy is-osod asedau hawl i ddefnyddio	0	0
Enillion neu golledion o drafodion gwerthu ac adlesu	0	0
Datganiad Llif Arian		
Isafswm taliadau prydles	2,326	2,326

2023/24 £'000		2024/25 £'000
570	Ymrwymadau prydlesi Hawl i Ddefnyddio (gwerth presennol net isafswm taliadau prydles) - cyfredol	967
31,131	Ymrwymadau prydlesi Hawl i Ddefnyddio (gwerth presennol net isafswm taliadau prydles) - anghyfredol	41,721
18,474	Costau cyllid yn daladwy yn y dyfodol	28,073
50,175	Cyfanswm	70,761

Bydd taliadau isafswm y prydlesi'n daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Isafswm Taliadau Prydles		Atebolrwydd Prydles Ariannol/Ymrwymadau Asedau Hawl i Ddefnyddio	
	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Dim hwyrach na blwyddyn	2,326	1,471	967	570
Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na phum mlynedd	8,762	5,882	3,668	2,450
Hwyrach na phum mlynedd	59,673	42,822	38,052	28,681
Cyfanswm	70,761	50,175	42,687	31,701

Caiff yr isafswm y disgwylir ei dderbyn yn y dyfodol gan yr Awdurdod o ran taliadau am eiddo a gaiff eu meddiannu gan deuluoedd digartref eu pennu gan gymhwysedd ar gyfer budd-dal tai.

Y gwariant yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â phob prydles, gan gynnwys y rhai a gaiff eu meddiannu gan deuluoedd digartref oedd:

	2024/25 £'000	2023/24 £'000
Isafswm Taliadau Prydles	2,326	1,079
Taliadau a dderbynnir mewn perthynas ag eiddo a gaiff eu meddiannu gan deuluoedd digartref	(569)	(634)
Cyfanswm	1,757	445

Coed Pella

Adeiladwyd Gofod Swyddfa ym Mae Colwyn yn 2018 yr oedd galw mawr amdano, er mwyn cynnig darpariaeth swyddfa fodern i'n staff. Y datblygwyr sydd wedi talu'r costau adeiladu ac mae'r Cyngor wedi cytuno ar drefniant tebyg i brydles gyda'r datblygwyr. Bydd y Cyngor yn rhentu'r swyddfeydd am gyfnod o 40 mlynedd gan y datblygwr. Pennwyd y rhent blyneddol yn £1.451 miliwn (sy'n daladwy ymlaen llaw bob chwarter) a bydd yn cael ei gynyddu bob blwyddyn drwy gyfeirio at y Mynegai Prisiau Manwerthu a gyhoeddir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Roedd y rhent cychwynnol yn daladwy ar 18 Hydref 2018 pan ddaeth y swyddfeydd yn weithredol a phan gawsant eu trosglwyddo i'r Cyngor eu defnyddio. Penderfynwyd bod y brydles yn ased Hawl i Ddefnyddio ac mae'r swyddfeydd yn cael eu cynnwys ym Mantolen y Cyngor am £48.914 miliwn ar 31 Mawrth 2025, ynghyd ag atebolrwydd prydles ariannol o £36.827 miliwn.

Yn ystod cyfnod y brydles, ni fydd y datblygwr yn gyfrifol am gynnal a chadw'r adeilad. Nid oes dewis gan y Cyngor i ddod â'r brydles i ben ac ar ddiwedd cyfnod y brydles, bydd y teitl yn trosglwyddo i'r Cyngor ac ni wneir unrhyw daliadau prydles eraill i'r datblygwr. Mae'r Cyngor yn amcangyfrif y bydd gan y swyddfeydd fywyd gweithredol o 60 mlynedd.

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Mae'r Awdurdod wedi prydlesu sawl eiddo o dan brydlesi ariannol gyda thymor o hyd at 114 mlynedd. Mae gan yr Awdurdod buddsoddiad gros yn y brydles, gan gynnwys yr isafswm taliadau prydles y disgwylir iddynt gael eu derbyn dros y tymor sy'n weddill a'r gwerth gweddilliol a ddisgwylir i'r eiddo pan fo'r brydles yn dod i ben. Mae'r isafswm taliadau prydles yn cynnwys setliad y dyledwr tymor hir am y budd yn yr eiddo a gafaelir gan y prydleswr a'r incwm ariannol a enillir gan yr Awdurdod mewn blyneddodd i ddod tra bo'r ddyled yn dal i sefyll. Mae'r buddsoddiad gros yn cynnwys y symiau canlynol:

	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Dyledwr prydles ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles)		
▪ Cyfredol	118	120
▪ Ddim yn gyfredol	980	1,098
Incwm ariannol heb ei ennill	257	315
Gwerth gweddilliol eiddo heb ei warantu	(263)	(263)
Buddsoddiad gros yn y brydles	1,092	1,270

Mae'r buddsoddiad gros yn y brydles yn cynnwys dyledwr prydles ariannol ar gyfer Canolfan Crwst, trefniadau aml-asiantaeth gyda chymdeithas dai, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a'r Awdurdod.

Derbynnir y buddsoddiad gros yn y brydles a'r isafswm taliadau prydles dros y cyfnodau canlynol:

	Buddsoddiad Gros yn y Brydles		Isafswm Taliadau Prydles	
	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Dim mwy na blwyddyn	171	178	171	178
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	570	673	570	673
Mwy na 5 mlynedd	352	419	352	419
Cyfanswm	1,093	1,270	1,093	1,270

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo i'r dibenion canlynol yn cynnwys:

- i ddarparu gwasanaethau yn y gymuned, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymuned
- i bwrpas datblygiad economaidd i ddarparu adeiladau addas a fforddiadwy i fusnesau lleol.

Y lleiafswm taliadau prydles gweithredol derbyniadwy na ellir eu diddymu i'r dyfodol yw:

	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Dim mwy na blwyddyn	1,234	1,230
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	1,720	2,065
Mwy na 5 mlynedd	10,00	10,122
Cyfanswm	12,954	13,417

Nid yw'r lleiafswm taliadau derbyniadwy yn cynnwys rhent sydd yn amodol ar drosiant. Yn 2024/25 roedd gwerth rhenti wrth gefn a dderbyniwyd yn £528,696. Yn 2023/24 y ffigwr hwn oedd £524,051.

32. Mentrau Cyllid Preifat a chytundebau tebyg

Prosiect Cynllun Ariannu Preifat y Dair Ysgol

Mae'r prosiect yn cynnwys adeilad ysgol newydd ar safle newydd ar gyfer Ysgol John Bright Llandudno; adnewyddu ac estyn Ysgol Aberconwy, Conwy; ac adeiladu ystafelloedd o'r newydd ac adnewyddu Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst, yn ogystal ag ad-drefnu'r ysgol fel ei bod wedi ei lleoli ar un safle.

Mae'r prosiect yn darparu'r Cyngor gyda 3 ysgol sy'n cael ei gwasanaethu'n llawn gan gynnwys gwasanaethau rheoli cyfleusterau, glanhau, gofalu, cynnal y tiroedd, NNDR a gwasanaethau.

Llofnodwyd contractau 12 Mawrth 2003, a dechreuodd y gwaith adeiladu ddiwedd mis Mawrth 2003. Roedd y Taliadau Unedol (y taliad misol a wneir gan y Cyngor i'r sector preifat ar gyfer y 3 ysgol sy'n cael eu gwasanaethu'n llawn) yn daladwy o 1 Awst 2004 am gyfnod contract o 25 mlynedd. Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2024/25 oedd £8.3m (didyniadau argaeledd a perfformiad o £249) am y cyfnod Ebrill 2024 i Fawrth 2025 yn gynwysedig. (Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2023/24 oedd £8.1m, didyniadau argaeledd a perfformiad o £1,831). Amcangyfrifir fod y taliad blwyddyn lawn yn 2025/26 tua £8.4m ar sylfaen pris o 1 Ebrill 2025.

Mae'r rhwymedigaeth heb fod wedi ei chwblhau a gliriwyd o'r trafodyn PFI tua £37.4m (£45.5m yn 2023/24), sy'n cynrychioli cyfanswm y Taliadau Unedol amcanol sy'n daladwy am weddill cyfnod y contract 25 mlynedd.

Ym mis Awst 2004, talodd y Cyngor Gostau Unedol o £9m ymlaen llaw. Ar ddechrau'r Cytundeb PFI, trosglwyddwyd asedau presennol Ysgol Aberconwy ac Ysgol Dyffryn Conwy, a nodwyd yn y fantolen am £7.6m, i'r sector preifat heb unrhyw ystyriaeth.

Ar ddiwedd y contract gall y Cyngor ail-dendro darpariaeth y gwasanaethau, neu bydd y Contractwr yn trosglwyddo ei holl hawliau, teitl a budd (os o gwbl) yn yr asedau ac i'r Cyngor. Mae gan y Cyngor hawliau o dan y cytundeb PFI i derfynu'r cytundeb os bydd y Contractwr yn methu fel y nodir yn y cytundeb.

Gwerth Asedau dan PFI a Chytundebau Tebyg

	2024/25 £'000	2023/24 £'000
Gwerth ar 1 Ebrill	67,808	67,812
Addasiad i'r Balansau Agoriadol – IFRS 16	3,661	-
Ailddatganwyd ar 1 Ebrill 2024	71,469	-
Ychwanegiadau	1,494	1,218
Adbrisiadau	13,819	622
Ailddosbarthiadau	-	-
Dibrisiad	(1,899)	(1,844)
Gwerth ar 31 Mawrth	84,883	67,808

Gwerth Rhwymedigaeth o ganlyniad i PFI a Chytundebau Tebyg

	2024/25 £'000	2023/24 £'000
Balans sy'n ddyledus ar 1 Ebrill	(9,971)	(11,921)
Ailbrisiad IFRS 16	(3,661)	-
Taliadau yn ystod y flwyddyn	2,017	1,950
Balans sy'n ddyledus ar 31 Mawrth	(11,615)	(9,971)

Manylion taliadau sy'n ddyledus dan PFI a Chytundebau Tebyg

	Ffioedd Gwasanaeth £'000	Ad-daliad Rhwymedigaeth £'000	Llog £'000	Cyfanswm £'000
O fewn blwyddyn	5,431	2,016	983	8,430
O fewn dwy i bum mlynedd	17,373	9,599	1,995	28,967
O fewn chwech i ddeng mlynedd	-	-	-	-

33. Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt Fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at y costau drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar ganran o dâl pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, cynllun â buddion diffiniedig yw'r cynllun. Fodd bynnag, nid yw'r cynllun yn cael ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w thalu gan awdurdodau lleol. Ni all yr Awdurdod

adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo.

Ar ddiben y Datganiad Cyfrifon, caiff ei gyfrifo ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2024/25, talodd y Cyngor gyfraniad cyflogwr o £13.701m o Bensiwn Athrawon mewn perthynas â buddiannau ymddeol athrawon, a oedd yn cynrychioli 28.68% o dâl pensiynadwy. Roedd y ffigyrau am 2023/24 yn £11.227m a 23.68% o dâl pensiynadwy. Nid oedd unrhyw gyfraniadau'n daladwy ar ddiwedd y flwyddyn (31 Mawrth 2024 – Dim).

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfernir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig.

34. Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig

Cyfranogiad mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth:

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn cynllun a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd – mae'n gynllun buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu bod yr Awdurdoda gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwyso'r rhwymedigaethau pensiwn gydag asedau buddsoddi. Mae'r Awdurdod hefyd yn cyfranogi mewn cynllun a weinyddir yn lleol gan Gyngor Sir y Fflint, sy'n gynllun heb ei ariannu.
- Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddiannau ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar - mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Fodd bynnag, ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiwnau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dânt yn ddyledus.

Cyfradd cyfraniadau'r cyflogwr ar gyfer cynllun Gwynedd yn 2024/25 oedd 19.6% (2023/24 19.6%). Y gyfradd fydd 19.6% yn 2025/26. Y cyfanswm a dalwyd i mewn i gynllun Gwynedd yn 2024/25 oedd £18.070m o gyfraniadau pensiwn safonol (£17.123m yn 2023/24).

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cydnabyddir costau buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan y cânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau yn cael eu talu yn y pen draw fel pensiwnau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei gwyrddroi allan o Gronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Trafodion yn ymwneud a buddion Ymddeol a gydnabyddir yn y Cyfrifon:

	Wedi'u Hariannu		Heb eu Hariannu	
	2024/25	2023/24	2024/25	2023/24
	£'000	£'000	£'000	£'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Cost net y Gwasanaethau:				
• Cost gwasanaeth cyfredol	16,853	17,787	-	-
• Cost gwasanaeth y gorffennol	280	328	3	4
• Taliadau Llawn	-		-	-
Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu				
• Llog net	(249)	(3,365)	515	545
Cyfanswm buddion diffiniedig a godwyd ar ddarparu gwasanaethau	16,884	14,750	518	549
Costau pensiwn eraill a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
• Adenillion ar asedau (heb gynnwys llog)	4,158	(42,172)		
• Ailfesuriadau ar rwymedigaethau				
Enillion a cholledion actiwariaid sy'n deillio o newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	(1,068)	(3,632)	(3)	(52)
Enillion a cholledion actiwariaid sy'n deillio o newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	(99,391)	(37,132)	(528)	(126)
Enillion a cholledion actiwariaid eraill	(5,908)	18,685	(26)	78
Arall - newid yn yr addasiad terfyn asedau	104,792	134,652		
Costau pensiwn a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	19,467	85,151	(39)	449
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
• Dileu ffioedd yn unol â'r Cod	16,884	14,750	518	549
Symiau gwirioneddol a godwyd ar y Gronfa Gyffredinol yn ystod y flwyddyn:				
• Cyfraniadau cyflogwr	19,114	18,157		
• Tynnu'r addasiad rhagdaliad				-
	19,114	18,157		
• Taliadau dewisol			1,278	1,247

Mae'r swm a gynhwyswyd yn y Fantolen yn codi o rwymedigaeth yr Awdurdod mewn perthynas â'i gynlluniau buddion wedi'u diffinio fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddion yn ôl Disgresiwn	
	2024/25	2023/24	2024/25	2023/24
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaeth buddion diffiniedig	(527,589)	(602,118)	(9,492)	(10,809)
Gwerth teg yr asedau	801,515	772,875	-	-
Addasiad Nenfwd Asedau	(273,926)	(169,134)		
Is-gyfanswm	-	1,623	(9,492)	(10,809)
Rhwymedigaeth net	-	1,623	(9,492)	(10,809)

Asedau a Rhwymedigaethau yng Nghyswllt Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cysoniad o werth presennol rhwymedigaethau'r cynllun (rhwymedigaeth buddiant diffiniedig):

Rhwymedigaethau	Rhwymedigaethau a Ariennir: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaethau heb eu Hariannu: Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Balans agoriadol	602,118	594,253	10,809	11,607
Cost bresennol gwasanaeth	16,853	17,787	-	-
Cost llog	29,217	28,247	515	545
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	5,615	5,298	-	-
Ailfesuriadau	(106,099)	(22,079)	(557)	(100)
Buddiannau a dalwyd	(20,395)	(21,716)	(1,278)	(1,247)
Costau/(credyd) gwasanaethau blaenorol	280	328	3	4
Balans Cau	527,589	602,118	9,492	10,809

Penderfynir ar yr enillion a ddisgwylir ar asedau'r cynllun drwy ystyried yr enillion a ddisgwylir eu cael ar yr asedau sy'n tanlinellu'r polisi buddsoddi cyfredol. Mae'r cynnyrch a ddisgwylir ar y buddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar gynnyrch adbryniant gros fel ar ddyddiad y Fantolen.

Asedau	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Balans wedi'i gario ymlaen 31 Mawrth	772,875	696,049
Addasiad	-	2,497
Balans agoriadol 1 Ebrill	772,875	698,546
Ailfesuriadau	(4,158)	42,172
Llog Asedau	29,466	31,612
Cyfraniadau'r cyflogwr	18,112	16,963
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	5,615	5,298
Buddiannau a dalwyd	(20,395)	(21,716)
Buddiannau heb eu Hariannu a dalwyd	(1,278)	(1,247)
Cyfraniadau Buddiannau heb eu Hariannu	1,278	1,247
Balans Cau	801,515	772,875

Asedau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Categori Ased	2024/25				2023/24			
	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Prisiau na Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Cyfanswm	%	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Prisiau na Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Cyfanswm	%
	£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000	
Gwarantau Ecwiti								
Prynwr		-	-	0.0		-	-	-
Gweithgynhyrchu		-	-	0.0		-	-	-
Ynni a Chyfleustodau		-	-	0.0		-	-	-
Sefydliadau Ariannol		-	-	0.0		-	-	-
Iechyd a Gofal		-	-	0.0		-	-	-
Technoleg Gwybodaeth		-	-	0.0		-	-	-
Arall		-	-	0.0		-	-	-
Gwarannau Dyled								
Arall		-	-	0.0		-	-	-
Ecwiti Prefat								
Pob Un		43,806	43,806	5.4		40,268	40,268	5.2
Eiddo tiriog								
Eiddo yn y DU		51,618	51,618	6.4		53,939	53,939	7.0
Eiddo Tramor		-	-	0.0		-	-	-
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Uned								
Ecwitiau		448,029	448,029	55.2		430,984	430,984	55.6
Bondiau		238,412	238,412	29.4		-	-	-
Isadeiledd		23,943	23,943	3.0		-	-	-
Arall		-	-	0.0		220,182	220,182	28.4
Deilliadau								
Chwyddiant		-	-	0.0		19,102	19,102	2.5
Arian Parod a Chyferwerth Arian								
Pob Un		5,439	5,439	0.7		9,982	9,982	1.3
Cyfanswm	-	811,247	811,247	100	-	774,457	774,457	100

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoldeb, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Cyngor wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2022.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2025	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2025	31 Mawrth 2024
Rhagdybiaethau Marwoldeb:				
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr presennol:				
• Dynion	20.8	20.8	20.8	20.8
• Merched	23.8	23.9	23.8	23.9
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr y dyfodol:				
• Dynion	21.6	21.7	21.6	21.7
• Merched	25.4	25.5	25.4	25.5
Graddfa chwyddiant	3.05%	3.10%	3.05%	3.10%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	3.25%	3.25%	3.25%	3.25%
Graddfa cynnydd mewn pensiynau	2.75%	2.75%	2.75%	2.75%
Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	5.80%	4.85%	5.80%	4.85%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad				
- pre April 2008 service	65%	65%	-	-
- post April 2008 service	65%	65%	-	-

Dadansoddiad o Sensitifrwydd

Mae'r sensitifrwydd ynglŷn â phrif dybiaethau a ddefnyddir i fesur dyledion y cynllun ar gyfer Conwy wedi'u gosod isod:

Newid mewn tybiaethau ar 31 Mawrth 2025:	Amcangyfrif o % mewn cynnydd i Rwymedigaeth Budd-dal Diffiniedig	Amcangyfrif o swm ariannol (£000)
Gostyngiad o 0.1% yng Nghyfradd Gostyngiad Real	2%	9,571
Cynnydd un flwyddyn mewn disgwyliad oes aelod	4%	20,826
Cynnydd o 0.1% yng Nghyfradd Cynnydd mewn Cyflog	0%	481
Cynnydd o 0.1% yng Nghyfradd Cynnydd mewn Pensiwn	2%	9,355

Y brif dybiaeth ddemograffig ydi'r dybiaeth hirhoedledd (h.y. disgwyliad oes aelod). Am bwrpasau sensitifrwydd, rhagwelir y bydd cynnydd o un flwyddyn mewn disgwyliad oes yn cynyddu'r Rhwymedigaeth Budd-dal Diffiniedig Cyflogwr tua 3-5%. Yn ymarferol, bydd cost wirioneddol cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn dibynnu ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os bydd gwelliannau i gyfraddau goroesi yn bennaf yn berthnasol i oedrannau iau neu hŷn.

Er mwyn mesur effaith newid yn y tybiaethau ariannol a ddefnyddiwyd, mae gwerth y cynllun dyledion ar ddyddiad cyfrifyddu ar gyfraddau amrywiol wedi cael ei gyfrifo a'i gymharu. Mae'r dull a gymerwyd yn gyson â'r hyn a fabwysiadwyd i darddu'r ffigurau cyfrifyddu a ddarparwyd yn yr adroddiad actiwaraid, yn seiliedig ar broffil (oed cyfartalog yr aelodau, oed ymddeol ac ati) y Cyflogwr ar ddyddiad y prisiad diweddaraf.

Risgiau

Prif risgiau'r cynllun i'r Awdurdod ydi'r tybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. llawer yn tynnu nôl o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad buddsoddiadau ecwiti a gedwir gan y cynllun. Caiff y rhain eu lliniaru i raddau helaeth gan y gofyniad statudol i godi tâl ar Gronfa'r Cyngor y symiau sy'n ofynnol gan statud.

Effaith ar Lif Arian yr Awdurdod

Amcanion cynllun Conwy ydi cadw cyfraniadau cyflogwyr ar gyfradd mor gyson â phosibl. Mae'r cyfraniadau a delir gan y cyflogwr wedi'u gosod gan y Gronfa Actiwari yng ngwerthusiadau actiwariad bob tair blynedd (y mwyaf diweddar oedd 31 Mawrth 2022), neu unrhyw amser arall y mae'r Awdurdod Gweinyddu yn rhoi cyfarwyddyd i wneud hynny.

Amcangyfrifir y bydd cyfraniad y cyflogwr ar gyfer y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2026 tua £17.198m ar gyfer cynllun Conwy.

Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 19 Ail-fesur diwygiadau cynlluniau, cwtogiadau a setliadau

Ar 7 Chwefror 2018, cyhoeddodd yr IASB ddiwygiadau i Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 19, ar gyfrifo ar gyfer diwygiadau cynlluniau, cwtogiadau a setliadau ('digwyddiadau arbennig'). Fel y nodir yn Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 19 a chanllawiau'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth, yn ôl yr hyn a ddeallwn, pan ystyrir bod digwyddiad yn 'sylweddol', dylid ail-fesur y cyfrif elw a cholled ar ddyddiad y digwyddiad.

Pan na ystyrir bod y digwyddiad yn un sylweddol, nid ydym wedi ail-fesur y cyfrif elw a cholled yn natgeliadau eleni. Gan na chafwyd unrhyw gyfarwyddyd na chanllawiau statudol, rydym wedi mesur pwysigrwydd yn seiliedig ar 5% o'r aelodaeth weithredol a effeithir (ar gyfer cwtogiadau) neu fwy na 2% o'r atebolrwydd (ar gyfer setliadau a diwygiadau cynlluniau). Pe byddai ffordd arall o fesur pwysigrwydd yn berthnasol, mae'n bosibl y bydd angen newid ein cyfrifiadau a'n datgeliadau, ond ni fyddai sefyllfa derfynol y fantolen yn newid.

Nodir isod fanylion yr holl ddiwygiadau cynlluniau, cwtogiadau a setliadau sydd wedi digwydd yn ystod y cyfnod cyfrifo.

Digwyddiad	Dyddiad y rhagdybiaethau	% yr aelodau gweithredol a effeithir	Cyfradd ostyngol (net) ar ddyddiad y digwyddiad	I ba raddau mae'r rhagdybiaethau'n wahanol	Digwyddiad sylweddol?
Ymdeoliadau cynnar (Ebrill)	30 Ebrill 2024	0.1% (4 o 3,647)	2.4%	0.3%	Na
Ymdeoliadau cynnar (Medi)	30 Medi 2024	0.2% (8 o 3,647)	2.3%	0.3%	Na
Ymdeoliadau cynnar (Rhagfyr)	31 Rhagfyr 2024	0.0% (1 o 3,647)	2.8%	0.7%	Na

Achos Llys Virgin Media

Ym mis Mehefin, canfu'r Uchel Lys yn yr achos Virgin Media bod newidiadau i fuddion aelodau mewn contractau â chynlluniau pensiwn â buddion wedi'u diffinio rhwng 1996 a 2016 angen tystysgrif actiwari yn unol ag adran 37 Deddf Cynlluniau Pensiwn 1993, a bod newidiadau heb yr ardystiad hwn yn cael eu hystyried yn annilys. Mae'r gofyniad hwn yn ymwneud â hawliau gwasanaeth y gorffennol a hawliau gwasanaeth y dyfodol, ac i newidiadau er niwedd neu fudd aelodau'r cynllun. Cafodd y dyfarniad ei apelio ym mis Mehefin 2024, ond cafodd ei wrthod. Ar gyfer Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, nid yw Adran Actiwari'r Llywodraeth yn credu bod unrhyw gadarnhad coll gan yr actiwari. O ganlyniad, nid ydynt yn disgwyl unrhyw newidiadau o ran atebolrwydd i godi yn dilyn y dyfarniad. Bydd Adran Actiwari'r Llywodraeth yn cadarnhau bod cadarnhad yr actiwari ar gael yn y man.

35. Dyledion Digwyddiadol

Mae proses gyfreithiol ar y gweill yn ymwneud ag ased y Cyngor lle mae goblygiadau ariannol posib, ond nid oes modd eu hamcangyfrif yn rhesymol ar hyn o bryd.

36. Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn ymwneud â'r ddau drefniant ar y cyd gydag Awdurdodau eraill gogledd Cymru.

- Mae un Cydbwyllgor ffurfiol, y mae Cyngor Gwynedd yn paratoi set o gyfrifon ar wahân ar ei gyfer, yw GwE, gwasanaeth gwella ar gyfer ysgolion Gogledd Cymru. Cyfraniad Conwy at Gydbwyllgor GwE yn 2024/25 oedd £609,921 (£666,666 yn 2023/24).

- Yr ail Gydbwyllgor ffurfiol, y mae Cyngor Gwynedd yn paratoi set o gyfrifon ar wahân ar ei gyfer, yw Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Roedd cyfraniad Conwy i Gydbwyllgor Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn £97,880 yn 2024/25 (£127,120 yn 2023/24). Balans cronfeydd wrth gefn NWEAB ar 31 Mawrth 2025 oedd £964,809.

Gallwch weld cyfrifon y Cydbwyllgorau hyn drwy ddilyn y ddolen ganlynol:

<https://www.wtiparcadfer.co.uk/#>

<https://www.gwynedd.gov.uk>

37. Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn arwain at amryw o risgiau ariannol, a'r risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partion eraill yn methu â thalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;
- Risg Hylifedd – y posibilrwydd na fydd cyllid ar gael gan yr Awdurdod i fodloni ei rhwymedigaethau i wneud taliadau;
- Risg Marchnad – y posibilrwydd y bydd colled ariannol i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau, fel newidiadau mewn cyfraddau llog;

Mae rhaglen rheoli risg cyffredinol yr Awdurdod yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol, ac yn ceisio lleihau'r effeithiau andwyol potensial ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu gwasanaethau. Cynhelir rheolaeth risg gan dîm trysorlys canolog, dan bolisiau a gymeradwywyd gan y Cyngor yn y Strategaeth Rheolaeth Trysorlys Flynyddol. Mae gan y Cyngor egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risgiau cyffredinol, yn ogystal â pholisiau ysgrifenedig yn ymwneud â meysydd penodol, fel risg graddfa llog, risg credyd a buddsoddi arian dros ben.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o arian a dalwyd i fanciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal â thrafodion credyd i gwsmeriaid y Cyngor.

Lleihawyd y risg trwy'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, sy'n mynnu nad yw arian yn cael ei fuddsoddi mewn sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn ateb naill ai lleiafswm meini prawf credyd a nodwyd, yn unol â *Fitch, Moody's and Standard & Poor's Ratings Services*. Mae'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, hefyd yn gosod uchafswm i fuddsoddi gyda sefydliad ariannol ym mhob categori.

Mae'r meini prawf credyd yng nghyswllt asedau ariannol sy'n cael eu dal gan yr awdurdod fel a ganlyn:

Bydd y Cyfarwyddwr Strategol - Cyllid ac Adnoddau yn cadw rhestr cyd-barti sy'n cydymffurfio a'r meini prawf canlynol ac yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo yn ôl yr angen. Mae'r meini prawf hyn ar wahân i'r rheini sy'n pennu buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol, gan eu bod yn dethol y gwrth bartion hynny a ddewisir gan y Cyngor yn hytrach na diffinio beth yw ei fuddsoddiadau.

1. Swyddfa Rheoli Dyledion y Trysorlys – diderfyn
2. Awdurdodau Lleol (heblaw â threthi wedi'u capio) – terfyn £10m

3. Bob banc DU ac Iwerddon a'u his-gwmnïau sydd â graddau da (Fitch neu gyfatebol). Ar hyn o bryd caiff y rhain eu diffinio fel: Tymor Hir A-.

Terfyn - £5m

Defnyddir banciau y mae eu graddau wedi gostwng islaw'r rheini yn 3 uchod os yw'r adneuron cyfanwerth yn cael eu sicrhau gan warant llywodraeth, a bod yr adneuron yn dod o fewn telerau'r warant.

4. Cymdeithasau adeiladu

- Cymdeithasau adeiladu gyda gradd (fel y sector bancio) i gyd gyda therfyn benthyca o £3m.
- Yr holl gymdeithasau adeiladu heb radd ond gydag asedau o £1bn neu fwy gyda therfyn benthyca o £3m ac amser terfyn o 9 mis.
- All cymdeithasau adeiladu heb radd ond gyda asedau o £500m neu fwy gyda therfyn benthyca o £2m ac amser terfyn o 6 mis.

Ni ellir asesu pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd o £5m yng nghyswllt ei fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu yn gyffredinol gan y bydd y risg bod unrhyw sefydliad yn methu â gwneud taliadau llog neu ad-dalu prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Dangosodd profiad diweddar mai peth prin iawn yw i'r fath endidau fethu â chwrdd â'u hymrwymadau. Mae risg anadferadwyedd yn berthnasol i holl adneuron yr Awdurdod, ond nid oedd tystiolaeth ar 31 Mawrth 2025 fod hyn yn debygol o ddigwydd.

Mae'r crynodeb canlynol yn crynhoi pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd potensial ar asedau ariannol eraill (dyledwyr amrywiol), wedi ei seilio ar y profiad o ddiffygdlu a methiant i gasglu dros y pum mlynedd ariannol ddiwethaf, wedi ei addasu i adlewyrchu amodau presennol y farchnad.

	Swm ar 31 Mawrth 2025	Profiad Hanesyddol o Ddiffygdlu	Profiad Hanesyddol wedi ei Addasu ar gyfer Amodau'r Farchnad ar 31 Mawrth 2025 %	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad i Ddiffygdlu & Methiant i Gasglu ar 31 Mawrth 2025	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad ar 31 Mawrth 2025
	£'000	%	%	£'000	£'000
Cwsmeriaid	16,488	2.08	2.08	343	343

Nid yw'r Awdurdod yn caniatáu credyd i gwsmeriaid. Gellir dadansoddi'r swm dyledus ond heb amhariad yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2025 £000	31 Mawrth 2024 £000
0-30 Diwrnod	7,599	5,937
31-60 Diwrnod	1,107	872
61-90 Diwrnod	1,976	1,270
90+ Diwrnod	5,806	4,713
Cyfanswm	16,488	12,792

Mae'r holl daladwyon masnach ac eraill yn ddyledus i'w talu mewn llai na blwyddyn.

Statws credyd y buddsoddiadau diwedd blwyddyn ydi:

	31 March 2025 £000	31 March 2024 £000
Banciau (A+)	5,890	3,590
Swyddfa Rheoli Dyled (AA-)	19,760	8,480
Awdurdodau Lleol (Heb eu graddio)	15,000	15,500
Total	40,650	27,570

Risg Hylifedd

Mae gan yr Awdurdod system rheoli llif arian cynhwysfawr sy'n ceisio sicrhau fod arian parod ar gael fel bo angen. Os oes symudiadau annisgwyl yn digwydd, mae gan y Cyngor fynediad parod at fenthyciadau o'r marchnadoedd arian a'r Bwrdd Benthyciad Gwaith Cyhoeddus (PWLB). Nid oes risg sylweddol y bydd yn methu â chodi arian i gwrdd â'i ymrwymadau dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn rhwym o ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar amser o raddfeydd llog anffafriol. Mae'r Awdurdod yn gosod cyfyngiadau ar y gyfran o fenthycia graddfa sefydlog yn ystod cyfnodau penodol. Mae'r Cyngor yn rheoli ei bortffolio trwy ail-amserlennu dyledion pan fo'n economaidd gwneud hynny. Mae dadansoddiad aeddfedu'r PWLB a benthyciadau farchnad fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2025 £'000	31 Mawrth 2024 £'000
Llai na blwyddyn	75,865	75,802
1 – 2 flynedd	17,663	4,516
2 – 5 mlynedd	25,681	12,196
5 – 10 mlynedd	26,372	21,694
10 – 25 mlynedd	8,218	11,371
Dros 25 mlynedd	77,741	77,741
Cyfanswm	231,540	203,320

Nid yw'r dadansoddiad uchod yn cynnwys benthyciadau Buddsoddi i Arbed.

Risg Marchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Awdurdod yn agored i risg pan fo'n wynebu symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae unrhyw symudiad yn y cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn cael yr effaith a ganlyn:

- benthycy ar gyfraddau amrywiol – bydd y llog a godir ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- benthycy ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y benthyciad yn syrthio;

- buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog sy'n cael ei dalu i'r Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn syrthio.

Nid yw benthyciadau'n cael eu cario ar werth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau graddfa sefydlog yn effeithio ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau yn y llog sy'n daladwy neu'n dderbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau graddfa amrywiol yn cael eu postio i'r Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ac yn effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor. Bydd symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau graddfa sefydlog sydd â phris marchnad cyfyngedig yn cael ei adlewyrchu yn yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.

Mae'r Cyngor wedi cymryd saith benthyciad Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) ar ddiwedd y flwyddyn ariannol er mwyn manteisio ar ansefydlogrwydd cyfraddau ac i gynnig sicrwydd cyfraddau.

Mae gan dîm rheoli'r trysorlys strategaeth weithredol ar gyfer asesu pa mor agored yw'r awdurdod i raddfeydd llog, sy'n bwydo i mewn i osod y gyllideb flynyddol ac a ddefnyddir i ddiweddaru'r gyllideb yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu cynnwys unrhyw newidiadau andwyol. Bydd y dadansoddiad hefyd yn cynghori p'un a yw benthyciadau newydd a gymerir yn sefydlog neu'n amrywiol. Yn ôl y strategaeth asesu hun, ar 31 Mawrth 2025, petai graddfeydd llog wedi bod 1% yn uwch a'r holl newidynnau eraill yn cael eu dal yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel y gwelir yn y tabl canlynol:

	£'000
Cynnydd ar y llog a geir ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(59)
Effaith ar arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	(59)
Lleihad mewn Gwerth Teg am asedau buddsoddiad cyfradd penodol	(4)
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(4)
Lleihad mewn Gwerth Teg atebolrwydd benthyciadau cyfradd penodol (effaith o £15k ar yr arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	(12,775)

Byddai effaith gostyngiad o 1% mewn graddfeydd llog fel uchod ond gyda'r symudiadau wedi'u gwyrddio.

Risg Pris

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti neu fondiau y gellir eu marchnata felly nid oes risg y bydd buddsoddiadau yn colli gwerth oherwydd cwymp ym mhrisiau'r farchnad stoc.

Risg Cyfnewidfa Dramor

Mae gan yr Awdurdod asedau ariannol minimal ond dim rhwymedigaeth mewn arian tramor, ac felly, dim ond perygl minimal o golli arian oherwydd newidiadau mewn cyfraddau newid arian tramor.

38. Cronfeydd Ymddiriedolaeth

1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn gweinyddu 24 o Gronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg. Nid asedau'r Cyngor yw'r cronfeydd hyn ac felly, nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen.

Mae'r Cronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg yn gweithredu ar gyfer amrywiaeth o achosion o gronfeydd gwobrau ysgol i gynnal a chadw mannau chwarae i blant. Mae pob un yn cynnwys swm gweddol fechan o arian a geir yn bennaf gan unigolion ac yn cael ei fuddsoddi er mwyn darparu incwm blynyddol.

Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2025 yn £129,561 a'r incwm am y flwyddyn oedd £6,447. (Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2024 yn £123,114 a'r incwm am y flwyddyn 2023/24 oedd £6,118).

2. Hefyd, mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm, gyda balans o £436,412 ar 31 Mawrth 2025. Mae'r cynllun yn darparu incwm sy'n berthnasol at ddibenion elusennol, addysgol, hamdden a chymdeithasol yn ôl disgresiwn y Cyngor. Nid ased yn perthyn i'r Cyngor i'w Gronfa, felly nid yw'n cael ei chynnwys yn y Fantolen.
3. Sefydlwyd Cronfa Ymddiriedolaeth er budd ysgolheigion yn Llanrwst ar gyfer addysg ychwanegol ac roedd balans y gronfa yn £836,031 ar 31 Mawrth 2025.
4. Mae nifer fechan o Gronfeydd Ymddiriedolaeth eraill sydd wedi eu derbyn. Balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2025 oedd cyfanswm o £254,632 (Balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2024 oedd £235,927).

39. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o daliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl, sydd wedi eu dosbarthu'n deg o fandiau prisio, ar sail amcangyfrif o werth yr eiddo ar Ebrill 1af 2003, i'r pwrpas penodol hwn. Cyfrifi'r taliadau trwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru am y flwyddyn sydd i ddod, a rhannu'r swm â Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band, wedi ei gywiro trwy gyfran i newid y rhif yn ffigwr gyfwerth â Band D, ac wedi ei gywiro ymhellach i gymryd gostyngiad i ystyriaeth.

Bwriwyd cyfrif o Sylfaen Treth y Cyngor am 2024/25 fel a ganlyn:

Band	Swm Cyfwerth y Cartrefi ar ôl y Gostyngiadau	Addasiad Band D	Cyfwerth â Band D
A*	9	5/9	4.72
A	4,296	6/9	2,863.67
B	6,985	7/9	5,432.58
C	13,523	8/9	12,020.22
D	10,537	1	10,536.50
E	8,295	11/9	10,138.03
F	4,628	13/9	6,684.53
G	1,780	15/9	2,966.25
H	389	18/9	778.00
I	129	21/9	300.42
Treth y Cyngor ar ôl darparu ar gyfer colledion wrth ei gasglu			51,724.92

Band D Treth y Cyngor ar gyfer 2024/25 oedd £2,135.86.

Mae'r cyfanswm a godwyd gan Dreth y Cyngor (gan gynnwys y prae-septau) fel a ganlyn:

	2024/25	2023/24
	£'000	£'000
Treth y Cyngor a godwyd	112,642	101,025

40. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Mae'r Dreth Annomestig Genedlaethol yn cael ei phennu gan y Llywodraeth Cymru, ond yn cael ei chasglu'n lleol drwy drefniant asiantaeth cyn ei thalu i mewn i gronfa ganolog a weinyddir gan Llywodraeth Cymru. Wedyn gwneir penderfyniad, ar sail poblogaeth, ynglŷn â faint i'w ailddosbarthu i awdurdodau lleol.

Ar gyfer 2024/25, y dreth a osodwyd gan y Llywodraeth oedd 0.562 ceiniog am bob £1 o werth trethiannol yr eiddo annomestig (2023/24: 0.535 ceiniog).

Ar 31 Mawrth 2025 roedd 5,952 o eiddo ar y rhestr brisio leol yng Nghonwy, gyda gwerth trethiannol o £86,652,128 (2023/24: £86,977,257). Mae'r incwm net sy'n dod i'r Cyngor o'r Treth Annomestig Cenedlaethol fel a ganlyn:

	2024/25 £'000	2023/24 £'000
Trethi Annomestig Cenedlaethol a godwyd	35,559	30,736
Llai: cost y Lwfans Casglu	(314)	(313)
Llai: y swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	(35,245)	(30,423)
	-	-
Derbyniadau oddi wrth y Gronfa Genedlaethol	42,458	38,527
Incwm net o Drethi Annomestig Cenedlaethol	42,458	38,527

41. Addasiadau Cyfnod Blaenorol

Bu addasiad cyfnod blaenorol ar gyfer derbynneb ymlaen llaw o £6.615m gan y NWEAB a gafodd ei drin fel grant cyfalaf heb ei gymhwyso yn 2023/24. Mae'r addasiad cyfnod blaenorol wedi cael yr effeithiau canlynol:

Datganiad Craidd / Nodiadau	Ffigwr Gwreiddiol £m	Ffigwr wedi'i ailddatgan £m
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – y (gwarged)/diffygion	- 3.521	3.094
Symudiad yn y datganiad y Cronfeydd wrth gefn a Nodyn 10 - balans y grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	9.784	3.169
Y Fantolen - credydwy'r tymor byr	40.542	47.157
Y Fantolen – cronfeydd wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	57.739	51.124
Datganiad ynglŷn â Llif arian a Nodyn 19 – (cynnydd)/gostyngiad mewn credydwy'r	7.737	1.122
Nodyn 5 – incwm a gwariant arall	29.997	36.612
Nodyn 6 – grantiau a chyfraniadau	269.916	263.301
Nodyn 9 a Nodyn 28 – grantiau a chyfraniadau	24.414	17.799
Nodyn 17 – Credydwy'r	40.542	47.157

GEIRFA

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL

Addasiadau perthnasol sy'n ymwneud â'r flwyddyn flaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisïau cyfrifo neu gywiriad camgymeriadau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau cylchol normal neu addasiadau o amcangyfrifon cyfrifo a wnaed mewn blwyddyn flaenorol.

ADNODDAU HYLIFOL

Buddsoddiadau ased cyfredol sy'n rhwydd i'w gwaredu gan y Cyngor heb aflonyddu ar ei fusnes ac sydd naill ai:

- Yn drosglwyddadwy'n hawdd i symiau hysbys o arian parod ar neu'n agos at y swm a gludir; neu
- Yn cael eu masnachu mewn marchnad weithredol

AMHARIAD

Lleihad mewn gwerth ased sefydlog dan ei swm a gludir yn y Fantolen.

AMORTEIDDIAD

Dileu rhwymedigaeth yn raddol, fel benthyciad, drwy daliadau rheolaidd dros gyfnod penodol o amser. Rhaid i'r fath daliadau fod yn ddigon i gynnwys y prifswm a'r llog.

ARCHWILIO CYFRIFON

Archwiliad annibynnol o faterion ariannol y Cyngor.

ARIAN

Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac mewn adneuon ar gais.

ARIANNU CYFALAF

Arian a godir i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycia, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, refeniw cronfeydd wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

ASED

Eitem sydd â gwerth i'r Cyngor mewn termau ariannol. Mae eitemau'n cael eu categoreiddio fel rhai cyfredol neu sefydlog:

- Bydd ased cyfredol yn cael ei ddefnyddio neu'n peidio â bod â gwerth perthnasol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Mae ased sefydlog yn rhoi buddiannau i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n darparu ar eu cyfer am gyfnod o fwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. canolfan gymuned, neu anniriaethol, e.e., trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASED WRTH GEFN

Mae ased wrth gefn yn ased posib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Gellir diffinio eitem anniriaethol (nid un ffisegol) fel ased pan fo'r mynediad at fuddiannau economaidd i'r dyfodol y mae'n ei gynrychioli'n cael ei reoli gan yr endid adrodd. Mae Asedau Anniriaethol y Cyngor hwn yn cynnwys trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Asedau mae'r Cyngor yn bwriadu eu dal am byth, nad oes iddynt oes ddefnyddiol benodadwy ac a all fod â chyfyngiadau ar eu gwaredu. Enghreifftiau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASEDAU GWEITHREDOL

Asedau sefydlog sy'n cael eu dal a'u meddiannu, defnyddio neu eu treulio gan y Cyngor wrth iddo ddilyn ei strategaeth ac wrth gyflenwi'n uniongyrchol y gwasanaethau hynny y mae ganddo gyfrifoldeb drostynt naill ai'n statudol neu â disgresiwn.

ASEDAU NAD YDYNT YN WEITHREDOL

Asedau sefydlog a ddelir gan y Cyngor ond nad ydynt yn cael eu meddiannu, defnyddio neu eu treulio'n uniongyrchol wrth gyflenwi gwasanaethau. Enghreifftiau yw eiddo buddsoddiad, asedau yn cael eu hadeiladu neu asedau dros ben i anghenion tra'n disgwyl eu gwerthu neu ailddatblygu.

ASEDAU SEILWAITH

Asedau sefydlog sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, y mae eu gwerth yn adferadwy yn unig drwy ddefnydd parhaus a grëwyd gan yr ased. Enghreifftiau yw priffyrdd, llwybrau a phontydd.

ASEDAU TREFTADAETH

Mae Ased Treftadaeth yn ased sydd â rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol sy'n cael ei dal a'i chynnal oherwydd ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant yn bennaf.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCIAD MEDDAL

Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar raddfa llai na graddfa'r farchnad, fel arfer am resymau polisi. Yn aml gwneir y fath fenthyciadau i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn eu hystyried fel rhai sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BUDD-DALIADAU TAI

System o gymorth ariannol i unigolion tuag at gostau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau, gyda chymhorthdal gan lywodraeth ganolog.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol neu adeiladol i'w dyfarnu, ac sy'n cael eu dyfarnu'n ôl pwerau disgresiwn y Cyngor fel y Rheoliadau Llywodraeth Leol (Taliadau Disgresiwn) 1996.

BUDDIANNAU GWEITHWYR

Bob ffurf o ystyriaeth a roddir gan y cyngor fel cyfnewid am wasanaeth a roddir gan ei weithwyr.

BUDDIANNAU TERFYNU A PHECYNNAU YMADAEL

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol. Mae costau'r Buddiannau Terfynu yn cael eu hystyried yn Becynnau Ymadael.

BUDDIANNAU YMDDEOLIAD

Bob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan gyflogwr yn lle gwasanaethau a gyflenwyd gan weithwyr sy'n daladwy ar ôl terfyn y gyflogaeth.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Bydd buddsoddiadau'r gronfa bensiwn yn cael eu cyfrifo yn natganiadau'r gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar awdurdodau i ddatgelu, fel rhan o ofynion datgelu sy'n ymwneud â buddiannau ymddeoliad, siâr i'w briodoli o asedau'r cynllun pensiwn sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

BUSNES HYFYW

Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi ar y dybiaeth y bydd y Cyngor yn parhau mewn bodolaeth weithredol am y dyfodol rhagweladwy.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a mwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheiny y gall y llywodraeth fenthycu ei hun.

BWRDD YMGYNGHOROL ADRODD ARIANNOL (FRAB)

Y corff annibynnol sy'n cynghori'r Llywodraeth ar faterion cyfrifo.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo

COST AMNEWID DIBRISIEDIG (DRC)

Dull o brisio sy'n rhoi amcan cydnabyddedig i werth marchnad eiddo arbenigol. Mae'n amcangyfrif o werth y farchnad i ddefnydd presennol y tir, ynghyd â chostau amnewid gros presennol i'r adeilad llai lwfans ar gyfer dirywiad ffisegol yr ased oherwydd ei stad ffisegol gyfatebol bresennol.

COST GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd mewn gwerth cyfredol o rwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y disgwylir iddo ddeillio o wasanaeth gweithiwr yn y cyfnod presennol.

COST GWASANAETH YN Y GORFFENNOL (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun sy'n gysylltiedig â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n deillio yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeoliad.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU

Dyma orbenion nad yw unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt yn awr, ac fel y cyfryw nid ydynt yn cael eu dosrannu i Wasanaethau.

CONTRACT TYMOR HIR

Contract a ffurfir ar gyfer dylunio, cynhyrchu neu adeiladu ased sylweddol unigol neu ddarpariaeth gwasanaeth (neu gyfuniad o asedau neu wasanaethau sydd gyda'i gilydd yn ffurfio prosiect unigol), ble bo'r amser a gymerir i gwblhau'n sylweddol y contract o'r fath fel ei fod yn disgyn i mewn i fwy nag un cyfnod cyfrifo.

COST LLOG (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig, y cynnydd disgwylid yn ystod y cyfnod o werth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun oherwydd bod y buddiannau yn un cyfnod yn nes at setliad.

CRAIDD CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD

Mae'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd yn cynnwys yr holl weithgareddau penodol y mae awdurdodau lleol yn ymgymryd â nhw, oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlbwrpas. Felly mae cost y gweithgareddau hyn yn uwch na phe byddai cyfres o gyrff

annibynnol, un pwrpas, enwebedig yn rheoli'r un gwasanaethau. Felly, nid oes sail resymol dros ddyrannu'r costau hyn i wasanaethau.

CREDYDWR

Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniad dros ben, diffyg a meddiannau dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae cronfeydd wrth gefn o natur refeniw ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio peth cyfalaf cronfeydd wrth gefn fel y cyfrif aildatganiad asedau sefydlog i gwrdd â gwariant cyfredol.

CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETH

Cronfeydd a weinyddir gan y Cyngor i bwrpasau fel gwobrwyon, elusennau, prosiectau penodol ac ar ran plant dan oed.

CRONIADAU

Symiau a gynhwysir yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm refeniw a chyfalaf incwm a'r gwariant a enillwyd neu yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn ariannol, ond nad oedd taliad gwirioneddol wedi ei dderbyn neu ei wneud ar ei gyfer ar 31 Mawrth.

CYDNABYDDIAETH ARIANNOL

Mae'r holl symiau a delir i neu sy'n dderbyniadwy gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (cyn belled ag y mae'r symiau hynny'n daladwy yn nhreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau eraill a dderbyniwyd heblaw mewn arian parod. Mae cyfraniadau pensiwn sy'n daladwy gan y cyflogwr yn cael eu heithrio.

CYFNOD CYFRIFO

Y cyfnod o amser a gynhwysir yn y cyfrifon, fel arfer cyfnod o ddeuddeng mis yn cychwyn ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y Fantolen.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

CYFRIF INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Cyfrif refeniw'r Cyngor sy'n adrodd am gost net am y flwyddyn o'r swyddogaethau mae'n gyfrifol amdanynt ac yn dangos sut y cyllidwyd y gost honno o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

CYFWERTH ARIAN

Buddsoddiadau tymor byr, hylifol iawn sy'n hawdd i'w trosi i symiau hysbys o arian parod ac sy'n destun i risg fechan o newid mewn gwerth.

CYLLIDEB

Rhagolygon o wariant refeniw a chyfalaf net dros y cyfnod cyfrifo.

CYNLLUN PENSIWN BUDDIANNAU DIFFINIEDIG

Cynlluniau pensiwn ble bo buddiannau a dderbynnir gan y cyfranogwyr yn annibynnol ar y cyfraniadau a dalwyd, ac nad ydynt yn uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

CYSONDEB

Y cysyniad fod triniaeth gyfrifo o eitemau tebyg o fewn cyfnod cyfrifo ac o un cyfnod i'r nesaf yr un fath.

DARPARIAETH

Swm a osodir o'r neilltu ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n sicr neu'n debygol iawn o ddigwydd ond bod y symiau neu'r dyddiadau pryd y byddant yn digwydd yn ansicr.

DERBYNION CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau sefydlog eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbynion cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth ond ni ellir eu defnyddio i gyllido refeniw gwariant.

DIBRISIANT

Mesur o'r gost o dreulio, defnyddio neu fel arall leihau oes economaidd ddefnyddiol asedau sefydlog y Cyngor yn ystod y cyfnod cyfrifo, p'un a yw hynny o ddefnydd, treuliad amser neu anarferiant trwy newidiadau technegol neu rai eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

DULL UNED RHAGAMCANEDIG

Dull priso buddiannau cronrus ble mae'r rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn gwneud lwfans am gyflogau rhagamcanedig. Y buddiannau cronrus yw'r buddiannau gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, p'un a ydynt yn hawliau a roddwyd ai peidio.

DYCHWELIAD DISGWYLIEDIG AR ASEDAU PENSIWN

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig a ariennir, a'r raddfa dychweliad ar gyfartaledd, yn cynnwys incwm a newidiadau mewn Gwerth Teg ond yn net o dreuliau cynllun, a ddisgwylir dros weddill oes y rhwymedigaeth gysylltiedig ar yr asedau gwirioneddol a ddelir gan y cynllun.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

DYLEDWR

Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

EITEMAU ANGHYFFREDIN

Eitemau perthnasol, gyda graddfa uchel o annormalrwydd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n disgyn tu allan i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac na ddisgwylir iddynt ailddigwydd. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, na chwaith yn cynnwys eitemau cyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

EITEMAU EITHRIADOL

Eitemau perthnasol sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n dod oddi mewn i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac sydd angen eu datgelu ar wahân oherwydd eu maint neu ddigwyddiad i roi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

ENILLION A CHOLLEDION ACTIWARAIDD

I gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y newidiadau mewn arian dros ben neu ddiffyg actiwaraid sy'n codi oherwydd:

- Nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r tybiaethau actiwaraid a wnaethpwyd i'r prisiant diwethaf (enillion a cholledion profiad); neu
- Fod y tybiaethau actiwaraid wedi newid.

GRADDFA LLOG EFFEITHIOL

Dyma raddfa llog sydd ei hangen i ddisgowntio'r maes amcangyfrifedig o lif arian prifswm a llog drwy oes ddisgwyliedig offerynnau ariannol i gyfateb i'r swm ar yr adnabyddiaeth gychwynnol.

GRANT CEFNOGI REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Gymru i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

GRANTIAU LLYWODRAETH

Grantiau a weir gan y llywodraeth tuag at naill ai wariant refeniw neu gyfalaf gan ddisgwyl cydymffurfiaid yn y gorffennol neu i'r dyfodol gyda rhai amodau penodol sy'n ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau hyn fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gall gefnogi gwariant refeniw'r Cyngor yn gyffredinol.

GWAITH YN MYND YN EI FLAEN (WIP)

Cost gwaith a berfformir ar brosiect heb ei orffen ar ddyddiad y Fantolen.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r cyfnod cyfrifo cyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased sefydlog presennol.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi neu gyllido.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL (EUV)

Y swm amcangyfrifedig y dylid cyfnewid eiddo amdano ar ddyddiad prisio rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn trafodyn hyd braich, ar ôl marchnata priodol pryd yr oedd y partïon yn gweithredu'n wybodus, darbodus a heb orfodaeth, gan gymryd fod y prynwr yn cael meddiant gwag ar bob rhan o'r eiddo sydd ei angen gan y busnes ac yn anwybyddu defnyddiau amgen posib ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth marchnad wahaniaethu o'r hyn oedd ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth dros ben ar y gost leiaf.

GWERTH GWEDDILLIOL

Gwerth net ased y gellir ei wireddu ar ddiwedd ei oes ddefnyddiol.

GWERTH LLYFR NET

Y swm y mae asedau sefydlog yn cael eu gosod arnynt yn y Fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu werth cyfredol llai'r symiau cronus ar gyfer dibrisiant.

GWERTH TEG

Gwerth teg ased yw'r pris y gellid ei gyfnewid amdano mewn trafodion hyd braich, llai, ble bo'n berthnasol, unrhyw grantiau derbyniadwy tuag at brynu neu ddefnyddio'r ased.

GWERTH TRETHADWY

Rhent tybiedig blynyddol hereditament, a ddefnyddir i bwrpasau TAC.

INCWM

Symiau mae'r Cyngor yn eu derbyn neu mae'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, yn cynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (IDR)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

LASAAC

Pwyllgor Ymgynghorol Cyfrifon Awdurdodau Lleol (Yr Alban).

LLIF ARIAN

Llif i mewn ac allan o arian parod a chyfwerth arian.

MATEROLIAETH

Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau y gellid disgwyl iddynt, pe gadewid hwy allan, neu eu cam-gynrychioli, arwain at lurguniad o'r datganiadau ariannol ac yn y pen draw gamarwain defnyddiwr y cyfrifon.

MENTER CYLLID PREIFAT (PFI)

Yn nodweddiadol mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector breifat yn adeiladu neu wella eiddo a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, ac yn gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod penodol o amser ar ran y corff sector gyhoeddus. Yn ei le, mae'r corff sector gyhoeddus yn talu am ddefnydd yr asedau a gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.

MYNEGAI PRISIAU DEFNYDDIWR (CPI)

Mesur o chwyddiant y gellir ei gymharu'n rhyngwladol sy'n defnyddio methodolegau a strwythurau sy'n dilyn Deddfwriaeth a Chanllawiau Rhyngwladol.

MYNEGAI PRISIAU MANWERTHU (RPI)

Datblygwyd yn wreiddiol fel mynegai gwneud iawn i ddiogelu gweithwyr, yn gysylltiedig â'r Rhyfel Byd Cyntaf. Ar ôl nifero ddatblygiadau sylweddol, daeth i gael ei ddefnyddio fel y prif fesur domestig o chwyddiant.

OES ECONOMAIDD DDEFNYDDIOL (UEL)

Y cyfnod dros yr hwn y bydd y Cyngor yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

OFFERYNNAU ARIANNOL

Unrhyw gontract sy'n arwain at ased ariannol i un endid a rhwymedigaeth ariannol neu offeryn ecwiti un arall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol, o dderbyniadwyon masnach syml (anfonebau sydd angen eu talu) a thaladwyon masnach (anfonebau sy'n ddyledus) i ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae diffiniad manwl o Bartïon Cysylltiedig yn FRS 8. I bwrpasau'r Cyngor, tybir bod Partïon Cysylltiedig yn cynnwys aelodau'r Cyngor, y Prif Weithredwr ac aelodau agos o'u teulu a'u haelwyd.

PARTNERIAETHAU CYHOEDDUS PREIFAT (PPP)

Menter ar y cyd pan fo partner sector breifat yn cytuno i ddarparu gwasanaethau i neu ar ran sefydliad sector gyhoeddus. Mae Menter Gyllid Preifat yn ffurf o PPP.

POLISI'AU CYFRIFO

Yr egwyddorion, seiliau, confensiynau, rheolau ac arferion a ddefnyddir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

PRAESEPT

Yr ardoll a wneir gan awdurdodau praesept ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm y Dreth Gyngor ar eu rhan.

PRYDLES

Cytundeb ble bo'r prydleswr yn rhoi hawl i'r deilydd prydles ddefnyddio ased am gyfnod o amser, ar amod taliad neu gyfres o daliadau.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

REFENIW GWARIANT

Treuliau dydd i ddydd o ddarparu gwasanaethau.

RHESTRAU STOC

Eitemau o ddeunyddiau crai a deunyddiau mae'r Cyngor wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal gan ddisgwyl defnydd i'r dyfodol. Enghreifftiau yw deunyddiau defnyddiadwy, deunyddiau crai a gwaith sy'n mynd yn ei flaen.

RHWYMEDIGAETH

Rhwymedigaeth yw pan fo gan y Cyngor ddyled i'w thalu i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae rhwymedigaeth gyfredol yn swm a fydd yn dod yn daladwy neu y gellid ei galw i mewn yn ystod y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwy'r neu arian parod wedi'u gordynnu.
- Mae rhwymedigaeth ohiriedig yn swm sydd drwy drefniant yn daladwy tu draw i'r flwyddyn nesaf ar ryw bwynt yn y dyfodol neu i'w dalu i ffwrdd trwy swm blynyddol dros gyfnod o amser.

RHWYMEDIGAETH ADEILADOL

Rhwymedigaeth sy'n deillio o weithredoedd yr Awdurdod pan:

- drwy batrwm sefydlog o arferion yn y gorffennol, polisi'au a gyhoeddwyd, neu ddatganiad cyfredol digon penodol, mae'r Awdurdod wedi rhoi arwydd i bartïon eraill y bydd yn derbyn cyfrifoldebau penodol; ac
- ganlyniad, mae'r Awdurdod wedi creu disgwyliad dilys ar ran partïon eraill y bydd yn cyflawni'r cyfrifoldebau hynny.

RHWYMEDIGAETH WRTH GEFN

Mae rhwymedigaeth wrth gefn naill ai'n:

- Rhwymedigaeth bosib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor; neu'n
- Rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol ble nad yw'n debygol y bydd angen trosglwyddiad o fuddiannau economaidd, neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth gyda dibynadwyedd digonol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl y dyddiad prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun a fesurir yn ystod y dull uned a ragamcanir yn adlewyrchu'r buddiannau mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu i'r Gwasanaeth hyd at y dyddiad prisiant.

SAFONAU ADRODD ARIANNOL RHYNGWLADOL (IFRS)

Mae'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol yn swît o safonau cyfrifo a ddefnyddir ar draws y byd. Yng Nghyllideb 2007, cyhoeddodd y canghellor-ar-y-pryd y byddai Sector Gyhoeddus y DU yn mabwysiadu'r IFRS, gan fod hwn yn cael ei ystyried fel arfer gorau ac y byddai'n caniatáu gwneud cymariaethau rhyngwladol. O ganlyniad mae CIPFA/LASAAC yn cynhyrchu Cod Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain wedi ei seilio ar IFRS, a oruchwylir gan y Bwrdd Ymgynghori Adrodd Ariannol (FRAB).

SAFONAU CYFRIFO RHYNGWLADOL Y SECTOR GYHOEDDUS (IPSAS)

Y safonau cyfrifo sydd wedi'u datblygu'n arbennig ar gyfer y sector gyhoeddus gan Fwrdd Safonau Cyfrifo Rhyngwladol y Sector Gyhoeddus (IPSASB).

SOLACE

Cymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol

TREFNIADAU ASIANTAETHAU

Trefniant rhwng dau sefydliad ble y bydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y parti arall, y telir yr arian iddo wedi hynny. Enghraifft yw casgliadau NNDR, ble mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant bilio i lywodraeth ganol, gan gasglu arian gan drethdalwyr ar ran y llywodraeth ganolog ac yna ei dalu iddynt.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae trefniant consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn cynnwys y grantwr (fel rheol corff sector gyhoeddus) yn rhoi i'r gweithredydd (fel rheol corff sector breifat), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad cyhoeddus at gyfleusterau economaidd a chymdeithasol.

TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL (TAC)

Mae graddfeydd trethi annomestig cenedlaethol yn ardoll ar fusnesau, wedi'i seilio ar raddfa genedlaethol yn y bunt a osodir gan y llywodraeth a'i luosi gan werth trethadwy asesedig yr eiddo dan sylw. Caiff ei gasglu gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna ei ailddosbarthu'n ôl i gefnogi cost gwasanaethau.

TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'r Datganiad o Ymarfer a Argymhellir yn gwneud datgeliad o unrhyw drafodion perthnasol rhwng y Cyngor a Phartïon Cysylltiedig yn ofynnol er mwyn sicrhau fod rhanddeiliaid yn ymwybodol pryd mae'r trafodion hyn yn digwydd a goblygiadau hynny.

Y FANTOLEN

Datganiad o'r asedau, rhwymedigaethau a balansau eraill cofnodedig ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.

Datganiad Llywodraethu

Blynyddol 2024 i 2025

Mae'r ddogfen hon yn cyflwyno ein Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y cyfnod 2024 i 2025, gan amlygu ein hymrwymiad i dryloywder, atebolrwydd, a threfniadau llywodraethu effeithiol.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg. This document is available in English. Rydym yn hapus i gynnig y ddogfen mewn print bras, fersiwn sain a braille, a gofynnwn i chi gysylltu â'r Tîm Gwella a Datblygu Corfforaethol.

Conwy - Sir flaengar sy'n creu cyfleoedd

Conwy - a progressive County creating opportunity

Rydym eisiau clywed eich barn chi!

Rydym yn gwerthfawrogi amrywiaeth gyfoethog Conwy ac yn credu ei bod yn hanfodol clywed a chydabod llais pawb. Hoffem glywed gennych chi am yr hyn sy'n effeithio arnoch chi. A yw ein nodau hirdymor yn addas ar gyfer eich cymuned chi, ac a ydym ni'n gwneud y pethau iawn? I gael rhagor o wybodaeth neu i rannu eich barn am unrhyw beth yn ein Cynllun Corfforaethol, cysylltwch â ni.

Dros e-bost: sgwrsysir@conwy.gov.uk

Dros y ffôn: 01492 57 4000

Rydym yn croesawu galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. We welcome telephone calls in English and Welsh.

Gall cwsmeriaid Gwasanaeth BT Relay sydd â nam ar eu clyw neu eu lleferydd gysylltu ag unrhyw un o wasanaethau'r Cyngor drwy ddeialu **18001** cyn y rhif y maent ei angen.

Drwy iaith Arwyddion: Gall defnyddwyr iaith Arwyddion Prydain gysylltu â ni'n defnyddio dehonglydd iaith Arwyddion drwy'r Gwasanaeth InterpretersLive! sy'n cael ei gynnis gan Sign Solutions – ewch i www.conwy.gov.uk/signing

Drwy'r post: Gwasanaeth Pobl a Pherfformiad

Tîm Perfformiad a Gwella

Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Blwch Post 1

Bae Colwyn

LL29 0GG

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg a'r Saesneg. Ni fydd unrhyw oedi wrth ymateb i ohebiaeth a geir yn y naill iaith na'r llall.

Pobl Ifanc

Pobl ifanc yw ein dyfodol ac fe hoffem glywed eich barn chi. Mae'r gwasanaethau sy'n gweithio gyda phobl ifanc eisiau gwrandao a rhoi cyfle i chi leisio'ch barn. Mae Cyngor Ieuenctid Conwy yn rhoi llais a dewis i chi yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnoch chi.

Os hoffech chi gymryd rhan, ewch i [dudalen Facebook y Cyngor Ieuenctid](#) neu i [wefan y Gwasanaeth Ieuenctid](#), neu cysylltwch â ni:

Dros e-bost: gwasanaethieuenctid@conwy.gov.uk

Dros y ffôn: 01492 575100

Rydym yn croesawu galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. We welcome telephone calls in English and Welsh. Gall cwsmeriaid Gwasanaeth BT Relay sydd â nam ar eu clyw neu eu lleferydd gysylltu ag unrhyw un o wasanaethau'r Cyngor drwy ddeialu **18001** cyn y rhif y maent ei angen.

Drwy Facebook, X (Twitter) ac Instagram: @GIconwyYS

I gael y wybodaeth ddiweddaraf:

Hoffwch ni ar [Facebook](#)

Ewch i'n [gwefan](#) i gael gwybodaeth am y Cynllun Corfforaethol

Ewch i'n tudalen we ['Dweud eich dweud'](#)

Ewch i greu cyfrif ar [Fy Nghonwy](#) er mwyn cael y wybodaeth ddiweddaraf sydd fwyaf perthnasol i chi, yn ogystal â llunio a rheoli eich ceisiadau gwasanaeth ar-lein.

Cynnwys

1. Cyflwyniad	5
2. Beth yw Llywodraethu?	6
3. Trefniadau Llywodraethu Corfforaethol	6
4. Ffynonellau Sicrwydd	7
5. Adolygiad o Effeithiolrwydd	12
6. Cwestiynau Llywodraethu Allweddol	17
7. Casgliad	30

1. Cyflwyniad

Fel Cyngor, rydym yn gyfrifol am sicrhau bod ein busnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrif yn briodol. O dan y Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, mae disgwyl i ni arfer ein swyddogaethau'n economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol. Wrth dderbyn y cyfrifoldeb hwn rydym yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i lywodraethu ein busnes, i hwyluso'r gwaith o arfer ein swyddogaethau yn effeithiol, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

Mae'r drefn perfformiad a llywodraethu newydd a nodir o dan y Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (sy'n diddymu Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009) yn gofyn i gynghorau gynnal Hunanasesiad Perfformiad blynyddol ac ateb y cwestiynau:

- 1) A yw'r Cyngor yn arfer ei swyddogaethau'n effeithiol?
- 2) A yw'r Cyngor yn defnyddio'i adnoddau yn gynnil, yn effeithiol ac yn effeithlon?
- 3) A oes gan y Cyngor drefniadau llywodraethu effeithiol ar gyfer sicrhau'r uchod?

Mae ein trydydd hunanasesiad ar gyfer 2023-2024 wedi'i gymeradwyo a'i gyhoeddi ar wefan y Cyngor ac mae ar gael [yma](#). Mae ein Hunanasesiad ar gyfer 2024-2025 hefyd wedi cael ei lunio ochr yn ochr â'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn, gan ddwyn ein hamserlenni adrodd democrataidd ymlaen i'r haf yn hytrach na'r hydref er mwyn monitro perfformiad yn fwy amserol.

Mae'r trydydd cwestiwn 'A oes gan y Cyngor lywodraethu effeithiol?' yn cael ei ateb gan ein hasesiad yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn.

Mae gan y Cyngor **God Llywodraethu Corfforaethol Lleol** sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/SOLACE ar gyfer Darparu Trefniadau Llywodraethu Da Mewn Llywodraeth Leol; a **Fframwaith Llywodraethu** sy'n cynnwys y polisiau, gweithdrefnau, ymddygiadau a'r gwerthoedd sy'n rheoli ac yn llywodraethu'r Cyngor. Mae'r datganiad hwn yn werthusiad o gydymffurfiaeth â'r Cod Lleol ac os yw ein trefniadau llywodraethu yn cefnogi darpariaeth ein hamcanion. Mae'r Datganiad hwn hefyd yn bodloni gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, sy'n gofyn i gyrff perthnasol baratoi Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

2. Beth yw Llywodraethu?

Llywodraethu Corfforaethol yw'r system a ddefnyddir i gyfarwyddo a rheoli sefydliad. Bydd strwythur llywodraethu da yn cynnwys, fel isafswm:

- Safonau llywodraethu clir a fydd yn llywodraethu sefydliad.
- Rolau a chyfrifoldebau llywodraethu.
- Mecanwaith ar gyfer mesur perfformiad sefydliad yn erbyn ei safonau llywodraethu.

Er mwyn bod yn llwyddiannus, mae'n rhaid i sefydliad feddu ar sail gadarn o lywodraethu da a rheolaeth ariannol gadarn.

3. Trefniadau Llywodraethu Corfforaethol

Fel Cyngor, rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod arferion rheoli ac egwyddorion llywodraethu da yn cael eu mabwysiadu ym mhob gweithgaredd busnes er mwyn sicrhau ymddiriedaeth y cyhoedd.

3.1. Y Cod Llywodraethu Lleol

Mae'r Cod Llywodraethu Lleol yn darparu datganiad cyhoeddus sy'n nodi'r ffordd y mae'r Cyngor yn bodloni ac yn cydymffurfio ag egwyddorion Llywodraethu CIPFA.

3.2. Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Cod Lleol wedi'i danategu gan Fframwaith Llywodraethu sy'n cynnwys y polisiau, gweithdrefnau, ymddygiadau a'r gwerthoedd sy'n rheoli ac yn llywodraethu'r Cyngor.

3.3. Y Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn darparu sicrwydd o ran ein trefniadau llywodraethu, ynghyd â nodi meysydd i ganolbwyntio arnynt a'u gwella yn y dyfodol. Pwrpas y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yw i adrodd yn gyhoeddus ar y graddau rydym yn cydymffurfio â'n cod llywodraethu lleol. Mae'n nodi'r meysydd hynny sydd angen eu gwella yn ôl yr hunanasesiad.

3.4. Cynllun Gweithredu Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Rydym yn parhau i adolygu'r meysydd i'w gwella ac maent yn cael eu monitro drwy'r Cynllun Gweithredu Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

4. Ffynonellau Sicrwydd

Maes Sicrwydd	Mecanwaith Sicrwydd	Allbwn Sicrwydd
Darparu nodau ac amcanion strategol.	Mae yna nifer o ddogfennau strategol a chynlluniau gwasanaeth, e.e. Y Cynllun Corfforaethol; Conwy Gynhwysol (Cynllun Cydraddoldeb Strategol); Ein Llais Cymraeg, ac ati.	Adroddiadau ar Hunanasesiad o Berfformiad (bob chwe mis). Adroddiad Blynyddol Conwy Gynhwysol (Cynllun Cydraddoldeb Strategol). Adroddiad Blynyddol Strategaeth y Gymraeg.
Darparu gwasanaethau yn economaidd, yn effeithlon ac effeithiol.	Proses Hunanasesu. Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth. Rhaglen Waith Ymgysylltu. Polisi a Gweithdrefnau Cwyno. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Asesiad Panel Perfformiad (unwaith bob gweinyddiaeth).	Adroddiadau ar Hunanasesiad o Berfformiad (bob chwe mis). Dogfennau ac allbynnau'r Adolygiad Perfformiad Gwasanaeth. Allbynnau arolwg. Adrodd am gwynion / canmoliaethau. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor. Adroddiad Asesiad Panel Perfformiad (unwaith bob gweinyddiaeth).
Rheoli risgiau a phroblemau.	Fframwaith Rheoli Risg a Phroblemau. Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Cofrestr risgiau a phroblemau corfforaethol a gwasanaeth. Dogfennau ac allbynnau'r Adolygiad Perfformiad Gwasanaeth. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor.

Cynllunio a pherfformiad ariannol.	Fframwaith Cynllunio Busnes. Strategaeth Ariannol Tymor Canolig. Rheoliadau a gweithdrefnau ariannol. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Adroddiadau gosod cyllideb. Adroddiadau monitro perfformiad ariannol. Datganiad Cyfrifon Blynnyddol. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor.
Effeithiolrwydd rheolaethau mewnol.	Cyfansoddiad (yn cynnwys swyddogion statudol, cynllun dirprwyo, rheolaeth ariannol a rheolau caffael). Y Cyngor, Cabinet, pwyllgorau, byrddau, a phaneli. Tîm Arwain Strategol ac Uwch Dîm Rheoli. Archwilio Mewnol. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Ymgysylltu â staff a Sgwrs Conwy.	Adolygiadau rheolaidd o'r Cyfansoddiad. Dogfennau cyfarfodydd (mae'r rhain yn cael eu cyhoeddi ar modern.gov). Adroddiadau archwilio mewnol. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor. Cofnodion ymgysylltu â staff a Sgwrs Conwy.
Ymgysylltu â'r gymuned ac atebolrwydd cyhoeddus.	Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd. Rhaglen Waith Ymgysylltu. Polisi a Gweithdrefnau Cwyno. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Adborth a dderbyniwyd drwy ymgynghori ac ymgysylltu. Gwersi a ddysgwyd. Adrodd am gwynion / canmoliaethau. Adroddiadau Ombwdsmon. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor.
Rheoli prosiectau a darpariaeth prosiectau.	Fframwaith Rheoli Prosiectau a Rhaglenni. Strwythurau monitro, e.e. Uwch Dîm Arwain, Uwch Dîm Rheoli, Y Cabinet,	Adroddiadau ar Hunanasesiad o Berfformiad (bob chwe mis).

	byrddau, timau prosiect ac ati. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Canlyniadau'r cynllun gwireddu buddion. Adroddiad ar y gwersi a ddysgwyd. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor.
Prosesau caffael	Rheolau'r Weithdrefn Contractau. Rheoliadau Ariannol. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Achosion Busnes. Cofrestr Contractau Adroddiadau rheoleiddio allanol. Adroddiad Caffael a Chomisiynu Blynnyddol. Argymhellion y pwyllgor.
Rolau a chyfrifoldebau Aelodau a Swyddogion.	Y Cyfansoddiad (yn cynnwys rolau a chyfrifoldebau, cynllun dirprwy, ac ati). Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Adolygiadau rheolaidd o'r Cyfansoddiad. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor.
Safonau ymddygiad.	Polisiâu a Gweithdrefnau AD. Cod Ymddygiad a Phrotocol Aelodau / Swyddogion. Y Prif Weithredwr a'r Swyddog Monitro. Pwyllgor Safonau. Arweinwyr Grwpiau. Sgwrs Conwy. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Adrodd am gwynion / canmoliaethau. Adroddiad Blynnyddol y Pwyllgor Safonau. Cofnodion Sgwrs Conwy. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor.
Hyfforddiant a Datblygu Aelodau a Swyddogion.	Cynllun yr Academi Ddysgu (Strategaeth Dysgu a Datblygu). Cynllun Datblygu Aelodau.	Cofnodion hyfforddiant / monitro'r Academi Ddysgu. Cofnodion hyfforddiant / monitro Datblygu Aelodau.

	Ymgysylltu â staff a Sgwrs Conwy. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Adroddiadau blynyddol gan gynghorwyr. Cofnodion ymgysylltu â staff a Sgwrs Conwy. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor.
Cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau, polisiau a gweithdrefnau mewnol.	Fframwaith Polisi. Strategaeth Rheoli Gwybodaeth. Strategaeth Ddigidol. Strategaeth Seibrgadernid. Safonau'r Gymraeg. Ein Llais Cymraeg. Polisi Iechyd a Diogelwch. Archwilio Mewnol. Rhannu Pryderon a threfniadau eraill i atal twyll. Her gan Reoleiddwyr Allanol. Her gan y Pwyllgor Craffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.	Adroddiad Blynyddol yr Uwch Swyddog Risg Gwybodaeth Adroddiad Blynyddol ar y Gymraeg. Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch. Archwilio Mewnol. Cofnodion o ymchwiliadau. Adroddiadau rheoleiddio allanol. Argymhellion y pwyllgor.

4.1. Sicrwydd a Ddarparwyd gan Archwilio Mewnol ac Allanol

Ym Marn Archwilio 2024-2025 dywedodd Pennaeth Archwilio Mewnol fod ein hamgylchedd rheoli mewnol a systemau rheoli mewnol yn darparu sicrwydd boddhaol dros brosesau busnes allweddol a systemau ariannol i reoli cyflawniad amcanion y sefydliad. Mae cynllun archwilio yn seiliedig ar risg trwy ein map sicrwydd wedi'i ddefnyddio i wneud yn siŵr bod sicrwydd digonol ar gael i gefnogi'r farn flynyddol. Mae arferion gwaith wedi parhau i newid er mwyn gwella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd archwiliadau mewnol, gyda chanolbwynt cynyddol ar feysydd risg wedi'u nodi o fewn y map sicrwydd, a symud i ffwrdd o brosesau archwilio cylchol. Mae'r Cynllun Archwilio Mewnol yn parhau i ddarparu'r hyblygrwydd gofynnol, ac ar y cyd â gwaith archwilio mewnol uniongyrchol, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol hefyd wedi tynnu ar ffynonellau sicrwydd ychwanegol, a grynhoir fel a ganlyn:

- Canlyniadau'r holl archwiliadau yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2025.

- Canlyniadau'r camau dilynol a gymerwyd mewn perthynas ag archwiliadau a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol.
- A oes unrhyw argymhellion sylweddol neu gritigol heb eu derbyn gan y rheolwyr a'r risgiau cysylltiedig.
- Effaith unrhyw newid i amcanion neu weithgareddau'r sefydliad.
- Mae gan y gwasanaeth fap sicrwydd cynhwysfawr i sicrhau bod y meysydd hynny â'r flaenoriaeth fwyaf yn derbyn sylw, bod bylchau sicrwydd yn cael eu llenwi ac nad oes unrhyw faes o 'or-sicrwydd'.
- Y gwaith a wneir gan Archwilio Cymru a rheoleiddwyr allanol eraill.
- Materion yn codi o adroddiadau blaenorol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
- Gwaith y Grŵp Gwella ac Archwilio i fonitro risgiau a materion corfforaethol i sicrhau bod holl risgiau critigol a mawr a materion corfforaethol wedi'u nodi drwy'r Awdurdod.
- Derbyn sicrwydd bod llif cyllido allanol wedi cael ei reoli'n dda a bod llywodraethu ac atebolrwydd priodol ar gyfer y defnydd o arian cyhoeddus mewn lle.
- Cyfarfodydd â Chyfarwyddwyr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth i nodi meysydd newydd neu bosibl o risg, datblygiadau o fewn eu meysydd cyfrifoldeb, ac effaith deddfwriaeth newydd.

Cyflwynwyd yr Adroddiad Archwilio Mewnol Blynnyddol ar gyfer 2024 - 2025 i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Mai 2025. Casgliad yr adroddiad oedd bod gennym brosesau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu corfforaethol boddhaol i reoli'r gwaith o gyflawni ein hamcanion ar gyfer y 12 mis hyd at 31 Mawrth 2025. Cafodd 86% o'r archwiliadau cynlluniedig a gafodd eu cwblhau yn ystod y flwyddyn eu hasesu fel eu bod yn darparu lefelau cadarnhaol o sicrwydd. Cafodd 4 o'r archwiliadau cynlluniedig a gynhaliwyd eu hasesu fel eu bod yn darparu lefel gyfyngedig o sicrwydd – roedd y rhain yn ymwneud â: Gwasanaethau Fflyd (Rheoli Stoc a Thanwydd); Cartrefi Conwy - Llety Dros Dro; Tai Amlfeddiannaeth; a Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl. Cynhaliwyd yr archwiliad dilynol ar y Gwasanaethau Fflyd (Rheoli Stoc a Thanwydd) ym mis Ebrill 2025, a diwygiwyd barn archwilio i Sicrwydd Boddhaol. Bydd y 3 archwiliad dilynol arall yn cael eu cynnal yn ystod 2025 - 2026 i sicrhau bod yr argymhellion yn cael eu rhoi ar waith.

Cafodd darganfyddiadau'r archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn ystod 2024 i 2025 eu hadrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn chwarterol. Perfformiwyd 11 cam dilynol yn ystod y flwyddyn i sicrhau gweithrediad 120 o argymhellion. Mae 624 o'r argymhellion wedi'u gweithredu'n llawn; mae 9 o argymhellion yn weddill; ac mae 49 ar y gweill. Roedd

yr archwiliadau hyn yn cynnwys 6 argymhelliad sylweddol neu gritigol, ac roedd 5 o'r rheiny wedi cael eu gweithredu (83%). Roedd y 5 argymhelliad yn archwiliad y Gwasanaethau Fflyd (Rheoli Stoc a Thanwydd) wedi cael eu rhoi ar waith neu roeddent yn amherthnasol bellach (cofnodion stoc cyfrifiadurol). Roedd argymhelliad mawr a wnaed yn archwiliad Undeb Rygbi Cymru a Rygbi Gogledd Cymru (RGC) yn cael ei ystyried fel gwaith ar y gweill.

Cafodd datganiadau ariannol drafft 2023 i 2024 eu paratoi a'u darparu i'r archwilydd fis Gorffennaf 2024. Bu'n rhaid oedi'r archwiliad o'r datganiadau ariannol oherwydd materion o ran adnoddau yn Archwilio Cymru, ond cafodd barn archwilio ddiamod ei chyhoeddi ar 29 Tachwedd 2024. Mae Crynodeb Archwilio Blynnyddol 2024 ar gael [yma](#).

5. Adolygiad o Effeithiolrwydd – Sut ydym ni'n gwybod bod ein trefniadau'n gweithio?

Mae'r datganiad hwn yn adeiladu ar 'Ddiweddariad Ymarferydd Trefniadau Llywodraethu Da Mewn Llywodraeth Leol 2020' y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy gyfrifoldeb dros gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Caiff yr adolygiad o effeithiolrwydd ei lywio gan waith Uwch Dîm Rheoli'r Cyngor sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu; Adroddiad Blynnyddol Pennaeth Gwasanaeth Archwilio Mewnol a gan sylwadau archwilwyr allanol ac asiantaethau adolygu ac arolygwyr eraill. Mae effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu wedi'i werthuso drwy adolygiad gan swyddogion allweddol sydd â chyfrifoldeb dros swyddogaethau llywodraethu yn ogystal â'r Grŵp Gwella ac Archwilio, cyn cael mewnbwn gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

5.1. Diffiniad o Sgoriau Sicrwydd

Yn ddiweddar, fe wnaethom adolygu ein sgoriau sicrwydd i sicrhau eu bod yn alinio â'r diffiniadau cyffredin a osodwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar gyfer Barn Ymgysylltu Archwilio Mewnol. Bydd y matrices sgoriau sicrwydd canlynol yn cael ei ddefnyddio i hunanasesu ein rheolaethau llywodraethu:

1. **Sicrwydd Sylweddol:** Mae system gadarn o lywodraethu, rheoli risg a rheolaeth yn bodoli, gyda rheolaethau mewnol yn gweithredu'n effeithiol ac yn cael eu cymhwyso'n gyson i gefnogi'r gwaith o gyflawni amcanion yn y maes a archwilir.

2. **Sicrwydd Rhesymol:** Yn gyffredinol, mae system lywodraethu, rheoli risg a rheolaeth gadarn wedi'i sefydlu. Nodwyd rhai problemau, diffyg cydymffurfio neu gyfle i wella a allai beryglu cyflawni amcanion yn y maes a archwilir.
3. **Sicrwydd Cyfyngedig:** Nodwyd bylchau, gwendidau neu ddiffyg cydymffurfio sylweddol. Mae angen gwella'r system lywodraethu, rheoli risg a rheolaeth er mwyn rheoli risgiau'n effeithiol i gyflawni amcanion yn y maes a archwilir.
4. **Dim Sicrwydd:** Mae angen cymryd camau gweithredu ar unwaith i fynd i'r afael â'r bylchau, gwendidau neu ddiffyg cydymffurfio sylweddol a nodwyd. Mae'r system lywodraethu, rheoli risg a rheolaeth yn annigonol i reoli risgiau'n effeithiol er mwyn cyflawni amcanion yn y maes a archwilir.

5.2. Gwerthusiad o'r Amddiffyniad Tair Llinell

Mae'r Model Sicrwydd Amddiffyniad Tair Llinell yn ganolog i'r gwerthusiad o effeithiolrwydd.

Mae gan yr Awdurdod brosesau sydd wedi'u hen sefydlu i sicrhau ei fod yn arfer ei swyddogaethau'n effeithiol. Mae'r prosesau Adolygu Perfformiad Gwasanaeth a Hunanasesu yn effeithiol i fonitro a gwerthuso darpariaeth o'n hymrwymladau strategol a rheoleiddiol; pa mor dda yr ydym yn rheoli materion a risgiau ac a yw adnoddau ariannol ac anariannol yn cael eu defnyddio'n ddarbodus, yn effeithiol, ac yn effeithlon.

Tanategir y mecanweithiau gwerthuso hyn gan fframwaith rheoli perfformiad cadarn sydd wedi'i ymgorffori ar bob lefel o'r sefydliad, i sbarduno gwelliant a sicrhau cydymffurfiaeth. Mae'r broses ar gyfer cynllunio strategol a gwasanaethau yn sicrhau bod blaenoriaethau ar lefel gwasanaeth yn cyd-fynd yn uniongyrchol â nodau corfforaethol, a bod adnoddau'n cael eu nodi a'u dyrannu'n briodol. Mae'r broses ar gyfer rheoli risg a materion yn sicrhau bod risgiau a materion ar lefel gwasanaeth a chorfforaethol yn cael eu rheoli. Mae'r broses ar gyfer mesur perfformiad yn sicrhau bod cynnydd yn cael ei olrhain yn agos a bod ymyriadau amserol yn cael eu defnyddio pan fo'n briodol. Mae effeithiolrwydd y prosesau hyn yn cael ei brofi drwy archwilio, craffu, a herio allanol a mewnol cadarn.

5.2.1. Y Llinell Amddiffyn Gyntaf

Dan y llinell amddiffyn gyntaf, mae rheolwyr gweithredol yn gyfrifol am asesu, rheoli a lliniaru risgiau yn uniongyrchol. Mae gofyn i Benaethiaid Gwasanaeth gynorthwyo â pharatoi'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol ar gyfer y Cyngor drwy ddarparu datganiad sicrwydd ar gyfer y fframwaith rheoli mewnol o fewn eu gwasanaeth. Mae pob Pennaeth Gwasanaeth yn gyfrifol am gyflawni'r canlyniadau sydd wedi'u nodi yn eu Cynllun Gwasanaeth. Maent yn gyfrifol am nodi a rheoli'r risgiau a phroblemau a allai effeithio ar ddarpariaeth gwasanaeth. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys monitro effeithiolrwydd y rheolaethau i liniaru'r risgiau a phroblemau a chymryd camau adferol pan fo rheolaethau'n wan neu pan nad ydynt mewn lle.

Mae Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth yn rhoi sicrwydd bod gan wasanaethau drefniadau llywodraethu cadarn. Roedd yr adolygiadau a gynhaliwyd yn ystod 2024 yn darparu sicrwydd fod gwasanaethau yn gwneud cynnydd wrth ddarparu amcanion corfforaethol a gwasanaeth, bod y risgiau a phroblemau yn cael eu rheoli; a bod cydymffurfiaeth reoleiddiol yn cael ei chyflawni. Fodd bynnag, yr heriau ariannol ac adnoddau sylweddol a wynebier gan bob gwasanaeth yw prif ganolbwynt y trafodaethau o hyd. Mae gostyngiadau cyllideb, cynnydd mewn costau, heriau recriwtio a chadw ac absenoldebau staff, yn erbyn cynnydd yn y galw am wasanaethau, yn parhau i roi pwysau sylweddol ar ein gallu i gynnal perfformiad. Mae cytundeb cyffredinol rhwng swyddogion ac aelodau nad all y lefelau presennol o ddarpariaeth gwasanaeth gael eu cynnal gyda chymaint o anawsterau o ran adnoddau a heb effeithio'n negyddol ar les staff. Mae'r casgliadau hyn wedi cael eu hadleisio yn ein Hadroddiad Hunanasesiad o Berfformiad - www.conwy.gov.uk/perfformiad.

Mae gan Gonwy hanes blaenorol da o reoli ei gyllideb refeniw, ond mae hyn yn dod yn fwyfwy anodd oherwydd y cynnydd mewn galw am wasanaethau, yn enwedig ym maes gofal cymdeithasol, addysg a thai, a'r chwyddiant parhaus o ran cyflogau a phrisiau. Gan roi ystyriaeth i'r heriau ariannol sylweddol a wynebier, fe wnaethom atgyfnerthu ein rheolaethau gwario i sicrhau bod unrhyw wariant yn gwbl hanfodol ac ein bod yn cael gwerth am arian. Yn ystod y flwyddyn, dosbarthodd Llywodraeth Cymru gyllid ychwanegol ac fe wnaethom hefyd elwa o incwm ychwanegol untro yn dilyn ail-ariannu ateb rhanbarthol ar gyfer rheoli gwastraff. Yn ogystal, fe wnaethom ennill rhywfaint o gostau ynni a rheoli'r trysorlys is. Arweiniodd y sefyllfa derfynol at wariant yn cael ei gynnwys o fewn cyfanswm ein hincwm, a oedd yn well na'r hyn a ragwelwyd yn ein hadroddiad

monitro cyllideb yn chwarter tri. Cafodd y rhan fwyaf o'r arbedion cynlluniedig eu cyflawni'n llwyddiannus gan y gwasanaeth.

O ystyried y pwysau ariannol parhaus, rydym yn parhau i gymryd camau gweithredol i gynllunio a rheoli ein sefyllfa ariannol ar gyfer y blynyddoedd i ddod, gan gynnwys defnyddio meincnodau i herio'r gyllideb, asesu lefelau gwasanaeth yng nghyd-destun dyletswyddau statudol, a chynnal gweithgorau cyllideb a arweinir gan Aelodau i ystyried ffurf y gwasanaethau a ddarperir yn y dyfodol.

Sgôr Sicrwydd: Sicrwydd Rhesymol

Rydym wedi rhoi'r sgôr yma oherwydd ein bod yn credu y gallwn gryfhau ein trefniadau ymhellach, ac rydym wedi cydnabod hyn yn ein camau gwella isod.

5.2.2. Yr Ail Linell Amddiffyn

Mae'r ail linell amddiffyn yn cynnwys goruchwyllo a monitro gweithgareddau a gwmpasir gan sawl elfen o lywodraethu mewnol (cydymffurfiaeth archwilio, rheoli risg a phroblemau, perfformiad, rheoli ariannol ac ati). Mae'r llinell amddiffyn hon yn monitro ac yn hwyluso gweithrediad arferion llywodraethu effeithiol gan reolwyr gweithredol, ac yn cynorthwyo ag adrodd gwybodaeth i bawb yn y sefydliad. Mae cyfres o adroddiadau yn cael eu hysgrifennu drwy gydol y flwyddyn - yn cynnwys ein Hadroddiad Hunanasesu Perfformiad bob chwe mis, adroddiadau ariannol, adroddiadau cydraddoldeb, llywodraethu gwybodaeth, adroddiadau craffu, adroddiadau'r Gymraeg - mae pob un o'r rhain wedi'u rhestru yn y Fframwaith Llywodraethu.

Mae Cod Rheolaeth Ariannol y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn gosod safonau rheoli ariannol gyda'r nod o hybu arferion da a chynorthwyo awdurdodau lleol i arddangos eu cynladwyedd ariannol. Mae cyrff llywodraeth leol yn wynebu her barhaus i'w gwytnwch ariannol o ganlyniad i bwysau a galw sylweddol ar wasanaethau. Mae'r ansefydlogrwydd economaidd wedi ychwanegu at y pwysau hwn gan arwain at heriau ariannol newydd a sylweddol dros y blynyddoedd sydd i ddod. Ym mis Rhagfyr 2024, fe wnaethom ddiweddarau ein Cynllun Ariannol Tymor Canolig, sy'n nodi'r gofynion cyllidol a ragwelir ar gyfer y ddwy flynedd ariannol nesaf a sut y byddwn yn rheoli'r gofyniad o ran adnoddau o fewn yr arian sydd ar gael. Mae'r cynllun yn ymwneud â chyfnod o ddwy flynedd yn hytrach na thair i bum mlynedd, a hynny oherwydd yr ansicrwydd ariannol ac economaidd sylweddol sydd yn ein hwynebu. Er gwaethaf cyfnod cymharol fyr y cynllun, ei nod yw helpu i greu sylfaen gynaliadwy ar gyfer ein cyllid yn y

tymor hirach. Ar ein cais ni, mae ein Hymgynghorwyr Trysorlys hefyd wedi asesu goblygiadau rhaglen gyfalaf bresennol y Cyngor o ran rheoli'r trysorlys. Adroddwyd bod yr effaith ar refeniw yn hawdd ei rheoli, cyn belled â bod costau cynyddol yn cael eu cynnwys yn y gyllideb a bod risgiau cyfraddau llog yn cael eu rheoli'n ofalus.

Mae'r holl adroddiadau sydd angen cymeradwyaeth wleidyddol wedi cael eu cyflwyno un ai i'r Cabinet neu'r Cyngor ar gyfer cymeradwyaeth, a lle bo'n briodol i un o'r pedwar Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ar gyfer adolygu a herio. Mae'r adroddiadau'n gyffredinol yn nodi ein bod yn gwneud cynnydd da i gyflawni'r amcanion corfforaethol a strategaethau ategol eraill, ond mae heriau sylweddol yn ymwneud ag adnoddau a chapasiti. Mae'r adroddiadau'n gytbwys ac yn nodi meysydd i'w gwella lle bo'r angen. Mae rhaglen waith yn ei lle i sicrhau bod adroddiadau yn cael eu cyflwyno mewn modd amserol ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd gan Gadeiryddion Craffu gyda swyddogion llywodraethu.

Sgôr Sicrwydd: Sicrwydd Rhesymol

Rydym wedi rhoi'r sgôr yma oherwydd ein bod yn credu y gallwn gryfhau ein trefniadau ymhellach, ac rydym wedi cydnabod hyn yn ein camau gwella isod.

5.2.3. Y Drydedd Linell Amddiffyn

Mae archwilio mewnol yn ffurfio trydedd linell amddiffyn y sefydliad. Mae swyddogaeth archwilio mewnol annibynnol gydag ymagwedd yn seiliedig ar risg tuag at waith, yn darparu sicrwydd i uwch reolwyr. Mae'r sicrwydd hwn yn cynnwys pa mor effeithiol mae'r sefydliad yn asesu ac yn rheoli llywodraethu ac yn cynnwys sicrwydd ar effeithiolrwydd y llinell amddiffyn gyntaf a'r ail. Cyflwynwyd cyfanswm o 29 barn archwilio gan Archwilio Mewnol yn 2024/2025, o'r rheiny roedd 18 o sicrwydd uchel, 7 o sicrwydd boddhaol a 4 o sicrwydd cyfyngedig. Ni chafwyd casgliadau archwilio o ddim sicrwydd.

Mae Archwilio Cymru yn darparu barn ar y datganiad o'r cyfrifon a threfniadau llywodraethu'r awdurdod. Mae Estyn ac Arolygiaeth Gofal Cymru yn darparu barn ar drefniadau llywodraethu a rheoli Gofal Cymdeithasol ac Addysg. Mae adroddiadau archwilio'r tri rheoleiddiwr yn dod i'r casgliad, yn gyffredinol, bod yna drefniadau llywodraethu da ar waith yn yr Awdurdod.

Mae camau unioni yn deillio o argymhellion archwilio mewnol ac allanol yn cael eu monitro'n agos i sicrhau eu bod yn cael eu rhoi ar waith ac yn effeithiol i ymdrin â'r

maes/meysydd risg a ddynodwyd, gan wella trefniadau llywodraethu'r awdurdod ymhellach.

I weld cyhoeddiadau ein rheoleiddwyr allanol, cliciwch ar y dolenni isod:

- [Archwilio Cymru](#)
- [Estyn](#)
- [Arolygiaeth Gofal Cymru](#)
- [Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru](#)
- [Yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch](#)
- [Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru](#)
- [Arolygiaeth Garchardai EF](#)
- Adroddiadau Comisiynwyr (yn cynnwys [Y Gymraeg](#), [Pobl Hŷn](#), [Plant](#), [Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol](#), ac ati).

Cynhelir Asesiadau Ansawdd Allanol Archwilio Mewnol bob 5 mlynedd. Gellir gweld ein hasesiad diweddaraf [yma](#). Bydd ein hasesiad nesaf yn cael ei gynnal yn 2027.

Sgôr Sicrwydd: **Sicrwydd Sylweddol**

6. Cwestiynau Llywodraethu Allweddol

6.1. A yw'r Trefniadau Llywodraethu yn effeithiol wrth gefnogi darpariaeth?

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol eleni yn cwmpasu cyfnod lle'r oeddem yn parhau i ddelio ag effaith pwysau chwyddiant a chostau cynyddol parhaus, gan arwain at heriau a phwysau ariannol sylweddol.

6.1.1. Ymgysylltu â Budd-ddeiliad

Mae'n ofynnol i ni dan ddarpariaethau ymgysylltu yn Neddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 i geisio barn rhestr ragnodedig o ymgynghoreion statudol ar sut y mae'n perfformio yn erbyn ei swyddogaethau, yn cynnwys gyda busnesau lleol, cynghorau cymunedol, undebau llafur, partneriaid, yn ogystal â phreswylwyr a staff. Mae ceisio barn a mewnbwn yr unigolion sy'n defnyddio ein gwasanaethau, a'r unigolion sy'n helpu i ddarparu ein gwasanaethau, yn parhau i fod yn rhan annatod o'n prosesau llywodraethu

ac mae hefyd yn ein helpu ni i asesu a ydym yn cyflawni ein swyddogaethau'n economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol.

Rydym yn cydnabod pwysigrwydd adborth gan gymunedau a budd-ddeiliaid i'n helpu ni i lunio a gwella gwasanaethau ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, gan ddarparu'r hyn sydd gan bobl ei angen yn eu cymunedau. Mae gennym lawer o enghreifftiau da o ymgysylltiad cymunedol parhaus drwy ein gwasanaethau, ac yn ystod 2024 - 2025 rydym wedi dechrau ar waith i ddatblygu proses flynyddol newydd i gasglu safbwyntiau defnyddwyr ar sut yr ydym yn perfformio yn erbyn ein swyddogaethau (hynny yw, Ein Hamcanion Lles a meysydd llywodraethu allweddol). Rydym yn gobeithio y bydd y broses newydd hon yn weithredol erbyn yr haf, gan roi data defnyddwyr gwerthfawr i ni erbyn yr hydref. Bydd y wybodaeth hon yn cefnogi ein proses Hunanasesu.

Mae ein Cynllun Corfforaethol diwygiedig yn pwysleisio pwysigrwydd [cydweithio gyda chymunedau](#) fel egwyddor sylfaenol sy'n sail i'n holl waith fel Cyngor. Mae gwneud yn siŵr bod pobl yn teimlo'n wybodus ac fel eu bod yn cael eu cynnwys a'u clywed yn parhau i fod yn bwysig i ni, yn ogystal â darparu amrywiaeth o ffyrdd i bobl allu cyfathrebu, cydweithio ac ymgysylltu â'n gwasanaethau.

Yn ystod 2024 i 2025, gwnaethom gynnal ymgynghoriad cyhoeddus pellach ynghylch ein cyllideb gan egluro'r sefyllfa ariannol heriol yr ydym ynddi, a gofyn i bobl am eu barn o ran sut y dylem flaenoriaethu a dyrannu ein hadnoddau ariannol cyfyngedig iawn. Gofynnodd yr arolwg am farn pobl ar ba wasanaethau sy'n bwysig iddyn nhw a'r gymuned leol. Fel rhan o'n hymgysylltiad ac adborth i ymatebwyr, fe wnaethom ddatblygu rhai [Cwestiynau Cyffredin](#) i helpu i fynd i'r afael â chamddealltwriaethau ynglŷn â'r hyn y gallwn ac na allwn ni fel Cyngor ei reoli yn ein cyllideb. Roedd y gyfradd ymateb i'r arolwg yn dda ar y cyfan a defnyddiwyd yr adborth i hysbysu ein proses gwneud penderfyniadau ac i gynorthwyo â dylunio a chryfhau gwytnwch ariannol a gwytnwch gwasanaethau. Roedd canlyniadau ein harolwg cyllideb wedi'u cynnwys yn ein [cynigion cyllideb ddrafft](#), a gymeradwywyd gan y Cabinet ym mis Chwefror 2025.

Fodd bynnag, mae'n rhaid i ni gydnabod lle nad yw ein hymgysylltiad wedi mynd cystal ag y byddem wedi'i ddymuno a lle mae gwersi wedi cael eu dysgu. Ym mis Gorffennaf 2024, fe wnaethom ddiweddarau'r cyhoedd ynglŷn â'r bwriad i gau rhai toiledau cyhoeddus, a ysgogodd Rybudd o Gynnig i'w godi yn y Cyngor. O ran cyfathrebu a deialog, mynegodd rhai aelodau siom ynghylch y methiant i ymgynghori mewn modd priodol gydag aelodau lleol a budd-ddeiliaid. Cyflwynodd y Prif Weithredwr ymateb i hyn yng nghyfarfod y

[Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cyllid ac Adnoddau ym mis Medi](#), gan amlinellu'r broses a oedd wedi cael ei dilyn mewn perthynas â'r cynnig i gau toiledau cyhoeddus, a oedd yn cynnwys ymgynghori ar y Strategaeth Toiledau Lleol. Er y cydnabuwyd y dylai bod aelodau wedi cael rhagor o amser i ystyried cynigion ac y byddai gwersi pwysig yn cael eu dysgu o hynny, roedd yr amser a oedd ar gael i ni wedi'i gwtogi'n sylweddol gan y ddau etholiad a gynhaliwyd yn ystod 2024. Felly, rhoddodd hyn dair wythnos yn unig, lle nad oedd cyfnod cyn etholiad, i swyddogion allu hysbysu'r bobl yr oedd angen gwybod ac i'n galluogi ni i symud ymlaen yn gyflym gyda'r arbedion ariannol yr oedd angen i ni eu sicrhau fel awdurdod. Pwysleisiodd y Prif Weithredwr hefyd bod trafodaethau, ymgynghoriadau, ac ymgysylltiadau helaeth wedi cael eu cynnal ers mis Medi 2023 gyda'r holl aelodau, cynghorau tref a chymuned a busnesau lleol, a bod swyddogion bob amser ar gael i drafod pryderon ac ateb cwestiynau ar unrhyw adeg. Roedd aelodau etholedig hefyd wedi cael eu cynnwys ym mhob gohebiaeth yn ymwneud â'r Cynllun Toiledau Cymunedol a'r ymgynghoriad yn rhoi gwybod am eu cau.

Rydym yn teimlo bod perthnasau da rhwng swyddogion ac aelodau etholedig wedi'u cynnal yn ystod 2024 - 2025 ac maent yn parhau i gefnogi casglu barn y gymuned trwy adborth anffurfiol. Mae gennym hefyd Reolwr Datblygu ac Ymgysylltu â Chymunedau i gynorthwyo â chefnogi ein perthynas â chynghorau tref a chymuned. Mae'r mecanweithiau hyn yn cryfhau'r berthynas rhwng y Cyngor a chymunedau, gan roi adborth hanfodol i ni er mwyn parhau i lunio a darparu gwasanaethau y mae pobl eu hangen. Yn ystod 2025 - 2026, byddwn yn gobeithio ymgymryd ag adolygiad o'n mecanweithiau a gweithgareddau ymgysylltu â'r gymuned ar draws yr awdurdod, er mwyn ein helpu i ddeall pa waith sy'n cael ei wneud yn rheolaidd, pa wybodaeth y gallwn ei gasglu ohono, a chyflwyno, cyn belled ag y bo modd, rhywfaint o gysondeb a goruchwyliaeth i'n dulliau.

Mae gennym drefniadau i ymgysylltu'n rheolaidd â'r undebau llafur cydnabyddedig. Mae cyfarfodydd ar y cyd rhwng swyddogion, aelodau a'r tri undeb, Unsain, GMB ac Unite, ar ffurf y Cydbwyllgor Ymgynghorol Corfforaethol a chyfarfodydd ymgynghori undebau, lle mae cyfleoedd i drafod yr heriau sy'n wynebu ni fel cyflogwr, trafod penderfyniadau corfforaethol a allai effeithio ar weithwyr y sefydliad, a rhannu gwybodaeth am ein perfformiad yn unol â'r Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus. Yn ogystal, mae yna gyfarfodydd rheolaidd gydag Undebau Llafur cydnabyddedig sy'n cynrychioli cydweithwyr Addysg – Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (Cymru), Undeb Addysg Cenedlaethol Cymru, Voice ac Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC). Gan ein bod yn deall pwysigrwydd cyfathrebu mewnol effeithiol a chefnogi lles

staff, yn ystod 2024-2025, fe wnaethom hefyd gynnull gweithgor bach i adolygu sut yr ydym yn ymgysylltu gyda staff y Cyngor. Mae nifer o feysydd allweddol wedi cael eu nodi ar gyfer eu gwella, a bydd y grŵp yn cyflwyno eu hargymhellion i'r UDRh yn gynnar yn 2025-2026.

6.1.2. Cynllunio Strategol

Yn ystod 2024-2025, rydym wedi adolygu a diwygio amcanion ein Cynllun Corfforaethol yn fanwl. Rydym wedi ad-drefnu nifer y nodau sydd yn ein cynllun i bump, gan gydnabod bod y naw a nodwyd yn flaenorol yn uchelgeisiol iawn ac yn rhy eang eu ffocws. Yn allweddol, rydym wedi ceisio cryfhau'r cynllun fel dogfen strategol lefel uchel, gan gymryd cam yn ôl o fanylion rhy weithredol, a rhoi sylw penodol i'r angen i sicrhau gwytnwch ariannol y Cyngor i gynnal darpariaeth gwasanaethau yn y dyfodol. Rydym hefyd wedi cymryd gofal i adolygu geiriad ein hymrwymadau er mwyn eu gwneud yn fwy cyfoes, gan fod yn ochelgar iawn o newid posib yn y dyfodol yn sgil pwysau cyllidebol. Mae'n gydbwysedd anodd ei gyrraedd gan fod angen cadw llygad ar yr hyn sydd wir yn bwysig o hyd. Mae ein cynllun diwygiedig ar gael yma: www.conwy.gov.uk/cynlluncorfforaethol.

Mae cael cynlluniau strategol ar waith wedi eu halinio gyda'n hamcanion lles yn hanfodol i sicrhau bod blaenoriaethau lleol a chenedlaethol yn cael eu darparu'n effeithiol a bod rhwymedigaethau statudol yn cael eu bodloni. Mae'r cynlluniau hyn yn tanseilio popeth rydym yn ei wneud ac yn darparu rhaglenni mapio effeithiol i wella perfformiad ac effeithiolrwydd gweithredol, a sicrhau ein bod yn ymateb yn effeithiol i risgiau a chyfleoedd macro-amgylcheddol. Mae ein cynlluniau strategol wedi'u tanategu gan ymchwil a data cadarn i hysbysu'r broses o wneud penderfyniadau.

Mae strategaethau corfforaethol, cyllid a chynlluniau gwasanaeth yn cyd-fynd ag amcanion lles ein Cynllun Corfforaethol. Mae diwylliant o gynllunio ar sail canlyniadau wedi'i sefydlu yn ein prosesau cynllunio gwasanaeth a chorfforaethol. Mae'r holl gynlluniau strategol allweddol a'r risgiau a phroblemau corfforaethol yn cyd-fynd â'r amcan lles perthnasol a rhaid i'r holl adroddiadau a gyflwynir i'w cymeradwyo'n ddemocrataidd ddangos sut maent yn cefnogi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, y Cynllun Corfforaethol, a / neu risgiau a phroblemau y maent yn eu heffeithio.

Mae pob cynllun strategol yn cael ei gynhyrchu ar ôl gweithredu prosesau ymgysylltu â'r gymuned ac yn cael ei gefnogi drwy reoli adnoddau. Mae cysylltiadau positif rhwng cynllunio strategol ac ariannol, ac rydym yn parhau i adeiladu arnynt.

6.1.3. Penderfyniadau Allweddol

Fel Cyngor, rydym yn atebol yn gyhoeddus i'n cymunedau ac mae angen i ni ddangos gonestrwydd a thryloywder yn yr holl benderfyniadau rydym yn eu gwneud. Darparu cyfleoedd i gymunedau gael mynediad, archwilio a herio ein penderfyniadau a chael trywydd archwilio clir o sut mae penderfyniadau yn cael eu gwneud yn datblygu ymddiriedaeth y gymuned ac yn rhoi sicrwydd bod adnoddau cyhoeddus yn cael eu defnyddio'n economaidd, effeithiol, effeithlon ac yn foesebol.

Mae penderfyniadau allweddol yn adlewyrchu'r effaith ar nifer o ffactorau, gan gynnwys tegwch a chynaliadwyedd. Rydym hefyd yn parhau i ymgorffori Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 drwy sicrhau bod y Ddeddf wedi'i hystyried ym mhob cynllun allweddol a phob penderfyniad allweddol a gyflwynir i ddemocratiaeth.

Rydym yn parhau i adolygu ein prosesau democrataidd a busnes i sicrhau eu bod yn addas i'r diben ac yn arwain at wneud penderfyniadau deallus ac amserol. Er enghraifft, yn ystod 2024 - 2025, mae gweithgor aelodau / swyddogion wedi bod wrthi'n adolygu ein trefniadau craffu a bydd yn cyflwyno ei ganfyddiadau a'i argymhellion ar gyfer gwella i'r Cyngor ar ddechrau 2025 - 2026. Mae adroddiadau arferol allweddol sy'n cefnogi perfformiad a rheoli risg hefyd wedi cael eu hadolygu yn y flwyddyn ddiwethaf. Yn ystod 2025-2026, byddwn yn adolygu ein dull o ran asesu effaith, a fydd o gymorth i gefnogi gwneud penderfyniadau ar sail gwybodaeth.

6.1.4. Rheoli Perfformiad

Mae rheoli perfformiad effeithiol yn hanfodol i sicrhau ein bod yn cyflawni ein blaenoriaethau statudol, cenedlaethol a lleol, yn defnyddio ein hadnoddau yn y ffordd fwyaf effeithiol ac effeithlon, rheoli risg a heriau a chymell gwelliant parhaus. Pan fydd tystiolaeth o berfformiad sydd angen ei wella, mae cynlluniau gweithredu yn cael eu rhoi ar waith a'u monitro. Mae gennym fecanweithiau cadarn ar waith i fonitro perfformiad, risg, a chydymffurfiaeth o ran archwilio yn barhaus, gydag adroddiadau rheolaidd wedi'u trefnu drwy ddemocratiaeth.

Mae ein polisiâu caffael yn cynnwys buddion cymunedol fel rhan bwysig o'n meini prawf dyfarnu, yn ogystal â gwerth am arian ynddo'i hun. Mae rheolau caffael contractau yn gofyn bod rheolwyr yn dangos gwerth am arian, ac felly nid yw bob amser yn golygu'r dewis rhataf, a bod ganddynt hefyd drefniadau monitro cadarn ar waith i fonitro llwyddiant unrhyw contract.

Mae Bwrdd Cyfleoedd Conwy, ein proses Adolygiad Perfformiad Gwasanaeth, byrddau prosiect a rhaglenni i gyd yn darparu cyfleoedd ar gyfer adolygu, herio, a thrafodaethau ar gyfer gwell. Mae'r Cynllun Awgrymiadau Staff hefyd yn gwahodd Staff i gyflwyno syniadau ar gyfer gwelliannau. Rydym wedi adolygu'r cynllun hwn yn ystod 2024 - 2025 a byddwn yn chwilio am ffyrdd i hyrwyddo hyn yn well i staff. Mae'r Prif Weithredwyr a Chyfarwyddwyr Strategol hefyd wedi cynnal sesiynau ymgysylltu â staff ddwywaith yn ystod y flwyddyn, sydd wedi bod yn ffordd arbennig o lwyddiannus o gael adborth. Gall staff hefyd rannu syniadau a materion perfformiad yn ystod eu sesiynau Sgwrs Conwy rheolaidd. Mae gweithgor bychan o swyddogion wedi bod wrthi'n ddiweddar yn adolygu mecanweithiau eraill i hyrwyddo cyswllt staff a byddant yn cyflwyno eu hargymhellion i'r Uwch Dîm Rheoli.

Mae ein Hadroddiadau Hunanasesiad ar Berfformiad, a gyhoeddir bob chwe mis, wedi cael eu hadolygu yn ystod 2024-2025 i fodloni safonau hygyrchedd yn well, ac maent yn awr yn cynnwys tablau data clir gyda gwybodaeth am dueddiadau, yn ogystal â naratif ansoddol o amgylch cyflawniadau allweddol, eitemau newyddion a gweithgarwch democrataidd. Mae'r adroddiadau hyn yn un cyfrwng a gallwn eu defnyddio i symleiddio'r hyn a oedd gynt yn adroddiadau ar wahân, gan nodi'r holl wybodaeth allweddol am berfformiad mewn un lle. Mae'r adroddiadau hyn, ynghyd ag adroddiadau ar y prif bwyntiau yn dystiolaeth bod ein hamcanion, yn gyffredinol, yn cael eu cyflawni er gwaethaf heriau ariannol sylweddol.

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf rydym ni wedi gorfod addasu targedau ac, ar gyfer rhai meysydd, rydym ni wedi gwneud y penderfyniad i greu dirywiad a reolir yn unol â gostyngiad mewn cyllidebau. Yn anffodus, mae hyn yn debygol o barhau i fod yn wir am y dyfodol rhagweladwy. Ym mis Chwefror 2025, cymeradwyodd y Cyngor ei [Gynllun Corfforaethol diwygiedig](#), gan ymateb i argymhellion o Adolygiad Cymheiriaid CLILC yn 2023 i resymoli ein huchelgais a rhoi gwell ffocws ar wytnwch ariannol. Mae hwn wedi bod yn gyfle da i ni ailgyfeirio'r Fframwaith Rheoli Perfformiad sy'n cefnogi'r Cynllun Corfforaethol, ac a fydd yn ffurfio sail ein hadroddiadau Hunanasesu wrth symud ymlaen.

Mae staff perthnasol sy'n gyfrifol am weithredu Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 wedi datblygu cynlluniau gweithredu a'u rhoi ar waith. Yn ystod 2024-2025, rydym wedi symud ymlaen yn sylweddol gyda gwneud trefniadau ar gyfer yr Asesiad Perfformiad Panel, sydd wedi cynnwys drafftio ein Cwmpas ar gyfer yr asesiad. Rhagwelir y bydd yr asesiad yn cael ei gynnal ym mis Rhagfyr 2025.

Hefyd yn ystod 2024-2025, rydym wedi gwneud cryn dipyn o waith i adolygu ein dull o ran Risgiau a Materion Corfforaethol. Y gobaith yw y bydd ein cofrestr ddiwygiedig yn cyflwyno cyfres o risgiau corfforaethol strategol syml, sy'n bodloni safonau hygyrchedd. Mae'n cynnwys dangosfwrdd crynodeb sy'n cyflwyno gwybodaeth ar dueddiadau i helpu i werthuso effeithiolrwydd mesurau rheoli a chamau lliniaru.

Rydym wedi adolygu ein rhaglen Adolygiad Perfformiad Gwasanaeth i sicrhau ei bod yn parhau i fod yn berthnasol ac yn werthfawr yn ystod y cyfnod heriol presennol. Mae'r cylch gorchwyl ar gyfer y rhaglen wedi cael ei adolygu gan yr Uwch Reolwyr a'r Cabinet, gan gyflwyno rhaglen wedi'i strwythuro i'r cyfarfodydd wrth symud ymlaen, a dogfennaeth symlach i gefnogi trafodaethau strategol yn well. Hefyd, gan gydnabod y gwaith sylweddol sy'n gysylltiedig â pharatoi ar gyfer Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth, cytunwyd yn awr i symud i raglen dreigl flynyddol, oherwydd teimlir ei bod yn fwy cymesur, yn enwedig yng nghyd-destun mecanweithiau eraill sy'n bodoli i adolygu perfformiad gwasanaeth yn rheolaidd. Bydd camau gwella sy'n deillio o'r Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth yn cael eu bwydo i'n hadroddiadau Hunanasesiad o Berfformiad bob chwe mis, gan gefnogi ein dull o asesu parhaus, fel yr anogir gan y canllawiau perfformiad statudol ar gyfer Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Rydym wedi dechrau ar waith i weithredu proses flynyddol i holi barn budd-ddeiliaid ynglŷn â sut yr ydym yn perfformio yn erbyn ein swyddogaethau, sydd eto yn un o ofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Fodd bynnag, mae hyn yn parhau i fod yn y camau cynnar, a bydd cynnig yn cael ei gyflwyno i Uwch Reolwyr a'r Cabinet ar ddechrau'r haf, 2025. Bydd canlyniadau'r arolwg unwaith eto'n cyfrannu at ein hadroddiadau Hunanasesiad o Berfformiad, gan ein helpu ni i driongli gwybodaeth ynghylch sut yr ydym yn perfformio.

Felly, mae cryn dipyn o waith wedi cael ei wneud yn ystod y flwyddyn i adolygu a gwella agweddau amrywiol ein fframweithiau perfformiad a risg. Unwaith y bydd y ffrydiau gwaith hyn wedi'u cwblhau, byddwn yn diweddarau ein polisïau a'n canllawiau yn unol â hynny ac yn darparu hyfforddiant lle bo angen.

6.2. A oes heriau yn gysylltiedig â chyflawniad?

Roedd yr heriau mwyaf arwyddocaol i gyflawniad yn 2024-2025 yn cynnwys:

1. Argaeledd cyllideb.
2. Capasiti staff a chynnydd mewn llwythi gwaith.

3. Cynaliadwyedd y sector gofal cymdeithasol.
4. Galw cynyddol am wasanaethau.
5. Anawsterau o ran recriwtio ar gyfer rhai swyddi gwag allweddol mewn meysydd gwasanaeth.

Cyflwynwyd ein Cofrestr Risg Gorfforaethol ddiweddaraf i'r [Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Mehefin 2025](#).

Er gwaethaf yr heriau hyn, mae ein hadroddiadau Hunanasesiad o Berfformiad yn dangos, er gwaethaf y pwysau ychwanegol, bod gwaith da iawn wedi cael ei wneud gennym ni i gefnogi amcanion ein Cynllun Corfforaethol.

Mae caledi ariannol a chapasiti is staff sy'n ymgymryd â mwy o rolau gan nad yw aelodau newydd o staff yn cael eu cyflogi yn parhau'n rhwystr sylweddol mewn rhai meysydd gwasanaeth. Fodd bynnag, rydym yn edrych ar ddatrysiadau digidol a allai gynorthwyo a chapasiti. Rydym yn parhau i wneud toriadau cyllidebol i sicrhau ein bod ni'n gallu cydbwyso'r gyllideb, ond mae hyn mynd yn fwy heriol bob blwyddyn, ac o ganlyniad, rydym wedi gorfod gwneud penderfyniadau anodd i gynyddu ffioedd neu leihau neu atal rhai gwasanaethau.

Rydym yn parhau i edrych ar ffyrdd o archwilio a manteisio ar gyfleoedd ariannu eraill sydd ar gael, yn cynnwys Cyllid Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU, sydd wedi cael ei ymestyn i 2025-2026, cyllid gan Wasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru ar gyfer gwaith i newid i sero net yn ogystal ag ystod o grantiau eraill. Yn ogystal, rydym ni'n parhau i edrych ar sut fedrwn ni drawsnewid gwasanaethau er mwyn symleiddio prosesau busnes a defnyddio technoleg i gynyddu capasiti.

6.3 A yw llywodraethu yn cefnogi darpariaeth yr amcanion?

Rydym yn parhau i adolygu rheolaethau mewnol a gwneud newidiadau lle bo angen yn ôl y ddeddfwriaeth. Mae'r gwasanaeth Archwilio Mewnol yn adolygu eu map sicrwydd yn rheolaidd, sy'n cael ei ddefnyddio i lywio'r Cynllun Archwilio Mewnol. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu hefyd yn cwblhau hunanasesiad blynyddol o'i berfformiad er mwyn dangos ei fod yn derbyn ei gyfrifoldebau a bod ei drefniadau'n effeithiol. Mae cynllun gweithredu cywiro yn cael ei lunio lle nodir meysydd ar gyfer gwella.

Mae Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael a'r Rheolwr Archwilio yn cyfarfod timau rheoli gwasanaethau'n rheolaidd i drafod eu risgiau, pryderon, a gofynion diweddaraf. Mae

hyn yn sicrhau bod Archwilio Mewnol wedi eu diweddarau'n llawn ac yn ymwybodol o faterion sy'n dod i'r amlwg a risgiau a bydd yn gallu canolbwyntio adnoddau yn y prif feysydd blaenoriaeth a risg ar y pryd.

Mae adroddiadau perfformiad ddwywaith y flwyddyn i ddemocratiaeth ac uwch reolwyr, a gall yr holl reolwyr gael mynediad at ddata perfformiad drwy ein system CAMMS ar unrhyw adeg, sy'n storio ein gwybodaeth ar berfformiad, risg, a rheoleiddio.

Mae'r cofrestrau risg a materion corfforaethol yn cael eu hadolygu'n rheolaidd gydag ymgysylltiad cryf gan reolwyr ac aelodau. Yn ystod 2024 - 2025, rydym wedi cynnal adolygiad mwy manwl o'n cofrestrau a phrosesau risg a materion, a byddwn yn gwneud argymhellion i ddemocratiaeth er mwyn gwneud gwelliannau i'n fframwaith.

Mae sianeli i'r cyhoedd a staff allu rhoi eu barn drwy ymarferion ymgysylltu â'r gymuned, e-ddeisebau, gwerthusiadau staff a phorthol ar gyfer syniadau staff. Yn ystod 2025 - 2026, byddwn yn edrych ar fecanwaith newydd i gasglu safbwyntiau budd-ddeiliaid am berfformiad yn erbyn ein swyddogaethau. Hefyd, mae mecanweithiau adborth ar waith drwy'r cyfryngau cymdeithasol, briffiau staff, digwyddiadau ymgysylltu i staff a'r fforwm rheolwyr.

Mae gan bob prosiect a rhaglen gynllun gwireddu buddion mewn lle ac fe gedwir cofnodion o'r gwersi a ddysgwyd sydd yn cael eu rhannu drwy'r Fforwm Rheoli Prosiectau a Rhaglenni.

Cynhaliwyd rhaglen foderneiddio barhaus ar draws y Cyngor i sicrhau ein bod yn bodloni'r gostyngiadau uchelgeisiol i'r gyllideb a sicrhau ein bod mor effeithlon â phosibl. Yn ystod 2024 - 2025, rydym wedi datblygu fersiwn ddrafft ein Strategaeth Gwynwch ac wedi adolygu ein Cynllun Corfforaethol, sy'n pwysleisio pwysigrwydd trawsnewid i gefnogi ein cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.

Er bod gennym drosolwg o bob partneriaeth strategol rhanbarthol ac yn bresennol ym mhob un, mae'n dirlun cymhleth ac mae angen rheolaeth ofalus i sicrhau nad yw'r byrddau yn dyblygu nac yn gwrthdaro.

6.4. Beth ydym ni'n ei wneud yn dda?

Mae swyddogaethau a dyletswyddau wedi'u diffinio'n glir er mwyn galluogi Aelodau a Swyddogion i gydweithio er mwyn cyflawni'r un diben, ac i benderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i fodloni Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a'n nodau

corfforaethol. Mae cynllun cynefino cynhwysfawr yn ei le i sicrhau bod yr holl aelodau etholedig newydd yn cael eu cefnogi i ddeall eu rolau a chyfrifoldebau a sut mae'r cyngor yn gweithio - yn enwedig o ran llywodraethu. Mae cynllun sefydlu cynhwysfawr hefyd mewn lle ar gyfer uwch-reolwyr newydd er mwyn sicrhau bod ganddynt y wybodaeth a'r gefnogaeth sydd ei angen arnynt i berfformio eu rôl yn effeithiol, gan gyfrannu tuag at lywodraethu effeithiol o'r sefydliad.

Yn ogystal â Chyflwyniadau Corfforaethol, mae tudalen gynefino newydd wedi'i datblygu er mwyn cyflwyno holl aelodau o staff newydd a darparu adnodd iddynt gyfeirio ato wrth iddynt ddatblygu yn eu rolau newydd. Hefyd, rydym bellach yn defnyddio dull digidol mewn perthynas â chyfweliadau gadael, sy'n ein galluogi ni i dynnu data'n ddienw i'n helpu ni i wella.

Pennir bob blaenoriaeth gorfforaethol a risgiau a phroblemau corfforaethol i Uwch Reolwyr ac Aelodau Cabinet fel bo modd eu dwyn i gyfrif ynghylch effeithiolrwydd y gweithredu.

Mae trefniadau cadarn ar gyfer rheolaeth ariannol effeithiol trwy ein gweithdrefnau cyfrifyddu a rheoliadau ariannol. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau cynllunio cyllideb sefydledig, sydd yn destun asesiad risg, ac adroddiadau rheolaidd i'r aelodau'n cymharu rhagolygon o wariant refeniw a chyfalaf i gyllidebau blynyddol a phroses Fframwaith Cynllunio Busnes sy'n cefnogi proses dyrannu ein hadnoddau.

Er gwaethaf nifer o flynyddoedd o galedi ariannol, mae gennym hanes blaenorol da o reoli ein cynlluniau gwario o fewn y gyllideb gymeradwy, ond mae hyn yn dod yn fwyfwy anodd oherwydd bod y cyllid sydd ar gael i ni fel Cyngor yn annigonol i gyd-fynd â'r galw cynyddol am wasanaethau, yn enwedig ym maes gofal cymdeithasol. Yn eu Hadroddiad Cenedlaethol ar [Gynaliadwyedd Ariannol Llywodraeth Leol](#), daeth Archwilio Cymru i'r casgliad bod 'sefyllfa ariannol llywodraeth leol yn anghynnaladwy dros y tymor canolig oni chymerir camau gweithredu gan y rhai sy'n cefnogi'r sector ac yn rhyngweithio ag ef yn ogystal â chynghorau eu hunain'. Mae gweithio i sicrhau ein cynaliadwyedd ariannol yn sail i bopeth a wnawn, ond fel y cydnabyddir gan Archwilio Cymru, mae llwyddiant llywodraeth leol yn dibynnu ar lywodraeth genedlaethol, yn ogystal â llywodraeth leol.

Er gwaethaf y rhwystrau a'r heriau a nodir, rydym wedi darparu nifer o gyflawniadau yn erbyn ein hamcanion lles. Mae'r rhain wedi'u nodi'n fanwl yn ein Hadroddiadau Hunanasesiad o Berfformiad a gyhoeddir ddwywaith y flwyddyn, gallwch eu gweld yma: www.conwy.gov.uk/perfformiad.

6.5. Ar beth sydd angen i ni gadw'r pwyslais?

Dyma ein meysydd risg allweddol, fel y dangosir yn ein Cofrestr Risgiau Gorfforaethol:

1. Y risg y bydd cyllid annigonol yn ein hatal rhag mantoli ein cyllideb, cyflawni ein hamcanion, a darparu gwasanaethau.
2. Y risg na fyddwn yn cyrraedd y targed carbon sero net.
3. Y risg o ddigwyddiad diogelu difrifol lle mae gan y Cyngor gyfrifoldeb drosto.
4. Y risg y byddwn yn methu ag ymateb yn effeithiol i ddigwyddiad difrifol annisgwyl.
5. Y risg o ddigwyddiad iechyd a diogelwch yn arwain at anaf difrifol neu golli bywyd.
6. Y risg nad oes gennym wytnwch staff digonol i gyflawni ein hymrwymadau.
7. Y risg y bydd heriau recriwtio a chadw staff yn gwaethygu mewn meysydd hanfodol.
8. Y risg nad ydym yn sefydliad cynhwysol.
9. Y risg nad yw ein hisadeiledd yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol, ei flaenoriaethu a'i uwchraddio'n briodol.
10. Y risg nad oes gan bartneriaid flaenoriaethau wedi'u halinio, ymrwymadau, neu adnoddau ar gael i wneud penderfyniadau effeithiol a chefnogi'r gwaith o weithredu canlyniadau a rennir yn llwyddiannus.
11. Y risg o ddigwyddiad diogelwch gwybodaeth.
12. Y risg bod camau cyfreithiol, dirwyon neu adolygiad barnwrol yn erbyn y Cyngor.
13. Y risg na fydd contractau'n cyflawni'r canlyniadau disgwyledig.
14. Y risg y bydd cynaliadwyedd y sector gofal cymdeithasol yn gwaethygu ar lefel leol.
15. Y risg nad ydym yn defnyddio technoleg yn briodol a chyfrifol (yn cynnwys Deallusrwydd Artiffisial).
16. Y risg y bydd lefelau digartrefedd yn cynyddu'n sylweddol.
17. Y risg nad ydym yn rhoi digon o ystyriaeth i wybodaeth ddemograffig wrth ddylunio a darparu ein gwasanaethau.

Mae'r crynodeb gweithredol ar gyfer ein [Hunanasesiad o Berfformiad](#) hefyd yn crynhoi'r meysydd allweddol lle mae heriau i'n perfformiad.

6.6. A oes unrhyw broblemau wedi codi o ran llywodraethu?

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu wedi dod i'r casgliad bod ein trefniadau yn parhau i gael eu hystyried yn addas i'r diben yn unol â'r fframwaith llywodraethu. Gweler isod ein camau gweithredu o blaid llywodraethu gwell.

6.6.1. Camau Gwella 2024 i 2025

Nodwyd 4 cam gwella allweddol yn ein hadolygiad blaenorol a gweler y wybodaeth ddiweddaraf yn eu cylch isod:

A1 Adolygu Canlyniad 9 y Cynllun Corfforaethol i gryfhau gwydnwch yn y tymor byr, tymor canolig a'r hirdymor.

Y wybodaeth ddiweddaraf: Cymeradwyodd y Cyngor ei Gynllun Corfforaethol diwygiedig yn ei [gyfarfod ym mis Chwefror 2025](#). Mae'r Cynllun newydd yn canolbwyntio ar angen y sefydliad cyfan i weithio tuag at wella gwytnwch ariannol. Mae'r cam gweithredu hwn bellach wedi'i gwblhau, ond mae gwaith i'w wneud o hyd i orffen ein Strategaeth Gwytnwch ategol (gweler A1 isod).

A2 Datblygu'r gwaith cynllunio ariannol tymor canolig ymhellach, gan geisio manteisio i'r eithaf ar y budd o ymestyn ein Cynllun Ariannol Tymor Canolig y tu hwnt i ddwy flynedd, a nodi camau gweithredu i gryfhau gwydnwch ariannol.

Y wybodaeth ddiweddaraf: Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig wedi cael ei ddiweddarau ac mae bellach yn cwmpasu'r cyfnod 2027 i 2028. Yn ystod 2024 i 2025, mae ein gwaith wedi canolbwyntio ar roi ystod o gamau gweithredu ar waith yn dilyn Adolygiad Cymheiriaid CLILC yn 2023 a gweithio gyda'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn ystod 2024. Nodwyd y camau gweithredu hyn mewn Cynllun Gweithredu Gwytnwch a gymeradwywyd gan y Cabinet ym mis Medi 2024. Un cam gweithredu allweddol oedd datblygu Strategaeth Gwytnwch ddrafft, a gefnogir gan y Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Bydd hon yn parhau i gael ei datblygu yn 2025 - 2026.

A3 Adolygu'r dull ar gyfer caffael i gynyddu capasiti ac i wella cydlyniant gweithgareddau caffael.

Y wybodaeth ddiweddaraf: Mae Caffael Corfforaethol wedi ailstrwythuro'r tîm ar raddfa fach, gan gynyddu'r capasiti o 2.4 aelod o staff cyfwerth â llawn amser i 4.4 aelod o staff cyfwerth â llawn amser. Fel rhan o weithredu ail gam y System Ariannol Gorfforaethol newydd, mae'r tîm yn datblygu Cofrestr Contractau Corfforaethol newydd a fydd yn darparu gwell goruchwyliaeth o gontractau presennol ac yn cynorthwyo â chynllunio gweithgarwch caffael yn y dyfodol. Bydd

hyn yn cefnogi'r gofyniad i gyhoeddi rhestr o weithgarwch caffael o dan y Ddeddf Caffael 2023. Mae'r tîm hefyd yn adolygu Rheolau'r Weithdrefn Gontractau i ddod â nhw'n unol â'r Ddeddf newydd a'r gofynion o ran tryloywder. Mae Bwrdd Caffael wedi'i sefydlu i gymeradwyo unrhyw weithgarwch caffael newydd dros £50,000 ymlaen llaw, cyn dechrau ar unrhyw weithgarwch.

A4 Symleiddio prosesau gwneud penderfyniadau i ddileu rhwystrau biwrocrataidd ac i wella prydlondeb penderfyniadau, gan wella effeithiolrwydd y prosesau.

Y wybodaeth ddiweddaraf: Rydym wedi gwneud cryn dipyn o waith yn y flwyddyn ddiwethaf i adolygu ein prosesau rheoli perfformiad corfforaethol, risgiau a rheoleiddio, gan integreiddio adroddiadau lle bo modd gwneud hynny er mwyn osgoi dyblygu a gwneud y gorau o gapasiti. Rydym hefyd wedi dwyn ein Hadroddiadau ar Hunanasesiad o Berfformiad, a wneir bob chwe mis, yn eu blaen er mwyn eu gwneud yn fwy amserol. Mae adolygiad o graffu hefyd yn cael ei gynnal ar hyn o bryd. Byddwn yn parhau â'r cam gweithredu hwn yn 2025-2026 (gweler A3 isod).

6.6.2. Camau Gwella 2025 i 2026

Mae'r meysydd a nodwyd yn yr adolygiad hwn fel rhai y dylid eu datrys gyda chamau gweithredu newydd wedi'u hamlinellu isod:

- A1 Cefnogi cynaliadwyedd ariannol hirdymor y Cyngor drwy weithredu ein Cynllun Gweithredu Gwytnwch a'n Strategaeth Gwytnwch.
- A2 Adnewyddu ein Strategaeth Rheoli Asedau.
- A3 Parhau â'n hymdrechion i symleiddio'r broses o wneud penderfyniadau.
- A4 Gwella ein hymagwedd tuag at ymgysylltu a gwybodaeth data.
- A5 Gweithredu strwythurau llywodraethu argyfyngau sifil posibl diwygiedig.
- A6 Cefnogi pob gwasanaeth i ddatblygu a gweithredu eu cynllun gweithlu.
- A7 Gweithio gyda phob gwasanaeth i wneud cynnydd o ran cyflawni nodau Strategaeth Conwy Gynhwysol.

Ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod, cynigir cymryd camau i ddatrys y materion uchod i wella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Bydd y camau gweithredu hyn yn cael eu cynnwys yn ein Hadroddiadau Hunanasesiad o Berfformiad a'u monitro yno.

7. Casgliad

Mae ein proses o wneud penderfyniadau yn dryloyw, ac yn cael ei chefnogi gan gyfarfodydd cyhoeddus a gofnodir. Drwy gyfarfodydd sefydlu i swyddogion ac aelodau, mae pawb wedi cael gwybod am eu rolau a'u cyfrifoldebau. Mae penderfyniadau yn destun craffu allanol a mewnol effeithiol, a lle y canfyddir bod angen gwelliannau, mae cynlluniau gweithredu'n cael eu rhoi ar waith a'u monitro.

Mae trefniadau llywodraethu wedi ein cefnogi'n effeithiol drwy gyfnod o heriau parhaus, a chaniatáu i ni addasu a darparu gwasanaethau heb unrhyw broblemau â pharhad. Yn seiliedig ar yr asesiad hwn, felly, y casgliad cyffredinol yw bod ein trefniadau llywodraethu ar gyfer y cyfnod 2024 i 2025 yn addas i'r diben ac yn cefnogi cyflawni ein hamcanion yn effeithiol.

Nid ydym eto'n gwybod beth fydd y canlyniadau hirdymor ar gyfer cyllid cyhoeddus a gwasanaethau cyhoeddus, ond mae aelodau etholedig yn gweithio'n galed i lobïo am newidiadau ar gyfer fformiwla ariannu cenedlaethol teg. Beth bynnag ddaw yn y dyfodol, fodd bynnag, byddwn yn sicrhau bod ein Fframwaith Llywodraethu yn parhau i fod yn berthnasol ac yn addas i'r diben.

Llofnod:

Rhun ap Gareth, Prif Weithredwr

Date: 8 Rhagfyr 2025

Llofnod:

**Y Cyngorydd Julie Fallon,
Arweinydd**

Date: 8 Rhagfyr 2025